

E. U. de Enfermería (Pontevedra)

Presentación

A Escola Universitaria de Enfermería de Pontevedra é un centro público adscrito á Universidade de Vigo e dependente da Deputación de Pontevedra.

A Enfermería como ciencia da saúde ten por obxecto o estudo do coidado integral do ser humano. O título de Grao en Enfermería ten una duración oficial de 4 anos. Está integrado na rama de Ciencias da Saúde e capacita para o exercicio da profesión regulada de enfermería formando profesionais cunha preparación científica e humana necesaria para atender as necesidades de saúde e coidados das persoas sas ou enfermas ao longo da súa vida, das familias e da comunidade nos distintos niveis de atención sanitaria.

Localización e contacto

Dirección

Escola de Enfermería de Pontevedra. Uvigo

Calle de Joaquín Costa, 41, 3

6002 Pontevedra

886211900

Administración

Teléfono: 886211900

e-correo: secenfpo@uvigo.es

Horario Atención ó Público: 9.00-14 horas

Conserxería: Teléfono: 886211900

Web: enfermeria.depo.es

Dende centros Uvigo:

http://www.uvigo.es/uvigo_gl/Centros/pontevedra/enfermeria.html

Dende Grados Uvigo:

http://webs.uvigo.es/vicprof/index.php?option=com_content&task=view&id=1497&Itemid=572

Comunicación

A cidade de Pontevedra está comunicada cos principais núcleos urbanos galegos, peninsulares e mesmo internacionais.

A autopista do Atlántico (AP-9) atravesa de norte a sur todo o territorio da comunidade autónoma galega desde A Coruña a Santiago de Compostela, Pontevedra, Vigo e Portugal.

A autovía do Salnés comunica Pontevedra con Sanxenxo e O Grove.

A autovía das Rías Baixas enlaza O Porriño coa autovía do norte de Portugal.

A autovía do noroeste conecta a cidade con Madrid, Barcelona e o resto da meseta.

Pontevedra está comunicada coas capitais de Galicia:

□ N-550 une A Coruña co Porriño

□ N-541 é a principal vía interior, pasando por Ourense

□ C-550 percorre a costa, desde Fisterra ata Tui

Transportes

Vialia Estación de tren Pontevedra

Avenida Eduardo Pondal, 36003 Pontevedra. Tel.: 986 851 313 ()

Estación de Autobuses de Pontevedra

Rúa da Estación, 36003 Pontevedra. Tel.: 986 852 408 ()

Horarios

Estación de Autobuses □ CHOP- Montecelo

De luns a venres, 7:40 □ 8:45 □ 9:45 (inverno) □ :50 (verán) □ 10:10 □ 11:10 □ 2:15 □ 12:45 □ 14:40

Por avión

Os aeroportos de Peinador en Vigo e Lavacolla en Santiago de Compostela atópanse a tan só 30 e 45 minutos de Pontevedra respectivamente pola autopista do Atlántico (AP-90).

Aeroporto de Peinador

Avenida do Aeroporto, s/n, Vigo

986 268 200

Aeroporto de Lavacolla

Estrada Santiago-Lugo km 11

Lavacolla, s/n, Santiago de Compostela

981 547 500

Como chegar á rúa Joaquín Costa, 41, 36001 Pontevedra

1,1 km □ aprox. 3 minutos

1. Diríxete cara ó sur, na rúa Calvo Sotelo, cara á rúa do Gorgullón, avanza 240 m.
2. Na rotonda toma a terceira saída en dirección á avda. Eduardo Pondal e avanza 750 m.
3. Na rotonda toma a primeira saída en dirección á rúa Uxío Novoneyra e avanza 130 m.
4. Xira á dereita cara á rúa Joaquín Costa e avanza 9 m.

Equipo directivo

Director: Miguel Ángel Piñón Cimadevila.

Subdirectora: María Paz Diéguez Montes

Secretaria: María teresa Hermo Gonzalo.

Materias

Curso 1

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
P51G140V01101	Anatomía humana: Anatomía humana	1c	9
P51G140V01102	Psicoloxía: Psicoloxía	1c	9
P51G140V01103	Bioquímica: Bioquímica	1c	6
P51G140V01104	Enfermaría comunitaria I	1c	6
P51G140V01105	Fisioloxía: Fisioloxía	2c	9
P51G140V01106	Estatística: Estatística	2c	6
P51G140V01107	Fundamentos de enfermaría	2c	9
P51G140V01108	Idioma moderno: Inglés técnico	2c	6

Curso 2

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
P51G140V01201	Introdución á enfermaría clínica	1c	6
P51G140V01202	Ética e lexislación	1c	6
P51G140V01203	Farmacoloxía e dietética	1c	9
P51G140V01204	Enfermaría clínica I	1c	9
P51G140V01205	Enfermaría clínica II	2c	6
P51G140V01206	Enfermaría comunitaria II	2c	9
P51G140V01207	Xestión de enfermaría	2c	6
P51G140V01208	Prácticas clínicas I	2c	9

Curso 3

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
P51G140V01301	Enfermaría clínica III	1c	6
P51G140V01302	Enfermaría materno-infantil	1c	9
P51G140V01303	Prácticas clínicas II	1c	15
P51G140V01304	Enfermaría xeriátrica e coidados paliativos	2c	6
P51G140V01305	Enfermaría en saúde mental	2c	6
P51G140V01306	Prácticas clínicas III	2c	18

Curso 4

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
P51G140V01401	Metodoloxía da investigación	1c	6
P51G140V01404	Prevención de riscos laborais no ámbito sanitario	1c	6
P51G140V01405	Prácticas clínicas IV	1c	18
P51G140V01406	Prácticas clínicas V	2c	18
P51G140V01407	Traballo de Fin de Grao	2c	12

P51G140V01412	Saúde, dependencia e vulnerabilidade social	1c	6
P51G140V01413	Atención de enfermaría nas emerxencias e catástrofes	1c	6

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Anatomía humana: Anatomía humana				
Materia	Anatomía humana: Anatomía humana			
Código	P51G140V01101			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descriptores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	FB	1	1c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Pontevedra)			
Coordinador/a	Sánchez Santos, Raquel			
Profesorado	Sánchez Santos, Raquel			
Correo-e	anatomiapontevedra@gmail.com			
Web	http://www.enfermeria.depo.es			
Descrición xeral	A anatomía abarca todas aquelas ramas do coñecemento nas que compete o estudo da estrutura do corpo. A materia de Anatomía dentro dos estudos de grao de Enfermería ten unha relevancia especial xa que abarca o estudo das diferentes partes do corpo (anatomía rexional ou topográfica), da función dos sistemas (anatomía sistemática), da arquitectura dos tecidos (histoloxía), das células (*citología) e dos períodos de desenvolvemento do individuo *prenatal (*embriología) e *postnatal (*ontogenia). O estudante de enfermaría debe comprender que o coñecemento da anatomía lle é necesario para unha boa práctica da enfermaría, xa que será incapaz de examinar a un paciente con eficacia e recoñecer as súas anormalidades sen un perfecto coñecemento do individuo normal.			

Competencias		
Código		Tipoloxía
CG1	Ser capaz, no ámbito da enfermaría, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional axeitada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e cos niveis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.	• Saber estar / ser
CG2	Saber planificar e prestar coidados de enfermaría dirixidos ás persoas, familias ou grupos, orientados, aos resultados en saúde, avaliando o seu impacto, a través de guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cales se diagnostica, trata ou coida un problema de saúde.	• Saber estar / ser
CG3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermaría	• Saber estar / ser
CG4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural	• Saber estar / ser
CG5	Diseñar sistemas de coidados dirixidos ás persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas	• Saber estar / ser
CE1	Coñecer e identificar a estrutura e función do corpo humano. Comprender as bases moleculares e fisiolóxicas das células e os tecidos.	• saber
CT1	Capacidade de análise e síntese	• saber • saber facer
CT2	Capacidade de organización y planificación	• saber • saber facer
CT3	Capacidade de xestión da información	• saber • saber facer
CT4	Resolución de problemas e toma de decisións	
CT7	Razoamento crítico	• saber • saber facer
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.	• saber
CT11	Sensibilidade cara a temas ambientais	

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias
Ser capaz de comprender a terminoloxía anatómica esencial	CG1 CE1 CT1 CT3 CT7

Ser capaz de comprender a *anatomía descriptiva e *topográfica aplicada aos diversos sistemas que integran o ser humano	CG2 CG3 CE1 CT4 CT7 CT9 CT11
Ser capaz de utilizar, de forma apropiada, os conceptos básicos adquiridos sobre as estruturas dos diversos órganos e sistemas que compoñen o corpo humano	CG1 CG2 CG3 CG4 CG5 CE1 CT1 CT2 CT3 CT4 CT7 CT9
Contidos	
Tema	
*CITLOGÍA	
	Definición de célula Historia da célula Estrutura celular Características funcionais
2. *EMBRIOLoxÍA	Introdución *Meiosis *Gametogénesis *Gametos. Fecundación *Segmentación *Blástula: *blastocèle, *trofoblasto, *embrioblasto, fase final da *segmentación Desenvolvemento embrionario
3. *HISTOLOXÍA	Definición Tipos tecidos Matriz *extracelular: tipos, funcións Tecido *epitelial Tecido *conectivo Tecido muscular Tecido nervioso
4. CONCEPTOS DE ANATOMÍA HUMANA: CONCEPTOS BÁSICOS, POSICIÓN ANATÓMICA, PUNTOS DE REFERENCIA	Pel: definición, histoloxía da pel, capas da pel, rexeneración *dermoepidérmica, *Anejos da pel: pelo, uñas, *glándulas *sebáceas, *glándulas *sudoríparas, *glándulas *ceruminosas Graxa corporal: tipos e localización, graxa *parda Cavidades corporais: dorsal (cranial, *espinal), *ventral (torácica, *abdominopélvica). Cavidade torácica: *Diafragma (morfoloxía, función, *inervación), cavidade *pleural (*neumotórax, derrame *pleural. *Mediastino: superior, medio e inferior.Timo. Cavidade abdominal. Cavidade *pélvica. *Retroperitoneo Posición anatómica: plano *sagital, plano *coronal, plano *axial, *Terminos anatómicos e puntos de referencia (visión anterior e posterior). Rexións do abdome. Anatomía topográfica: láminas e modelos anatómicos

5. APARELLO LOCOMOTOR

5.1 ÓSOS

Divisións do esqueleto: *axial e *apendicular.

Tipos de ósos. Características morfolóxicas de cada óso Cranio: suturas, seos *paranasais, articulacións, peculiaridades *do cranio *fetal

Ósos da cara: articulacións, *orbitas oculares, fracturas de ósos faciais óso *hioides

Columna vertebral: vertebrae cervicais, dorsais, lombares e sacras, articulacións vertebrais, atlas e *axis.

Tórax: *esternón e costelas

Extremidade superior: *escápula, *humero, *cubito, radio, articulacións, cintura *escapular, ósos de mánoa

Extremidade inferior: cintura *pélvica, *fémur, *rótula, morna, peroné, estreito superior e inferior dá *pelvis (importancia non parto), ósos do *tarso e pé.

5.2 MÚSCULOS

-Estrutura do *musculo *esquelético: *Aponeurosis, *vainas *tendinosas.

Tipos de músculos. Insercións musculares

-Accións musculares: *agonista, *antagonista, *sinérgicos, *fijadores.

Pancas

-Morfoloxía e función de:

- músculos da expresión facial
- músculos da *masticación
- músculos que moven a cabeza
- músculos do tórax
- músculos da parede abdominal
- músculos das costas: *Trapezio.

Nervio *espinal. *Musculo dorsal ancho

- músculos do chan da *pelvis.

Triángulo *urogenital. Triángulo anal.

Debilidade do chan *pélvico.

Fisioterapia do chan *pélvico, exercicios de *Kegel

- músculos do membro superior: cintura *escapular (morfoloxía de cada músculo e función). *Pectoral maior. *Inervación. Músculos que moven o brazo. *Manguito dos *rotadores (ombreiro doloroso). Músculos que moven o antebrazo. Músculos de boneca e man *extrínsecos e *intrínsecos

Nervio radial: ramas motoras. Nervio *cubital. Síndrome de túnel *carpiano

-Músculos do membro inferior: Músculos que moven coxa e perna (morfoloxía, función e *inervación). Inxección *intramuscular. Lesión de *aductores.

-Músculos que moven a perna. Pata de *ganso. Oco *poplíteo. Músculos que moven o pé: *intrínsecos e *extrínsecos. Tendón de Aquiles.

*Aponeurosis plantar.

Postura ergonómica. Coidado da ergonomía no traballo diario de Enfermaría: quirófano, consulta, planta

5.3 ARTICULACIÓN

Clasificación estrutural e funcional

Articulacións *fibrosas: *sindesmosis, suturas, *gonfosis

Articulacións *cartilaxinosas

Articulacións *sinoviais

Articulacións *uniaxiais, *biaxiais e *multiaxiais

Compoñentes, función, *luxación de:

- Articulación do ombreiro
- Articulación do codo
- Articulacións *radiocarpianas
- Articulacións mano
- Cadeira
- Xeonllo: exploración de ligamentos
- Nocello
- Articulacións vertebrais: compoñentes, función

6. SISTEMA *CARDIOCIRCULATORIO

6.1 CORAZÓN

- Corazón
- Anatomía topográfica do corazón
- Cubertas do corazón
- Sistema circulatorio
- Paredes cardíacas
- Cavidades cardíacas e *septos
- Válvulas cardíacas
- Movimentos cardíacos
- Ruídos cardíacos. *Soplos
- Fluxo de sálgrea
- Sistema de condución do corazón

6.2 ARTERIAS E VEAS

- Tipos de vasos sanguíneos. Estrutura dos vasos sanguíneos. Capas.
- Tipos de arterias. *Anastomosis vasculares
- *Capilares.
- Tipos de veas. *Varices. *Anastomosis
- *venosas.

7. APARELLO RESPIRATORIO

- Funcións: intercambio *gaseoso, distribución e quecemento do aire.
- *Humidificación. Regulación do *PH.
- *Tracto respiratorio inferior
  - *Tracto respiratorio superior

8. APARELLO *DIXESTIVO

- Papel do sistema dixestivo :dixestión mecánica, dixestión química
- Órganos do sistema dixestivo. Anatomía topográfica
- Paredes do *tracto *gastrointestinal: capas, variacións nas capas en cada zona do tubo dixestivo (esófago, *estomago, *duodeno, intestino delgado, intestino groso)
- Boca: estruturas
  - *Faringe: *deglución
  - Esófago: localización, estrutura, función
  - Estómago
  - Intestino delgado
  - Intestino groso
- *HIGADO:
- localización, morfoloxía e *subdivisións *PANCREAS
  - Localización, morfoloxía e zonas

9. APARELLO *XÉNITO-*URINARIO

- SISTEMA REPRODUTOR FEMININO
- Funcións: reprodución, produción de *gametos, nutrición e protección do feto durante o seu desenvolvemento e tras o nacemento
  - Estrutura: órganos esenciais e accesorios
- SISTEMA REPRODUTOR MASCULINO
- Localización topográfica.
  - Órganos esenciais, órganos accesorios
- APARELLO *URINARIO
- Morfoloxía e órganos que o constitúen

10. SISTEMA *ENDOCRINO

- Funcións do sistema *endocrino
- Comparativa entre o sistema *endocrino e o sistema nervioso
- *Organos diana
- Principais *glándulas *endocrinas.Hormonas
- *Hipofisis
- *Tiroides
- *Glandulas *paratiroides
- *Glanduals *suprarrenales.
- Outras *glandulas *endocrinas

11. ÓRGANOS DOS SENTIDOS

- Receptores sensoriais.
- Sensacións da pel
- Receptores de estiramento
- Sentido do olfacto
- Sentido do gusto
- Sentido do oído e do equilibrio: oído, audición e equilibrio
- Visión: o ollo. Capa *fibrosa, capa vascular, capa interna. Globo ocular.

12. SISTEMA NERVIOSO CENTRAL E PERIFÉRICO	12. SISTEMA NERVIOSO CENTRAL E PERIFÉRICO SISTEMA NERVIOSO CENTRAL
	-Funcións xerais do *SNC
	-Cubertas do *encéfalo e a medula *espinal
	-Líquido *cefalorraquídeo
	-*Medula *espinal
	-*Encéfalo
	-Cerebro: estrutura e especialización
	SISTEMA NERVIOSO *PERIFÉRICO
	-orixe embrionaria. Función
	- *subdivisións: *somático, autónomo ou vexetativo, nervios periféricos
	- Sistema Nervioso Periférico *Somático

Planificación docente			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	66	99	165
Seminario	12	42	54
Exame de preguntas de desenvolvemento	1	0	1
Exame de preguntas obxectivas	0.5	0	0.5
Práctica de laboratorio	0.5	0	0.5
Presentación	1	3	4

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Lección maxistral	Exposicións teóricas por parte do profesor dos temas do Programa con apoio audiovisual.
Seminario	Clases interactivas relacionadas cos contidos da materia: elaboración de plans de coidados, discusión de casos clínicos, planificación de traballos individuais ou en grupo, etc.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Seminario	Nos seminarios utilízase material didáctico que inclúe tecido real óseo; modelos anatómicos virtuais ou modelos de material plástico para que os alumnos poidan adquirir as competencias esixidas con maior facilidade

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Seminario	A avaliación dos seminarios farase a través dunha proba de figuras e preguntas curtas prácticas: temas 1 a 6 e tema 12: 14-11-2019 as 16 horas; resto do temario: 09-01-2020 as 16h. A segunda oportunidade realizarase na data: 29-06-2020 ás 16h. Para aprobar a materia é necesario obter o 50% do valor desta proba	20	CG1 CG3 CG5 CE1 CT1 CT2 CT3 CT4 CT7 CT9 CT11
Exame de preguntas de desenvolvemento	Proba final: preguntas abertas sobre un tema. Os alumnos deben desenvolver, relacionar, organizar e presentar os coñecementos que teñen sobre a materia nunha resposta extensa. Realizarase: temas 1 a 6 e tema 12: 14-XI-2019 ás 16h; resto do temario: 9-01-2020 as 16h. Na segunda oportunidade realizarase na data: 29-06-2020 as 16h. Para aprobar a materia é necesario obter o 50% do valor desta proba.	25	CE1 CT1 CT2 CT3

Exame de preguntas obxectivas	Proba final: Realizarase: temas 1 a 6 e tema 12: 14-11-2019 as 16h; resto do temario: 09-01-2020 as 16h. Na segunda oportunidade realizarase na data: 29-06-2020 as 16h. Para aprobar a materia é necesario obter o 50% do valor desta proba	35	CE1
Práctica de laboratorio	Exame práctico de identificación de estruturas anatómicas (ex: ósos): 10/10/2019 ás 16h na primeira oportunidade e na segunda oportunidade realizarase na data: 29-06-2020 as 16h. Para aprobar a materia é necesario obter o 50% do valor desta proba	10	CE1
Presentación	Presentación e exposición a toda a clase do tema asignado para o traballo en grupo, de forma individual. De non realizar os traballos ou de non facer a súa presentación, esta proba non sumará na cualificación final da materia.	10	CT1 CT2 CT3 CT4 CT7 CT9 CT11

Outros comentarios sobre a Avaliación

Proba final fin de carreira: 01-10-19 ás 18h.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Thibodeau-Patton, Anatomía y Fisiología, 7ª-15ª, 2012-2016

Bibliografía Complementaria

Tórtora-Grabowosky, Principios de Anatomía y Fisiología, 9ª,

Frank H. Netter, Atlas de Anatomía Humana, 5ª, 2010

3DMedical.com, Essential Anatomy, 5, 2016

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Fisioloxía: Fisioloxía/P51G140V01105

Fundamentos de enfermaría/P51G140V01107

Enfermaría clínica I/P51G140V01204

Enfermaría clínica II/P51G140V01205

Introdución á enfermaría clínica/P51G140V01201

Prácticas clínicas I/P51G140V01208

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Bioquímica: Bioquímica/P51G140V01103

Enfermaría comunitaria I/P51G140V01104

Fisioloxía: Fisioloxía/P51G140V01105

DATOS IDENTIFICATIVOS**Psicología: Psicología**

Materia	Psicología: Psicología			
Código	P51G140V01102			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descriptores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	FB	1	1c
Lingua impartición	Galego			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Pontevedra)			
Coordinador/a	Romero Insua, María Dora			
Profesorado	Romero Insua, María Dora			
Correo-e	dora_insua@yahoo.es			
Web	http://www.enfermeria.depo.es			
Descrición xeral	Esta materia forma parte da formación básica que permitirá ao estudiantado de enfermmería un acercamento a psicología como estudo científico do comportamento e a súa contribución ao proceso de saúde- enfermidade e calidade de vida das persoas. O que facemos e experimentamos (pensamentos e afectos) constitúen factores fundamentais do noso comportamento. A psicología como ciencia e a profesión que aportará uns coñecementos relevantes para unha mellor e máis longa vida. A comprensión dos procesos psicolóxicos sirven de base para o desenvolvemento de competencias relacionadas coa materia e coa enfermmería, coñecementos necesarios que lle capaciten para integralos na prestación dos coidados integrais as persoas ante ás diferentes situacións de saúde-enfermidade. Igualmente se capacitará para establecer e realizar unha relación comunicativa eficaz coa persoa enferma, familia e grupo, tamén se describen os problemas psicolóxicos asociados a situacións especiais: a enfermidade crónica aguda, as reaccións a enfermidade irreversible, así como os aspectos psicosociais a hospitalización, respostas de afrontamento a enfermidade e cómo xestionar os diferentes tipos de perda.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	• saber • saber facer
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• saber • saber facer
CG4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural	• saber • saber facer
CG7	Saber comprender, sen prexuízos, as persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, como individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto ás súas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma en que viven o seu proceso de saúde-enfermidade	• saber • saber facer
CG9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, apoiando o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas	• saber • saber facer
CG11	Saber establecer unha comunicación eficaz con pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde	• saber • saber facer
CG17	Realizar coidados de enfermmería baseándose na atención integral de saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial	• saber • saber facer • Saber estar / ser

CE9	Coñecer os procesos fisiopatolóxicos e as súas manifestacións e os factores de risco que determinan os estados de saúde e enfermidade nas diferentes etapas do ciclo vital.	
CE10	Identificar as respostas psicosociais das persoas ante as diferentes situacións de saúde (en particular, a enfermidade e o sufrimento), seleccionando as accións adecuadas para proporcionar axuda nas mesmas.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE12	Utilizar estratexias e habilidades que permitan unha comunicación efectiva con pacientes, familias e grupos sociais, así como a expresión das súas preocupacións e intereses.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE14	Coñecer e identificar os problemas psicolóxicos e físicos derivados da violencia de xénero para capacitar a/o estudante na prevención, a detección precoz, a asistencia, e a rehabilitación das vítimas desta forma de violencia.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE50	Individualizar o coidado considerando a idade, o xénero, as diferenzas culturais, o grupo étnico, as crenzas e valores.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT1	Capacidade de análise e síntese	• saber • saber facer
CT2	Capacidade de organización y planificación	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT3	Capacidade de xestión da información	• saber • saber facer
CT4	Resolución de problemas e toma de decisións	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT7	Razoamento crítico	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT11	Sensibilidade cara a temas ambientais	• saber • saber facer • Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Saber comprender as bases psicolóxicas clásicas e as súas relacións coa enfermaría.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG4 CG7 CG8 CG9 CG11 CG17 CE9 CE10 CE12 CE14 CE50 CT1 CT2 CT3 CT4 CT7 CT9 CT11

Ser capaz de aplicar o pensamento científico a vida cotidián e laboral.

CB3
CB4
CB5
CE50
CT1
CT2
CT3
CT4
CT7

Contidos

Tema

1. Descrición e marco conceptual da enfermaría psicosocial:	Introducción. Aproximacións ao estudo da persoa. A psicoloxía como ferramenta básica para enfermaría. A Psicoloxía científica. Principais escolas da psicoloxía. Tendencias que formaron a psicoloxía actual. Bases psicolóxicas da conduta. A estrutura do sistema nervioso e funcións psíquicas. Cerebro, cognición e conduta. A psicoloxía no ámbito da enfermaría.
2. Identificación dos fenómenos psicosociais:	Sensación e percepción. Umbrais sensoriais. Cómo organiza o cerebro a información sensoria. A percepción. A intelixencia. teorías. Intelixencia emocional. Motivación e emoción. Teorías explicativas. Frustración e conflito. Pensamento e linguaxe. Introducción. Concepto de pensamento. Razonamento, solución de problemas, formación de conceptos. Relación entre pensamento e linguaxe. Papel do linguaxe no comportamento humano. Memoria e olvido Introducción. definición de memoria. Tipos de memoria. Bases biolóxicas da memoria. Alteracións da memoria. Exploración da memoria. Memoria e envellecemento. O olvido. Motivación. Clasificación dos motivos. Modelos teóricos. Afectividade, sentimentos e emocións. Relación entre emoción e conduta. Psicoloxía da personalidade. Introducción Concepto de personalidade. Funcións da personalidade. Estudio da personalidade. Teorías da personalidade. Resiliencia. Avaliación da personalidade. Aprendizaxe. Paradigmas básicos do aprendizaxe. Conductas aprendidas. Tipos de aprendizaxe. Indefensión aprendida. Aplicacións prácticas das teorías do aprendizaxe. Ansiedade e o estrés como compoñentes básicos do enfermarse. Tipos de axentes estresantes. Síndrome de estrés profesional. Métodos de afrontamento o estrés. Diagnósticos NANDA.
3. Habilidades básicas de comunicación eficaz	A comunicación. Normas para unha comunicación eficaz en enfermaría. Formas, métodos e perturbacións. A comunicación persuasiva, non verbal. Barreiras. Asertividade. escoita activa. Actitudes que favorecen a escoita activa. Habilidades da comunicación interpersonal. A comunicación en enfermaría. Técnicas de comunicación e relación de axuda. A comunicación de malas noticias. Diagnósticos NANDA.
4. Fases do desenvolvemento evolutivo desde o punto de vista psicosocial:	Psicoloxía evolutiva. Principais autores/as. Etapas. Infancia. O apego. O xogo. Adolescencia, período de búsqueda da identidade. Idade adulta. Vellez. Soedade e saúde. Afrontamento e adaptación o cambio.
5. Actitudes e coñecementos básicos da relación terapéutica	A enfermidade e o seu impacto psicolóxico. Representación mental da enfermidade. Enfermidade crónica e aguda. Estratexias de afrontamento. Papel da enfermaría. Aspectos psicosociais da hospitalización. Características psicolóxicas da persoa enferma. Respostas ante a enfermidade e a hospitalización. O Hospital como escenario ameazante. Características psicolóxicas das enfermidades de cancro, crónica, diabetes, hipertensión. Respostas de afrontamento. Modelos cognitivos-conductuais de aplicación o medio hospitalario.

---

6. Aspectos psicolóxicos das persoas usuarias nos coidados de saúde:	Mecanismos psicolóxicos da curación Psicoterapia. Concepto. Principios elementais da psicoterapia. Clasificacións. Grupos de autoaxuda. Características dos grupos de autoaxuda. Implicación emocional da profesional de enfermaría. Apoio psicoemocional ao paciente e a familia. A relación de axuda. Fases da relación de axuda. Habilidades da relación de axuda. Autenticidade e congruencia. Características. Aspectos psicosociais do dolor. Tipos de dor. Factores que influen na percepción e expresión da dor Valoración de enfermaría. O duelo. Tipos de duelo. Etapas do proceso de duelo. A morte. Proceso. Actitudes e educación sobre a morte. Enfermería ante ansiedade e medo a morte A familia. O sistema familiar. A estrutura da familia. Genograma familiar. Funcións básicas da familia. Factores de risco e protectores da familia. O sistema familiar. Indicadores do estado da saúde familiar. Técnicas de relaxación: respiración, visualización, control emocional, a relaxación muscular progresiva de Edmund Jacobson.
7. Aspectos psicolóxicos, físicos e sociais da violencia de xénero.	Bases conceptuais da Violencia de Xénero. A estrutura social como facilitadora da Violencia de Xénero. Indicadores de risco da violencia de xénero. Prevención da violencia. Factores Protectores. Protocolos de actuación na abordaxe integral da violencia de xénero. Actuación de enfermaría fronte a violencia de xénero. Diagnósticos NANDA.

Planificación docente			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	55	110	165
Resolución de problemas	14	28	42
Traballo tutelado	3	3	6
Presentación	4	6	10
Exame de preguntas obxectivas	1	0	1
Exame de preguntas de desenvolvemento	1	0	1
*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.			

Metodoloxía docente	
	Descrición
Lección maxistral	A sesión maxistral vai ser a técnica docente habitual, co apoio de medios audiovisuais e exposición de casos prácticos, pretendendo favorecer a implicación e participación do alumnado. Planificación de traballos a desenvolver polo alumnado.
Resolución de problemas	Análise dun feito ou problema coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución. Exercicios realizados no aula sobre os contidos da materia. Estudos de casos das situacións máis cotidiás que se poden presentar na relación enfermeira- paciente.
Traballo tutelado	Realizaránse traballos sobre os contidos da materia, distribuíndo ao alumnado en 6 grupos, nos que se realiza o entrenamento guiado e tutela por parte da profesora, e onde se fomenta a adquisición de autocritica a e heterocritica, baseándose na aprendizaxe en base a problemas do ámbito das ciencias da saúde.
Presentación	Exposición por parte do alumnado ante a docente e a clase dun tema sobre contidos da materia desenvolvido polo grupo en formato power-point donde se presenta o resto da clase os resultados do traballo realizado, sendo obrigatoria a asistencia polo resto da clase a estas presentacións.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte da profesora dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, explicación das bases teóricas e realización de preguntas obxectivas que alumnado ten que desenvolver.
Presentación	Para facer as presentación correspondentes é necesario a realización previa de apoio individualizado para asegurar a calidade dos contidos e material a presentar. O finalizar entregarase en soporte dixital todo o traballo realizado nesta metodoloxía.
Resolución de problemas	Análise dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipótesis, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e entrenarse en procedementos alternativos de solución. Avaliándose as respostas correctas ante as preguntas plantexadas.
Traballo tutelado	Precisase a dirección e seguimento persoal das persoas integrantes do grupo para o logro dos obxectivos plantexados nesta metodoloxía. Presentación en Power-point dun tema de clase e tutorizado con sesións obrigatorias.

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Presentación	Presentarase o realizado nas sesións do traballo tutelado. A exposición é obrigatoria e avalíase individualmente. Necesitase o 50% do valor da proba para superar a materia. As datas de presentación/exposición serán en horario de clase os días 10,11 e 12 de decembro de 2019 as 11:30 horas. Na segunda oportunidade, avaliarase de maneira individual a presentación do traballo tutelado na data de 26 de xuño ás 12 horas de 2020.	25	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CE9 CE10 CE12 CE14 CE50 CT1 CT2 CT3 CT4 CT7 CT9 CT11
Traballo tutelado	Proba obrigatoria e avalíase individualmente. Necesitase o 50% do valor desde proba para superar a materia. Cada alumna/o, fará 3 horas presenciais obrigatorias. Ao finalizar as sesións os diferentes grupos do estudiantado fará entrega dun documento escrito. Na segunda oportunidade,avalíarase de maneira individual o traballo tutelado e a súa presentación na data do 26 de xuño de 2020 ás 12 horas.	15	CG4 CG7 CG8 CE10 CE14 CT1 CT2 CT3 CT4 CT7
Exame de preguntas obxectivas	Proba final: realización de proba de coñecementos con modalidade de resposta múltiple sobre os contidos da materia. Para aprobar a materia, e necesario que o estudiantado alcance unha cualificación dun 50 % do valor desta proba. A realización desta proba será a primeira oportunidade no mes de xaneiro o día 16 as 10 horas de 2020. A data da 2ª oportunidade será o día 26 de xuño as 10 horas de 2020.	40	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG4 CG7 CG8 CG9 CG11 CG17 CE9 CE10 CE12 CE14 CE50 CT1 CT2 CT3 CT4 CT7 CT9 CT11

Exame de preguntas de desenvolvemento	Proba final: realización de proba de coñecementos que inclúe preguntas abertas sobre un tema. O alumnado deben desenvolver, relacionar, organizar e presentar os coñecementos que teñen sobre a materia nunha resposta argumentada. Para aprobar a materia, e necesario que o estudantado alcance unha cualificación dun 50 % do valor desta proba. A realización desta proba será a primeira oportunidade no mes de xaneiro o día 16 as 10 horas de 2020. A data da 2ª oportunidade será o día 26 de xuño de 2020 as 10 horas.	20

Outros comentarios sobre a Avaliación

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Mª Dolores Rodríguez, Luís Mayor, Carmen Pérez, Manual CTO de enfermería. Enfermería Psicosocial, CTO Editorial, 2014

Scott O. Lilienfeld, Steven Jay Lynn et al., Psicología una introducción, Pearson, 2014

Neil Niven, Psicología en enfermería, Manual moderno, 2010

Latorre Postigo, J.M, Ciencias Psicosociales aplicadas I, Síntesis, Madrid, 1995

Latorre Postigo, J.M, Ciencias Psicosociales aplicadas II, Editorial Síntesis, Madrid, 1995

Colegio oficial de Psicólogos, www.cop.es, enfermeros.org/revista/,

María Teresa Almendro Marín, Perspectivas actuales en el abordaje de la violencia contra las mujeres desde la Psicología: análisis bibliométrico, Información psicológica, 2013

Bibliografía Complementaria

Calixto Plumed Moreno, Psicología general, DAE, 2015

Llor, B. y col., Ciencias Psicosociales aplicadas a la salud, Interamericana. McGraw-Hill, Nueva York, 1996

Tazón, P. y col, Ciencias psicosociales, Masson, Barcelona, 1996

Nieto, J. y col, Psicología para Ciencias de la Salud. Estudio del comportamiento humano ante la enfermedad, McGraw Hill, Interamericana, Madrid, 2004

Novel, G. y col, Enfermería Psicosocial y Salud Mental, . Masson, S.A, Barcelona, 1995

Hoffman, L. y col, Psicología del desarrollo hoy, 2 vol. McGraw Hill, Madrid, 1995

Bayés,R, Psicología oncológica, Martínez Roca, 2004

Santiago de Torres, J., Procesos Psicológicos Básicos, McGraw-Hill, 2006

Cibanal, Juan, Interrelación del profesional de Enfermería con el paciente, Doyma, 1991

Bernis C, López R, Prado,(Eds), La salud de las mujeres en el umbral del siglo XXI, Ediciones UAM, 2001

psicodoc.copmadrid.org/psicodoc.htm,

Dorsch,F, Diccionario de psicología, Herder, 2006

www.index-f.com/index-enfermeria/revista.php,

López Zafra E, Violencia contra las mujeres: descripción e intervención biopsicosocial., 2010

Ríos, M. I., Carrillo, C., Sabuco, E., Resiliencia y Síndrome de Burnout en estudiantes de enfermería y su relación con variables sociodemográficas y de relación interpersonal, International Journal of Psychological Research, 2012

<http://www.aepc.es/ijchp/>, International Journal of Clinical Health Psychology, Información de revistas científicas,

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Bioquímica: Bioquímica				
Materia	Bioquímica: Bioquímica			
Código	P51G140V01103			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	1c
Lingua impartición	Galego			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Pontevedra)			
Coordinador/a	Tarrio Yáñez, Nuria			
Profesorado	Tarrio Yáñez, Nuria			
Correo-e	nuriaty@gmail.com			
Web	http://www.enfermeria.depo.es			
Descrición	Materia do módulo de formación básica xeral			

Competencias		
Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE1	Coñecer e identificar a estrutura e función do corpo humano. Comprender as bases moleculares e fisiolóxicas das células e os tecidos.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT1	Capacidade de análise e síntese	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT2	Capacidade de organización y planificación	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT3	Capacidade de xestión da información	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT4	Resolución de problemas e toma de decisións	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT7	Razoamento crítico	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT11	Sensibilidade cara a temas ambientais	• saber • saber facer • Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias

Saber ás propiedades estruturais e funcionais das biomoléculas e o seu metabolismo con vistas ao exercicio da enfermía	CB2 CB4 CE1 CT3 CT4 CT11
Saber distinguir o proceso de xeneración, almacenamento e uso da enerxía metabólica	CB1 CB4 CE1 CT1 CT2 CT3
Ser capaz de distinguir os sistemas moleculares e os procesos implicados no almacenamento, replicación e expresión da información xenética	CB3 CB5 CE1 CT2 CT3
Saber comprender os cambios moleculares asociados ás distintas situacións fisiolóxicas e patolóxicas	CB2 CB4 CE1 CT7 CT9

Contidos

Tema	
Introducción á bioquímica	
Biología Celular	
Base da bioquímica	Bioelementos Biomoléculas Agua e disolucións Ácidos e Bases
Bioquímica estrutural	Carbohidratos Lípidos Lipoproteínas Proteínas
Metabolismo Enerxético	Mitocondrias e obtención da enerxía Metabolismo dos hidratos de carbono Metabolismo dos lípidos e lipoproteínas Metabolismo nitroxenado
Información xenética	DNA e RNA Replicación Transcripción Traducción

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	36	72	108
Seminario	12	24	36
Exame de preguntas obxectivas	1	0	1
Resolución de problemas e/ou exercicios	1	0	1
Traballo	1	3	4

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición dos conceptos teóricos.
Seminario	Traballos individuais e grupais dos temas da materia. Posta en común de temas de actualidade relacionados coa materia.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición

Seminario	Actividade académica desenvolvida polo profesorado, individual ou en pequeno grupo, que ten como finalidade atender as necesidades e consultas do alumnado relacionadas co estudo e/ou temas vinculados coa materia, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe. Esta actividade pode desenvolverse de forma presencial (directamente na aula e nos momentos que o profesor ten asignados a *tutorías de despacho) ou de forma non presencial (a través do correo electrónico ou do campus virtual)

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Seminario	Avaliarase o coñecemento adquirido na elaboración de traballos individuais e grupais. Teranse en conta os valores de cooperación, capacidade de traballo en grupo e responsabilidade individual e colectiva.	10	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CE1 CT1 CT2 CT3 CT4 CT7 CT9 CT11
Exame de preguntas obxectivas	Avaliarase o coñecemento adquirido tanto de tipo práctico como teórico. Para superar a materia é necesario alcanzar un 40% do valor desta proba. En próbaa tipo test farase un desconto sobre os erros: por cada catro fallos réstase un acerto. Realizarase nas seguintes datas: na primeira oportunidade o 19-XII-2019 ás 10h e na segunda no día 22-VI-2020 ás 16 hs.	60	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CE1 CT1 CT3 CT4 CT7
Resolución de problemas e/ou exercicios	Avaliarase o coñecemento adquirido nas actividades desenvolvidas nos seminarios. Realizarase nas seguintes datas: na primeira oportunidade o 19-XII-2019 ás 10 h e na segunda no día 22-VI-2020 ás 16 hs.	10	CB2 CB3 CB4 CE1 CT1 CT4
Traballo	Avaliarase o coñecemento adquirido para a elaboración de traballos grupais (procura de bibliografía, organización de ideas...)	20	CB1 CB3 CB4 CE1 CT1 CT2 CT3 CT9

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para poder superar a avaliación necesitarase ter unha nota de 5 sobre 10 no total da avaliación.

Proba final fin de carreira: 01-X-2019 ás 18.30h.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica**Bibliografía Complementaria**

Cooper e Hausman, La célula, quinta, Marban

Stryer, Bioquímica, Reverte

Lehninguer, Principios de bioquímica, Omega

Rawn, Bioquímica, Interamericana

Lozano, Bioquímica y biología molecular para las ciencias de la salud., Interamericana

Alberts y otros, Biología molecular de la célula, cuarta,

Tymocko, Berg, Stryer, Bioquímica Curso Básico, Reverte

Mathews, Van Holde, Appling, Anthony-Cahill, Bioquímica, 4º Edición, Pearson Higher Education

Recomendaciones

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Enfermería comunitaria I				
Materia	Enfermería comunitaria I			
Código	P51G140V01104			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	1	1c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Pontevedra)			
Coordinador/a	Rodríguez García, María Dolores			
Profesorado	Diéguez Montes, María Paz Rodríguez García, María Dolores			
Correo-e	mariadorodriguez@uvigo.es			
Web	http://www.enfermeria.depo.es			
Descrición xeral	Enfermería comunitaria I, materia do módulo de Ciencias da Enfermería, e primeira parte da materia Enfermería Comunitaria, introduce ao alumnado na valoración das diferentes situacións de saúde-enfermidade que afectan o individuo e á familia, ao longo do seu ciclo vital, como parte dunha comunidade, así como diferentes factores sociais determinantes de saúde que repercuten no estado de saúde, a epidemioloxía, a microbioloxía e a demografía son aspectos centrais nesta materia.			

Competencias			
Código		Tipoloxía	
CB1	Que os estudantes demostraren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	• saber • saber facer • Saber estar / ser	
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber • saber facer	
CG4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural	• saber • saber facer	
CG8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma en que viven o seu proceso de saúde-enfermidade	• saber • saber facer • Saber estar / ser	
CG9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, apoiando o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas	• saber • saber facer • Saber estar / ser	
CG10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade	• saber • saber facer • Saber estar / ser	
CE23	Identificar os factores relacionados coa saúde e os problemas do entorno, para atender as persoas en situacións de saúde e enfermidade como integrantes dunha comunidade.	• saber • saber facer	
CE24	Identificar e analizar a influencia de factores internos e externos no nivel de saúde de individuos e grupos.	• saber • saber facer	
CE25	Aplicar os métodos e procedementos necesarios no seu ámbito para identificar os problemas de saúde máis relevantes nunha comunidade.	• saber • saber facer • Saber estar / ser	
CE26	Analizar os datos estatísticos referidos a estudos da poboación, identificando as posibles causas de problemas de saúde.	• saber • saber facer	
CT1	Capacidade de análise e síntese	• saber • saber facer	
CT2	Capacidade de organización y planificación	• saber • saber facer	
CT3	Capacidade de xestión da información	• saber • saber facer	
CT4	Resolución de problemas e toma de decisións	• saber • saber facer • Saber estar / ser	
CT6	Habilidades nas relacións interpersoais	• saber • saber facer • Saber estar / ser	
CT7	Razoamento crítico	• saber • saber facer	

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Ser capaz de manexar o concepto saúde_enfermidade e de aplicar nocións de Demografía sanitaria	CB1 CB2 CG4 CG8 CG9 CG10 CE23 CE24 CE25 CE26 CT4 CT7 CT11
Ser capaz de aplicar o método epidemiolóxico e os modelos causais	CB1 CB2 CG4 CG9 CG10 CE23 CE24 CE25 CE26 CT1 CT2 CT3 CT4 CT6 CT7 CT8 CT11

Contidos

Tema	
TEMA1. CONCEPTO DE SAÚDE E ENFERMIDADE	1. Concepto clásico de saúde 2. Concepto de saúde da OMS 3. Novas achegas ao concepto de saúde 4. Enfermidades. Clasificación
TEMA 2. FACTORES DETERMINANTES DA SAÚDE	1. Concepto de Lalonde 2. Importancia dos diversos factores 3. Actuacións sanitarias
TEMA 3. SAÚDE PÚBLICA E SAÚDE COMUNITARIA	1. A saúde pública clásica 2. Concepto actual de saúde pública 3. A saúde comunitaria 4. Enfermaría no contexto da saúde pública. Atención comunitaria
TEMA 4. DEMOGRAFÍA SANITARIA	1. Concepto 2. Fontes de información demográfica 3. Demografía estática 4. Demografía dinámica 5.- Estudo do desenvolvemento das poboacións e a súa repercusión sobre a saúde.
TEMA 5. IMPORTANCIA DO MEDIO NA SAÚDE	1. Augas de consumo 2. Augas residuais 3. Residuos sólidos. 4. Contaminación ambiental 5. Control de plagas 6. Control sanitario de alimentos 7. Vacunación 8. Urbanización

TEMA 6. OS AXENTES VIVOS E A SÚA IMPORTANCIA NA SAÚDE HUMANA	1. Conceptos xerais 2. Estrutura e clasificación 3. Relacións e interaccións 4. Microorganismos eucariotas: protozoos, hongos, algas
TEMA 7. MICROORGANISMOS PROCARIOTAS: AS BACTERIAS	1. Morfoloxía, fisioloxía e clasificación 2. Bacterias gram (+) e gram (-) 3. Mecanismos de patoxenicidade 4. Grupos principais de bacterias
TEMA 8. OS VIRUS	1. Concepto e características xerais 2. Tipos de virus e mecanismos de acción
TEMA 9. RECOLLIDA DE MOSTRAS PARA MICROBIOLOXIA	1. Normas básicas comúns á recollida nas mostras para microbioloxía 2. Calidade preanalítica na recollida de: ouriños, feces, esputo e outras mostras.
TEMA 10. MEDIDAS BÁSICAS NA PREVENCIÓN DA INFECCIÓN.	1. Conceptos básicos 2. Desinfección e esterilización 3. Lavado de mans: tipos e procedementos
TEMA 11. O MÉTODO EPIDEMIOLÓXICO	1. Conceptos básicos 2. Obxectivos
TEMA 12. A MEDICIÓN DA ENFERMIDADE	1. Medidas de frecuencia de enfermidade: incidencia e prevalencia 2. Medidas de asociación e medidas de impacto: risco relativo, risco atribuible, odds ratio 3. Causalidade
TEMA 13. ESTUDOS EPIDEMIOLÓXICOS	1. Clasificación dos estudos 2. Estudos descritivos 3. Estudos de caso-control 4. Estudos prospectivos de cohortes 5. Estudos experimentais ou de intervención

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	35	52.5	87.5
Resolución de problemas	6	12	18
Seminario	8	32	40
Exame de preguntas obxectivas	0.5	0	0.5
Exame de preguntas de desenvolvemento	0.5	0	0.5
Estudo de casos	1	1	2
Resolución de problemas e/ou exercicios	1	0.5	1.5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesorado dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio que o/a estudante ten que desenvolver.
Resolución de problemas	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados cos contidos de Demografía. Empregase como complemento da lección maxistral.
Seminario	Actividades enfocadas a profundar ou complementar o traballo sobre os contidos da materia relacionados co método epidemiolóxico. Empregase como complemento das clases teóricas.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	Resolución de dúbidas dos temas tratados nos seminarios, e apoio á procura de información e resolución de problemas
Resolución de problemas	Resolución de dúbidas dos temas tratados na aula e apoio á procura de información e resolución de problemas

Avaliación

Descrición	CualificaciónCompetencias Avaliadas

Exame de preguntas obxectivas	Proba final: inclúen preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta onde só unha é verdadeira. Por cada dous fallos descontase un acerto. Para superar a materia o alumnado ten que alcanzar o 50% do valor desta proba. Realizarase nas seguintes datas: na primeira oportunidade o 16-XII-2019 18h, e na segunda no 25-VI-2020, 18h.	35	CB1 CE23 CE24 CE26 CT1 CT2 CT3 CT7
Estudo de casos	Proba utilizada para a avaliación dos traballos de aula que inclúe o análise e resolución de casos ou situacións dos contidos relacionados coa Demografía. Avaliase a asistencia e participación nos traballos realizados no aula e a entrega dos exercicios plantexados polo profesorado. Data final da entrega dos exercicios de estudo de caso a través da plataforma virtual Faitic: 18-XI-2019	15	CB1 CB2 CG4 CG8 CG9 CG10 CE23 CE24 CE26 CT1 CT2 CT3 CT4 CT6 CT7 CT8 CT11
Resolución de problemas e/ou exercicios	Proba que inclúe teoría, análise e resolución de casos ou situacións relativos ao método epidemiolóxico. Realizarase nas seguintes datas: na primeira oportunidade o 14-X-2019 ás 18,30h, e na segunda no 25-VI-2020 ás 18h. Para superar a materia o alumnado ten que acadar o 50 % do valor desta proba	25	CB1 CB2 CE23 CE24 CE25 CE26 CT1 CT2 CT3 CT7
Exame de preguntas de desenvolvemento	Proba final: inclúe preguntas abertas de resposta breve. Os alumnos deben desenvolver, relacionar, organizar e presentar os coñecementos que teñen sobre a materia nunha resposta argumentada. Para superar a materia o alumnado ten que alcanzar o 50% do valor desta proba. nas seguintes datas: na primeira oportunidade o 16-XII-2019 ás 18 h, e na segunda no día 25-VI-2020, ás 18 h.	25	CB2 CG9 CG10 CE23 CE24 CE25 CE26 CT1 CT3 CT7 CT8 CT11

Outros comentarios sobre a Avaliación

Data da proba fin de carreira: 02-X-2019 18.30h

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Piedrola Gil y otros, Medicina Preventiva y Salud Pública, 9ª, Masson, Salvat

Bibliografía Complementaria

Icart, Guardia, Isla, Enfermería Comunitaria. Manuales de Enfermería, Masson, S.A

FRIAS OSUNA A., Salud Pública y educación para la salud, Ed. Masson.

Página web da consellería de sanidade do servizo galego de saúde,

Página web INE,

Portal de la OMS,

Portal del MSC Ministerio Sanidad y Consumo,

Recomendacións**Materias que continúan o temario**

Enfermería comunitaria II/P51G140V01206

Materias que se recomienda cursar simultáneamente

Anatomía humana: Anatomía humana/P51G140V01101

Bioquímica: Bioquímica/P51G140V01103

Psicología: Psicología/P51G140V01102

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Fisioloxía: Fisioloxía				
Materia	Fisioloxía: Fisioloxía			
Código	P51G140V01105			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	FB	1	2c
Lingua impartición				
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Pontevedra)			
Coordinador/a	Vázquez Castelo, José Luís			
Profesorado	Vázquez Castelo, José Luís			
Correo-e	joselvc@mundo-r.com			
Web	http://www.enfermeria.depo.es			
Descrición	Materia do módulo de formación básica xeral			

Competencias		
Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	• saber
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber • saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber • saber facer
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• saber • saber facer
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG1	Ser capaz, no ámbito da enfermaría, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional axeitada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e cos niveis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.	• saber facer • Saber estar / ser
CG3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermaría	• saber • saber facer
CE1	Coñecer e identificar a estrutura e función do corpo humano. Comprender as bases moleculares e fisiolóxicas das células e os tecidos.	• saber • saber facer
CE9	Coñecer os procesos fisiopatolóxicos e as súas manifestacións e os factores de risco que determinan os estados de saúde e enfermidade nas diferentes etapas do ciclo vital.	• saber • saber facer
CT1	Capacidade de análise e síntese	• saber • saber facer
CT2	Capacidade de organización y planificación	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT3	Capacidade de xestión da información	• saber • saber facer
CT4	Resolución de problemas e toma de decisións	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT7	Razoamento crítico	• saber
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.	• saber • saber facer • Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Ser capaz de comprender cal é a función normal do distintos aparello e sistemas do organismo normal.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG1 CG3 CE1 CE9 CT1 CT2 CT3 CT9
Ser capaz de adquirir os coñecementos fundamentais sobre os mecanismos que regulan as funcións dos distintos órganos e sistemas	CB2 CB4 CG1 CE1 CE9 CT1 CT4 CT7 CT11

Contidos

Tema	
1. Introducción á fisioloxía.	Introducción á fisioloxía.
2. Fisioloxía celular e histolóxica.	Introdución. Descubrimento. Tamaño e forma. Diversidade. Diferenciación. Tipos. Membrana celular. Funcións. *Citoplasma. *Organelas. Núcleo. Definición. Tipos de tecidos. Funcións e características.
3. Xenética.	Introdución. Xenética molecular: ADN e *ARN. *Gametogénesis. *Meiosis. Cromosomas. *Cariotipo. Código xenético. Herdanza e enfermidades xenéticas.
4. Fisioloxía dixestiva.	Definición. Misión principal. Organización *fisiolóxica: dixestión, *secreción, absorción, eliminación. Fisioloxía do fígado
5. Fisioloxía respiratoria.	Introdución. Misión principal. Fisioloxía respiratoria: ventilación, difusión, circulación. Regulación ventilación. Patrón respiratorio normal
6. Fisioloxía cardiovascular.	Corazón. Misión principal. Ciclo cardíaco. Fibras *miocárdicas. Sistema de conducción. *Electrocardiograma. Gasto cardíaco. Pulso arterial. Presión arterial. Vasos sanguíneos: arterias, as veas e *capilares. Sistema *linfático
7. Fisioloxía renal e líquidos corporais.	Introdución. Misión principal. *Fisiología renal: filtración, *reabsorción, *secreción. Regulación do volume *urinario e *plasmático. Ouriños. Regulación do *pH. Funcións *excretoras do *riñón: *endocrinas, *metabólicas. Medio interno. *Líquidos corporais. *Electrolitos. *pH.
8. Fisioloxía *endocrina.	Introdución. Funcións e estrutura de las hormonas. Regulación da *secreción hormonal. *Hipófisis. *Tiroides. *Paratiroides. Páncreas. *Suprarrenales. *Gónadas
9. Fisioloxía sanguínea.	Definición. Misión principal. Células *sanguíneas: *eritrocitos, *leucocitos, plaquetas. Grupos sanguíneos. Plasma. *Coagulación.
10. Fisioloxía do sistema *inmunitario.	Introdución. Inmunidade *inespecífica. Inmunidade específica: inmunidade celular e inmunidade *humoral
11. Fisioloxía do aparello locomotor.	Tecido muscular *estriado: funcións, estrutura, fisioloxía da excitación e contracción muscular Fisioloxía comparada do músculo cardíaco e músculo liso.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Seminario	8	8	16
Presentación	4	4	8
Lección maxistral	66	132	198
Exame de preguntas de desenvolvemento	1	0	1
Exame de preguntas obxectivas	1	0	1
Resolución de problemas e/ou exercicios	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Seminario	Trátanse diversos temas da materia cunha abordaxe distinta e complementaria da sesión maxistral. Utilizarase material audiovisual e promoverase a participación do alumno.
Presentación	Traballo en grupo de temas da materia con presentación e exposición ao resto dos alumnos. Serán avaliados contribuíndo á nota final do alumno.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos da materia, Fisioloxía

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Presentación	Orientación e axuda na *búsqueda de contidos e na forma de presentalos

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Seminario	Asistencia e participación activa nos seminarios.	5	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CE1 CT1 CT3 CT7
Presentación	Calidade no contido e na exposición do traballo seleccionado	15	CG1 CG3 CE1 CT1 CT2 CT3 CT4
Exame de preguntas de desenvolvemento	Proba final: é condición obrigatoria alcanzar nesta proba o 50% do seu valor para poder facer a avaliación global (suma de todas as probas avaliadas) Realizarase en primeira oportunidade o día 01-VI-2020 16:00 horas e en segunda o día 09-VII-2020 ás 18 horas	40	CB1 CE1 CT1 CT2 CT3 CT4 CT7

Exame de preguntas obxectivas	Proba final: preguntas de resposta multiple na que só unha é verdadeira. Desconto: por cada dous fallos un acerto. É condición obrigatoria alcanzar nesta proba o 50% do seu valor para poder facer a avaliación global (suma de todas as probas avaliábeis)	20	CE1 CT1 CT3 CT4 CT7
	Realizarase en primeira oportunidade o día 01-VI-2020 16:00 horas e en segunda o día 09-VII-2020 18 horas		
Resolución de problemas e/ou exercicios	Proba correspondente á avaliación das actividades realizadas en seminarios: exercicios, problemas, figuras. É condición obrigatoria alcanzar nesta proba o 50% do seu valor para poder facer a avaliación global (suma de todas as probas avaliábeis)	20	CB1 CB2 CB4 CB5 CE1 CT1 CT2 CT3 CT4 CT7
	Realizarase en primeira oportunidade o día 01-VI-2020 16:00 horas e en segunda o día 09-VII-2020 18 horas		

Outros comentarios sobre a Avaliación

Se un estudante non realiza durante o curso as actividades avaliábeis, na segunda oportunidade a súa avaliación farase sobre o 80% da materia, correspondente ao valor da proba final.

Proba final fin de carreira: 01.X.2019 ás 18.30h

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Marieb, Keller, Fisiología humana, actualizada, Pearson

Bibliografía Complementaria

Thibodeau, Patton, Anatomía y Fisiología, actualizada, Elsevier

Tortora, Principios de Anatomía y Fisiología, actualizada, Panamericana

Stuart Ira Fox, Fisiología humana, actualizada, McGraw Hill Interamericana

Mulroney, Myers. Netter., Fundamentos de Fisiología, actualizada, Elsevier

Arthur C. Guyton, Tratado de Fisiología Médica, actualizada, Elsevier

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Enfermaría clínica I/P51G140V01204

Enfermaría clínica II/P51G140V01205

Enfermaría comunitaria II/P51G140V01206

Introdución á enfermaría clínica/P51G140V01201

Prácticas clínicas I/P51G140V01208

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Estatística: Estatística/P51G140V01106

Fundamentos de enfermaría/P51G140V01107

Idioma moderno: Inglés técnico/P51G140V01108

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/P51G140V01101

Bioquímica: Bioquímica/P51G140V01103

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Estatística: Estatística				
Materia	Estatística: Estatística			
Código	P51G140V01106			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Pontevedra)			
Coordinador/a	Fontúrbel Lliteras, Mª Teresa			
Profesorado	Fontúrbel Lliteras, Mª Teresa			
Correo-e	fonturbellliteras@hotmail.com			
Web	http://www.enfermeria.depo.es			
Descrición xeral	Materia do módulo de formación básica obligatoria.			
Competencias				
Código				Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.			• saber
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.			• saber • saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.			• saber • saber facer
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.			• saber • saber facer
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.			• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG6	Aplicar as intervencións da enfermaría na evidencia científica e nos medios dispoñibles			• saber • saber facer
CG16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria			• saber • saber facer
CE8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación dos coidados de saúde.			• saber • saber facer
CT1	Capacidade de análise e síntese			• saber • saber facer
CT2	Capacidade de organización y planificación			• saber • saber facer
CT3	Capacidade de xestión da información			• saber • saber facer
CT4	Resolución de problemas e toma de decisións			• saber • saber facer
CT7	Razoamento crítico			• saber • saber facer
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.			• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT11	Sensibilidade cara a temas ambientais			• saber • saber facer • Saber estar / ser
Resultados de aprendizaxe				
Resultados de aprendizaxe				Competencias

Saber identificar, planificar e resolver un problema estadístico. Coñecer os fundamentos da probabilidade e as medidas utilizadas para describir, resumir, comparar e estimar a información.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG6 CG16 CE8 CT1 CT2 CT3 CT4 CT7
Ser capaz de adquirir elementos de xuízo crítico para valorar a súa utilización na resolución de problemas e toma de decisións nas Ciencias da Saúde	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG6 CG16 CE8 CT4 CT7 CT11
Ser capaz de aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación dos cuidados da saúde (TIC)	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG16 CE8 CT9 CT11

Contidos

Tema	
TEMA 1. Introducción ao método estatístico.	1. Estatística descritiva e estatística indutiva. 2. Poboación e mostra. 3. Métodos de mostraxe. 4. Tipos de variables.
TEMA 2. Organización dos datos.	1. Distribucións de frecuencias. 2. Táboas de distribución de frecuencias. 3. Representacións gráficas.
TEMA 3. Análise descritivo dos datos	1. Medidas de tendencia central 2. Parámetros de posición 3. Medidas de dispersión
TEMA 4. Series estatísticas de dúas variables	1. Correlación lineal 2. Regresión
TEMA 5. Modelos de distribucións	1. Distribución normal 2. Distribución t de Student 3. Distribución binomial 4. Distribución de Poisson
TEMA 6. Introducción ás técnicas de inferencia estatística	1. Estimación de parámetros. 2. Probas de hipótese. 3. Intervalos de confianza 4. Significación estatística
TEMA 7. Probas de hipóteses para variables cualitativas	1. A proba chi-cuadrado.
TEMA 8. Tecnoloxías da información e da comunicación	1. Os fundamentos das tecnoloxías da información e as comunicacións: Conceptos básicos. 2. Sector multimedia. Internet e tecnoloxías asociadas. 3. Servizos e ferramentas dispoñibles en Internet.
TEMA 9. Uso e manexo das tecnoloxías para o tratamento da información	1. Organización de datos, realización de cálculos e gráfico empregando o ordenador. 2. Elaboración e publicación de documentos mediante ferramentas on line dispoñibles en internet

Planificación docente			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	30	30	60
Prácticas en aulas informáticas	6	18	24
Traballo tutelado	10	40	50
Prácticas autónomas a través de TIC	2	6	8
Exame de preguntas obxectivas	1	0	1
Exame de preguntas de desenvolvemento	1	0	1
Resolución de problemas e/ou exercicios	2	4	6

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Prácticas en aulas informáticas	Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas, e de adquisición de habilidades básicas e procedimentais relacionadas coa materia obxecto de estudo, desenvolvidas en aulas de informática.
Traballo tutelado	O estudante desenvolve exercicios ou proxectos na aula baixo as directrices e supervisión do profesor. Pode estar vinculado o seu desenvolvementos con actividades autónomas do estudante.
Prácticas autónomas a través de TIC	Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas e de adquisición de habilidades básicas e procedimentais relacionadas coa materia obxecto de estudo. Desenvólvense a través das TIC de maneira autónoma.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Prácticas en aulas informáticas	Apoio directo e persoal en relación ao uso do programa Excel
Traballo tutelado	Aclaración de dúbidas na resolución de exercicios e manexo da Excel.

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Prácticas autónomas a través de TIC	Realizar tres actividades prácticas guiadas a proposta do profesorado, presentándoas no tempo e forma establecido para ser cualificadas. Datas límite da recepción de exercicios indicada a través do campus virtual. É necesario alcanzar un 50% do valor total da proba para superar a materia.	30	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG16 CE8 CT1 CT2 CT3 CT7
Exame de preguntas obxectivas	Proba final: preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadeiro/falso, emparellamento de elementos...). Os alumnos seleccionan unha resposta entre un número limitado de posibilidades. Aplicarase unha fórmula de desconto nas respostas erradas. É necesario alcanzar un 50% do valor da proba para superar a materia. As datas de realización serán: 1ª oportunidade: 25-05-2020 18h. 2ª oportunidade: 8-07-2020 18h.	20	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CT1 CT3 CT4 CT7 CT9

Resolución de problemas e/ou exercicios	Proba final: exercicios de estatística aplicada. É necesario alcanzar un 50% do valor da proba para superar a materia. As datas de realización serán: 1ª oportunidade: 25-05-2020 18h. 2ª oportunidade: 8-07-2020 18h.	40	CB1
			CB2
			CB3
			CB4
			CB5
			CG6
			CT1
			CT2
			CT3
			CT4
			CT7
			CT9
Exame de preguntas de desenvolvemento	Proba final: preguntas directas sobre un aspecto concreto que o alumnado debe responder de forma directa e breve. É necesario alcanzar un 50% do valor da proba para superar a materia. As datas de realización serán: 1ª oportunidade: 25-05-2020 18h. 2ª oportunidade: 8-07-2020 18h.	10	

Outros comentarios sobre a Avaliación

Proba final fin de carreira: 03-10-2019 ás 18.30h.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

M. T. Icart Isern, M. L. Torrents García, B. Bermejo Fraile, J. Canela Soler., ENFERMERIA COMUNITARIA. EPIDEMIOLOGIA. Parte I. ESTADISTICA, Masson, S.A.

Morton, R. F. y Hebel, J. R., BIOESTADISTICA Y EPIDEMIOLOGIA, Editorial Interamericana McGraw-Hill.

Sergas, Paxina web da consellería de sanidade, do servizo galego de saúde. www.sergas.es,

Xunta, Iniciativas de modernización e innovación tecnolóxica. <http://imit.xunta.es/>,

Universidad de Málaga, Universidad de Málaga. www.bioestadistica.uma.es/libro/,

INE, Paxina web INE e do IGE. www.ine.es,

OMS, Portal de la OMS: <http://www.who.int/en/>,

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Fundamentos de enfermaría				
Materia	Fundamentos de enfermaría			
Código	P51G140V01107			
Titulación	Grao en Enfermaría			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	1	2c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermaría (Pontevedra)			
Coordinador/a	Hermo Gonzalo, María Teresa Sánchez Radío, Silvia Esther			
Profesorado	Diéguez Montes, María Paz Fernández Méndez, Felipe Hermo Gonzalo, María Teresa Sánchez Radío, Silvia Esther			
Correo-e	mhermogonzalo@uvigo.es silvest55@hotmail.com			
Web	http://enfermeria.depo.es			
Descrición xeral	Fundamentos de enfermaría, é unha materia de a rama de coñecemento de ciencias de a enfermaría cuxos contidos se estruturan en cinco unidades modulares que permitan que o estudante adquira os coñecementos, habilidades e actitudes necesarias para que o estudante adqueira as competencias propias de a materia en a disciplina.			

Competencias		
Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber • saber facer
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• saber • saber facer
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG1	Ser capaz, no ámbito da enfermaría, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional axeitada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e cos niveis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG2	Saber planificar e prestar coidados de enfermaría dirixidos ás persoas, familias ou grupos, orientados, aos resultados en saúde, avaliando o seu impacto, a través de guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cales se diagnostica, trata ou coida un problema de saúde.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG5	Deseñar sistemas de coidados dirixidos ás persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas	• saber • saber facer
CG6	Aplicar as intervencións da enfermaría na evidencia científica e nos medios dispoñibles	• saber • saber facer
CG8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma en que viven o seu proceso de saúde-enfermidade	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade	• saber • saber facer

CG15	Ser capaz de traballar co equipo de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG17	Realizar coidados de enfermaría baseándose na atención integral de saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial	• saber • saber facer
CE15	Identificar, integrar e relacionar o concepto de saúde e os coidados, desde unha perspectiva histórica, para comprender a evolución do coidado de enfermaría.	• saber • saber facer
CE16	Comprender desde unha perspectiva ontolóxica e epistemolóxica, a evolución dos conceptos centrais que configuran a disciplina de enfermaría, así como os modelos teóricos máis relevantes, aplicando a metodoloxía científica no proceso de coidar e desenvolvendo os plans de coidados correspondentes.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE17	Aplicar o proceso de enfermaría para proporcionar e garantir o benestar a calidade e seguridade das persoas atendidas.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE18	Coñecer e aplicar os principios que sustentan os coidados integrais de enfermaría.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT1	Capacidade de análise e síntese	• saber • saber facer
CT2	Capacidade de organización y planificación	• saber • saber facer
CT3	Capacidade de xestión da información	• saber • saber facer
CT4	Resolución de problemas e toma de decisións	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT7	Razoamento crítico	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT11	Sensibilidade cara a temas ambientais	• saber • saber facer • Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
-Saber as teorías e modelos de a enfermaría	CB1 CB2 CB3 CB4 CG1 CG2 CG5 CG8 CG15 CE15 CE18 CT1 CT2 CT7 CT9 CT11

-Ser capaz de aplicar a metodoloxía científica en o proceso de coidar

CB5
CG6
CG14
CG17
CE16
CE17
CT3
CT4

Contidos

Tema

MÓDULO 1: Historia de a Enfermería.	A prehistoria. Coidados de supervivencia. O mundo clásico: Grecia e Roma. A Idade Media. As Cruzadas. A enfermmería non mundo moderno. O mundo Contemporáneo. Florece Nigthingale. Século XIX. Practicantes e Matronas. Colexios Profesionais.
MÓDULO 2: Marco Conceptual	Concepto de marco teórico. Modelos máis representativos. - Modelos de coidados de Virginia Henderson. - Os autocuidados de Dorothea Orem. - Outros modelos de autocuidados. - Funcións e actividades de enfermmería. - Leis e teorías.
MÓDULO 3: Proceso de atención de enfermmería	Método de resolución de problemas. Principais teorías e modelos. Etapas do PAE. Plans de coidados.
MÓDULO 4: Patróns funcionais de saúde de *Marjorie Gordon.	Desenvolvemento dos patróns en busca dos elementos comúns co modelo de necesidades básicas de Virginia Henderson.
MÓDULO 5: *Procedementos básicos de enfermmería.	Nocións fundamentais que serven de base na práctica enfermeira. Precaucións estándar. Estrutura dun procedemento. Ingreso. Recepción e acomodación do usuario/a en unha unidade de hospitalización básica. Unidade do paciente.Ambiente terapéutico. Peso e talla. Rexistros: Normas de utilización dos rexistros. Planificación do alta de enfermmería. Coidados en relación coa hixiene e benestar do paciente: cama hospitalaria e aseo do paciente encamado e hixiene de cavidades naturais. Cambio de roupa do paciente segundo a situación. Coidados básicos en eliminación. Uso de cuñas e botellas urinarias. Constantes vitais: medición de signos vitais e interpretación de resultados. Manexo campo cirúrxico, do material cirúrxico básico, torundas. Colocación de luvas estériles. Preparación de medicamentos dispensados en bochas e viarias. Administración de medicamentos vía oral, rectal, muscular, subcutánea, intradérmica, transdérmica, inhalatoria, instilacións e tópica. Canalización subcutánea. Sondaxe rectal. Posición e correcta aliñación corporal do paciente encamado. Posicións dos/as usuarios/as nas exploracións e técnicas diagnosticas habituais. Glucemia capilar. Iniciación á sueroterapia. Iniciación á oxigenoterapia. Aerosolterapia. Nebulizaciónes.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Presentación	1	6	7
Obradoiro	18	54	72
Lección maxistral	52	78	130
Seminario	4	8	12
Exame de preguntas de desenvolvemento	1	0	1
Exame de preguntas obxectivas	1	0	1
Simulación ou Role Playing	1	1	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Presentación	Exposición por parte do alumnado ante a docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto... Pódese levar a cabo de xeito individual ou en grupo.
Obradoiro	Actividades enfocadas a adquisición de coñecementos, habilidades manipulativas e instrumentais sobre unha temática concreta, con asistencia específica por parte da profesora e actividades individuais e/ou grupais que desenvolven os estudantes.
Lección maxistral	Exposición por parte da profesora dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudiantado.
Seminario	Actividades enfocadas o traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	Atención e resolución de dúbidas relacionadas cos contidos dos seminarios
Presentación	Resolución de dúbidas relacionadas cos traballos
Obradoiro	Apoio a adquisición de habilidades manipulativas.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Seminario	Participación activa e elaboración dun exercicio relacionado cos seminarios do manexo da taxonomía NANDA-NOC-NIC	6	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG2 CG5 CG14 CE16 CE17 CE18 CT1 CT2 CT3 CT4 CT7 CT9 CT11
Presentación	Traballos grupais presentados na clase mediante exposición Powerpoint , e entrega do correspondente traballo en formato papel ao en formato electrónico.	6	CB1 CB3 CB4 CG14 CE15 CE16 CT1 CT2 CT3 CT4
Exame de preguntas de desenvolvemento	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas abertas sobre un tema concreto. Para superar a materia é necesario alcanzar o 50% do valor desta proba. 1º oportunidade: 21-05-2020 ás 16h 2º oportunidade: 6-07-2020 ás 16h	20	CB1 CB5 CG1 CG2 CT7

Exame de preguntas obxectivas	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadeiro/falso, elección múltiple, emparellamento de elementos...).	40	CB1 CB5 CG17 CT1 CT2 CT3 CT4
Simulación ou Role Playing	A realización dos talleres é obrigatoria. É condición ter aprobadas as probas practicas designadas polo profesorado para superar a materia. 1ª oportunidade: 6, 7 e 13 de maio de 2020 ás 9,30 h 6-05-2020 ás 18,30 h 7-05-2020 ás 16 h 2ª oportunidade: 6 -07-2020 ás 10 h. e 18 h	28	CB2 CB3 CB4 CG1 CG2 CG6 CG8 CG15 CE18 CT1 CT2 CT3 CT4 CT7 CT11

Outros comentarios sobre a Avaliación

Proba final fin de carreira: 04.10.2019 as 10 h

Proba finas prácticas: 04.10.2019 as 11.30 h

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

C. Garcia Martin, Historia de la Enfermería, Harcourt, 2001
Ackley y Ladwig, Manual de diagnosticos de Enfermería, Mosby, 2006
Alfaro-LeFevre, Rosalinda, El pensamiento crítico y juicio clínico en enfermería, Elsevier-Masson, 2008
M.Jonhson, Vinculos NANDA,NOC y NIC, Elsevier, 3ª edición
Luis Rodrigo M. Teresa, Historia de la enfermería: evolución histórica del cuidado, Elsevier, 2011
Nanda Internacional, Diagnósticos Enfermeros definición y clasificación, Elsevier, 2018-20
Nanda Internacional, Clasificación de intervenciones de enfermería (NIC), Elsevier, 2018, 7ª edición
Nanda Internacional, Clasificación de resultados de enfermería (NOC), Elsevier, 2018, 6ª edición
Raile M, Marriner A, Modelos y teorías en enfermería., 7ª ed. Barcelona, Elsevier, 7ª edición 2011
Alfaro-Lefevre R, Aplicación del Proceso Enfermero, 8a ed. Barcelona, Wolters, 2013
Berman A, Snyder S, Kozier B, Erb G., Fundamentos de Enfermería. Conceptos., 8a ed. Madrid, Pearson Education, 2008
Potter P, Perry A, Stockert P A., Fundamentos de Enfermería. 2 vols., 9ª ed., Elsevier, 2019
Echevarría P, Investigación en metodología y lenguajes enfermeros., Barcelona, Elsevier, 2016

Bibliografía Complementaria

Luis Rodrigo M. Teresa, Los diagnósticos enfermeros:revisión crítica y guía práctica, Masson, 2010
- Luis Rodrigo MT, Fernández Ferrín C, Navarro Gómez MV, De la Teoría, 3ª ed.Barcelona, Masson, 2005
Gordon M, Manual de Diagnósticos Enfermeros, 10ªedición.Barcelona, Mosby, 2003
Hernández JM, De Maya, B, Díaz, AM, Giménez M, Fundamentos Teóricos de, Murcia, Diego Marín. Librero Editor, 2010

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Enfermería clínica /P51G140V01204
Farmacoloxía e dietética/P51G140V01203
Introdución á enfermaría clínica/P51G140V01201

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Estatística: Estatística/P51G140V01106

Fisioloxía: Fisioloxía/P51G140V01105

Idioma moderno: Inglés técnico/P51G140V01108

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/P51G140V01101

Bioquímica: Bioquímica/P51G140V01103

Enfermería comunitaria I/P51G140V01104

Psicoloxía: Psicoloxía/P51G140V01102

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Idioma moderno: Inglés técnico				
Materia	Idioma moderno: Inglés técnico			
Código	P51G140V01108			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	2c
Lingua impartición	Castelán Galego Inglés			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Pontevedra)			
Coordinador/a	González García, María			
Profesorado	González García, María			
Correo-e	inglestecnico.enf@gmail.com			
Web	http://enfermeria.depo.es			
Descrición xeral	A materia ten como finalidade o desenvolvemento das competencias comunicativas orais e escritas do alumnado e o coñecemento de léxico especializado relacionado coas ciencias da saúde en xeral e coa enfermaría en particular.			

Competencias		
Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	• saber • saber facer
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber • saber facer
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• saber facer
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• saber • saber facer
CG6	Aplicar as intervencións da enfermaría na evidencia científica e nos medios dispoñibles	• saber facer
CG16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria	• saber facer
CE8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación dos coidados de saúde.	• saber facer
CT1	Capacidade de análise e síntese	• Saber estar / ser
CT2	Capacidade de organización y planificación	• Saber estar / ser
CT3	Capacidade de xestión da información	• Saber estar / ser
CT4	Resolución de problemas e toma de decisións	• Saber estar / ser
CT7	Razoamento crítico	• Saber estar / ser
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.	• Saber estar / ser
CT11	Sensibilidade cara a temas ambientais	• Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias
Ser capaz de entender, en inglés, conferencias simples, coloquios e relatorios académicos sobre temas médicos o sanitarios	CB1 CB3 CB5 CE8 CT1 CT3 CT7

Contidos	
Tema	
Tema 1. INTRODUCTION	Presentación da materia.
Tema 2. THE HUMAN BODY	1. Introducción á terminoloxía de ciencias da saúde. 2. Principais partes do corpo humano (nome común vs. nome científico). Sufijos e prefixos latinos. 3. Principais órganos do corpo humano e a súa función. 4. Instrucións e peticións amables. Uso do imperativo. Preposicións, verbos preposicionais e phrasal verbs. 5. Comprensión de textos relacionados co tema.
TEMA 3. SCIENTIFIC TEXTS	1. Textos científicos e a súa estrutura 2. Búsquedas bibliográficas en inglés 3. Técnicas de comprensión lectora. 4. Uso de conectores para o discurso. 5. Análise e comprensión de textos específicos.
Tema 4. PRESENTATIONS IN ENGLISH	1. Como presentar os datos de forma efectiva (uso de gráficas, imaxes). 2. Estratexias de comunicación (cómo presentarse, captar a atención do público, pronuncia, retroalimentación). 3. Estructura da presentación (introdución, corpo e conclusión). 4. Uso de conectores para o discurso.
Tema 5. THE HOSPITAL	1. Persoal sanitario e non sanitario do hospital. 2. O hospital. Describir localizacións. Preposicións de lugar e de movemento. 3. Uso do presente simple e continuo. 4. Comprensión de textos relacionados co tema.
Tema 6. HOSPITAL ADMISSIONS	1. Transferencia de información persoal. Presentacións. Saúdos. 2. Realización de preguntas (estilo directo e indirecto). 3. Uso das abreviaturas médicas en inglés. 4. Uso do pasado simple e pasado continuo. 5. Comprensión de textos relacionados co tema.
Tema 7. HEALTH AND ILLNESS	1. Termos relacionados coa saúde e a enfermidade. 2. Preguntar sobre as necesidades do paciente. 3. Vocabulario relacionado con signos e síntomas comúns. 4. Termos e expresións relacionados coa dor. 5. Expresións de amabilidade. Consellos. Advertencias. 6. Comprensión de textos relacionados co tema.
Tema 8. MEDICATION	1. Tipos e formas de medicación. 2. Vocabulario sobre medidas e expresións numéricas. 3. Prospecto e etiqueta do medicamento. 4. Uso do futuro. 5. Comprensión de textos relacionados co tema.

Planificación docente			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	26	26	52
Seminario	14	21	35
Traballo tutelado	3	30	33
Presentación	6	18	24
Resolución de problemas e/ou exercicios	3	3	6

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Lección maxistral	Exposición de léxico, estruturas gramaticais e contidos dos temas de estudo.
Seminario	Realización de exercicios orais e escritos relacionados cos distintos temas impartidos nas clases teóricas.
Traballo tutelado	Lectura e comprensión de textos en inglés: traducións e comentarios de texto relacionados cos exercicios e a materia abordada nas clases maxistrais e nos seminarios. Búsquedas bibliográficas en inglés
Presentación	Sesións de clase expositivas de contidos en inglés: realización de presentacións orais en grupo.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	Resolución de problemas, corrección dos traballos realizados e consulta de información, de forma presencial (na aula ou nas titorías) ou de forma non presencial (a través do correo electrónico).

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Traballo tutelado	Os traballos tutelados (traducións, comentarios de texto e proba de búsquedas bibliográficas), que servirán para valorar as competencias adquiridas nos seminarios, deberán ser entregados na clase nas datas establecidas pola profesora ao longo do curso. No caso de non ter presentado ou superado estes traballos na primeira oportunidade, o/a alumno/a terá que porse en contacto coa profesora para que lle indique uns traballos alternativos na segunda oportunidade.	25	CB1 CB2 CB3 CG16 CT1 CT2 CT3 CT7
Presentación	Valorarase a correcta realización dun traballo e a súa presentación oral en grupo, que deberá ser exposta nas clases de seminario nas datas establecidas pola profesora ao longo do curso. No caso de non ter presentado ou superado este traballo na primeira oportunidade, o/a alumno/a terá que porse en contacto coa profesora para que lle indique un traballo alternativo na segunda oportunidade.	15	CB2 CB4 CG16 CE8 CT1 CT3 CT7 CT9
Resolución de problemas e/ou exercicios	Avaliarase a correcta realización da proba que terá lugar nas datas oficiais de exame establecidas. Primeira oportunidade: 28-V-2020, ás 18 h Segunda oportunidade: 1-VII-2020, ás 18 h Para superar a materia é imprescindible acadar o 50 % do valor da proba e só a partir deste momento sumárase o resto das probas avaliadas.	60	CB1 CB2 CB3 CB5 CT1 CT4 CT7

Outros comentarios sobre a Avaliación

Proba final fin de carreira: 30.09.2019 ás 18.30h

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Allum, Virginia and McGarr, Patricia, Cambridge English for Nursing. Pre-intermediate Student's Book, Cambridge University Press, 2010,

Allum, Virginia and McGarr, Patricia, Cambridge English for Nursing. Intermediate Student's Book, Cambridge University Press, 2008,

Citores, Ruth and Pellegrinelli, Marco, Healthy English, Elsevier Masson, 2009,

Glendinning, Eric and Howard, Ron, Professional English in Use Medicine, Cambridge University Press, 2007,

Grice, Tony and Greenan, James, Oxford English for Careers: Nursing 1, Oxford University Press, 2009,
American Nurses Association. <http://www.nursingworld.org/>,
British Medical Journal. <http://www.bmj.com/>,
World Health Organization <http://www.who.int/en/>,
National Institute of health (US) web page: <http://medlineplus.gov/>,
BBC (Health section): <http://www.bbc.co.uk/health/>,

Recomendacións

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Estatística: Estatística/P51G140V01106

Fisioloxía: Fisioloxía/P51G140V01105

Fundamentos de enfermaría/P51G140V01107

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/P51G140V01101

Bioquímica: Bioquímica/P51G140V01103

Enfermaría comunitaria I/P51G140V01104

Psicoloxía: Psicoloxía/P51G140V01102

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Introducción á enfermaría clínica				
Materia	Introducción á enfermaría clínica			
Código	P51G140V01201			
Titulación	Grao en Enfermaría			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	2	1c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermaría (Pontevedra)			
Coordinador/a	Diéguez Montes, María Paz			
Profesorado	Alvaríño Veiga, Margarita Carro Cons, Juan Diéguez Montes, María Paz Hermo Gonzalo, María Teresa Santos Folgar, Myriam			
Correo-e	pazenfermeria@gmail.com			
Web	http://www.enfermeria.depo.es			
Descrición xeral	A materia, como parte da formación básica en enfermaría, desenvólvese a través de tres grandes módulos de formación. No primeiro encuádranse os coñecementos das bases da fisiopatoxenia das enfermidades e grandes síndromes, como base do diagnóstico patolóxico, no segundo bloque o material e produtos de uso hospitalario así como os procedementos enfermeiros xerais relacionados nas manifestacións patolóxicas recollidas na materia e no terceiro dos bloques os procedementos de mobilización e manexo do paciente e procedementos de emerxencia. RCP básica e avanzada			

Competencias		
Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber • saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber • saber facer
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG1	Ser capaz, no ámbito da enfermaría, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional axeitada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e cos niveis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG2	Saber planificar e prestar coidados de enfermaría dirixidos ás persoas, familias ou grupos, orientados, aos resultados en saúde, avaliando o seu impacto, a través de guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cales se diagnostica, trata ou coida un problema de saúde.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermaría	• saber • saber facer
CG6	Aplicar as intervencións da enfermaría na evidencia científica e nos medios dispoñibles	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, apoiando o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermaría española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial en transformación	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade	• saber • saber facer

CG15	Ser capaz de traballar co equipo de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria	• saber • saber facer
CG17	Realizar coidados de enfermaría baseándose na atención integral de saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG18	Aplicar estratexias para adoptar medidas de confortabilidade e atención de síntomas, dirixidas ao paciente e familia, na aplicación de coidados paliativos que contribúan a aliviar a situación de pacientes en situacións de enfermidade avanzada e/ou rematal	• saber • saber facer
CE2	Coñecer o uso e a indicación de produtos sanitarios vinculados aos coidados de enfermaría.	• saber • saber facer
CE9	Coñecer os procesos fisiopatolóxicos e as súas manifestacións e os factores de risco que determinan os estados de saúde e enfermidade nas diferentes etapas do ciclo vital.	• saber • saber facer
CE13	Recoñecer as situacións de risco vital e saber executar manobras de soporte vital básico e avanzado.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE18	Coñecer e aplicar os principios que sustentan os coidados integrais de enfermaría.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE28	Coñecer as alteracións de saúde do adulto, identificando as manifestacións que aparecen nas súas distintas fases.	• saber • saber facer
CE29	Identificar as necesidades de coidado derivadas dos problemas de saúde.	• saber • saber facer
CT1	Capacidade de análise e síntese	• saber • saber facer
CT2	Capacidade de organización y planificación	• saber • saber facer
CT3	Capacidade de xestión da información	• saber • saber facer
CT4	Resolución de problemas e toma de decisións	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT5	Traballo en equipo, multidisciplinar e multilingüe	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT6	Habilidades nas relacións interpersoais	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT7	Razoamento crítico	• saber
CT8	Aprendizaxe autónomo	• saber
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT10	Motivación pola calidade	• saber • saber facer
CT11	Sensibilidade cara a temas ambientais	• saber • saber facer • Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Saber as principais causas do enfermarse humano (etiología) e os mecanismos polos que estes actúan de forma nociva (patoxenia)	CB2 CB3 CE9

Ser capaz de identificar os principais síntomas que se asocian á enfermidade e os signos que se detectan ao realizar a exploración física do paciente (semiología)	CB1 CB2 CB3 CG1 CG2 CG3 CG17 CG18 CE9 CE18 CE28 CT1 CT3 CT7 CT8 CT10
Ser capaz de aplicar as principais técnicas diagnósticas e as normas de actuación de enfermaría en cada unha delas	CB2 CB3 CB5 CG1 CG2 CG6 CG9 CG12 CG14 CG15 CG16 CG17 CE9 CE13 CE18 CE28 CE29 CT1 CT2 CT4 CT5 CT6 CT7 CT9 CT10 CT11
Ser capaz de utilizar adecuadamente os produtos sanitarios	CB2 CB5 CG3 CE2 CT8
Ser capaz de identificar as enfermidades producidas por axentes físicos	CB2 CB3 CB4 CB5 CG3 CG6 CE9 CE13 CE18 CE28 CE29 CT1 CT4 CT7 CT8 CT11

Contidos

Tema

BLOQUE I

INTRODUCCIÓN Á FISIOPATOLOXÍA

Tema 1. Interpretación de probas analíticas.
Tema 2. Alteracións da termorregulación
Tema 3. Dor. Tipos e características e dor torácica
Tema 4. Shock
Tema 5. Respiratorio
Tema 6. Gastrointestinal
Tema 7. Hepato-renal
Tema 8. Endocrino
Tema 10. SNC
Tema 11. Autoinmúns
Tema 12. Métodos de exame. Radioloxía

INTRODUCCIÓN Á FISIOPATOLOXÍA:

Fisiopatoloxía xeral e grandes síndromes
Técnicas de exploración. Valoración física por órganos e sistemas. Valoración de pel e anexos.

1. Interpretación de probas analíticas.

Conceptos básicos:

☐Variacións extraanalíticas
☐Variacións relacionadas coa obtención, transporte e conservación de mostraa
☐Variacións analíticas de hematoloxía, ouriños, hidratos de carbono, lípidos, proteínas, saliva, LC.R. derrames, líquido amniótico, suor, citoloxía descamativa, citoloxía PAAF, Biopsia

2. Alteracións da termorregulación:

☐Febre e febre de orixe descoñecida
☐*Piróxeos, esoxéneos e endóxenos
☐Control hipotalámico da temperatura
☐Cal é a causa da febre?
☐Manifestacións da febre
☐Cando debe tratarse?
☐Patróns de febre
☐Febre de orixe descoñecida (*FOD): clásica, nosocomial, neutropénica asociada a VIH, Actitude terapéutica
Medidas físicas para o control da temperatura.

3. Dor.

Tipos e características

☐Orixe
☐Consecuencia
☐Avaliación e escalas da DOR
☐Características da dor somático e neuropático

4. Respiratorio

☐Os teus. Disnea. Cianose. Hemoptisis.
☐Insuficiencia respiratoria
☐SDRA

5. Gastrointestinal

☐Disfagia
☐Diarrea, estreñimento e malabsorción
☐Ascite
☐Náuseas, vómitos e indigestión
☐Dor abdominal
☐Probas da función pancreática exocrina

6 e 7. Hepato-renal

☐Estudo da función hepática
☐Ictericia
☐Hipertensión portal
Renal.☐Anomalías na función renal
☐Anomalías no volume de ouriños
☐Hematuria
☐Piuria

8. Cancro. Definición e clasificación. Coidados xerais.

9. Endocrino

☐Hipoglucemia e Hiperglucemia
Cetoacidose e como hiperosmolar
☐Trastornos hipotalámicos
☐Osteoporoses e osteomalacia
☐Hemocromatose, porfiria e Enfermidade de Wilson.

10. SNC

Síncope e desvanecemento

☐Etioloxía
☐Tipos:
Postural
Hiperbradicinemia
De orixe cardíaca
Do seo carotídeo
Neuralxia vagal
Síncope tusígeno
Asociada a enfermidade cerebro-vascular
☐Diagnóstico diferencial dos trastornos que producen debilidades e desvanecemento
☐Convulsións: Características clínicas
Parciais, focais
Parciais complexas
Tónico-clónicas
Crise de ausencia
☐Mareo e vertixe: desvanecemento e vertixe
☐Ataxia

11. Autoinmúns Linfadenopatía e esplenomegalia

☐Inmunodeficiencias. SIDA
Esclerose múltiple.
☐Enfermidades por hipersensibilidade de tipo inmediato
☐Lupus
☐Vasculite
☐Artrite
☐Artrose
☐Espondilite anquilopoiética
☐Amiloidose
☐Pinga

12. RADIOLOXÍA: Técnicas e métodos complementarios de diagnoses:

Funcionamento dun servizo de Radioloxía
Os raios X. Propiedades. Tipos de radiacións e densidades
Técnicas que utilizan radiacións*ionizantes: Radioloxía convencional. TAC
Técnicas que non utilizan radiacións ionizantes: Ecografía. ECO Doppler
Resonancia magnética
Atención de Enfermaría, procedementos relacionados e información ao paciente en:
Contrastes. Reaccións adversas
Preparación do paciente para as distintas exploracións radiolóxicas: dixestivas, xineco-urinarias, mama, músculo-esquelético, etc...:
Normas xerais en radioloxía intervencionista: anxiografías, nefrostomía percutánea
Contraste e protección radiolóxica

BLOQUE II

Procedementos de enfermaría nas manifestacións patolóxicas. (Uso e indicacións de produtos sanitarios).

Uso e indicacións de material e produtos sanitarios: definición e clasificación.

Distintos tipos de material: material básico de uso na administración de fármacos e outras técnicas*diagnósticas e terapéuticas, incluído en cada procedemento. Xeneralidades de vendaxes.

PROCEDEMENTOS XERAIS E ATENCIÓN DE ENFERMARÍA RELACIONADOS NAS MANIFESTACIÓNS PATOLÓXICAS INCLÚIDAS NA MATERIA.

*Puncións:
*Punción venosa. Sistema sen carga
*Punción con agulla con ás (palomita)
*Punción capilar
*Hemocultivo

*Hemodocación. Flebotomía
*Inmunoematología. Grupos sanguíneos. *Transfusión de hemoderivados.

Accesos vasculares:
Canalización venosa periférica:
Sistemas de seguridade.
*Catéter curto tipo Abbocatt
*Catéter intermedio tipo Venocat
Prevención de flebite
Sistemas de control da velocidade de perfusión.

Gasometría arterial e venosa

Sondaxe nasogástrico-duodenal
Tipos de sondas
Lavado gástrico

Sondaxe vesical: masculino-feminino
Tipos de sondas
Lavado vesical
Sondaxe permanente e intermitente
Autosondaxe
Urocultivo a través do sondo
Prevención da infección urinaria.

Oxigenoterapia: Aspiración de secrecións.

Electrocardiografía: ECG

BLOQUE III

Soporte vital Básico e avanzado.
<https://seix.uvigo.es/docnet-nuevo/docencia/images/refresh.gif>

1.1 SOPORTE VITAL BÁSICO

R.C.P Básica:
C. Soporte circulatorio
A. Vía aérea
B. Soporte ventilatorio
Manobras de Heimlich

1.2 RCP AVANZADA

Valoración
Optimización dos pasos C A B
Paso D da RCP avanzada:
vías venosas e alternativas, drogas e fluídos
Paso E da RCP avanzada: monitorización e arritmias
Paso F da RCP avanzada: desfibrilación

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	30	60	90
Seminario	8	8	16
Obradoiro	12	30	42
Exame de preguntas obxectivas	1	0	1
Exame de preguntas de desenvolvemento	0.5	0	0.5
Simulación ou Role Playing	0.5	0	0.5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dos seminarios e talleres a desenvolver polo estudante.
Seminario	Empregaránse como complemento das clases teóricas, actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia. Están programados 12 seminarios
Obradoiro	O alumno con asistencia específica dos profesores, realizará actividades individuais e/ou en grupo, enfocadas á adquisición de coñecementos e habilidades manipulativas e instrumentais sobre os procedementos enfermeiros incluídos na materia. Programáronse oito talleres

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	Atención personalizada na procura de información e organización da información
Obradoiro	Dada a importancia que estas probas teñen xa que serán executadas sobre as persoas, dáse apoio personalizado nos talleres para o adecuado desenvolvemento das competencias e habilidades técnicas necesarias.

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Obradoiro	Ademais das probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas na avaliación dos obradoiros está previsto que o estudante realice unha proba práctica escrita sobre os procedementos dos bloques temáticos II y III, relacionados coa canalización venosa periférica CVP e a RCP_Básica, unha vez finalizados ditos contidos, nas datas: 07-X-2019 ás 12h. na primeira oportunidade e o 23-VI-2020 ás 12 hs. na segunda oportunidade. O estudante ten que acadar o 50% do valor desta proba como condición para aprobar a materia e ás que se aplica un desconto polo número de erros cometidos. É necesario, para obter o máximo proveito dos obradoiros, a superación desta proba.	10	CB3 CG1 CG2 CG3 CG6 CG15 CE2 CE9 CE13 CE18 CE28 CE29 CT1 CT3 CT4 CT7 CT8
Exame de preguntas obxectivas	Proba final: ao finalizar o semestre se realiza unha proba que inclúe preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta, ás que se aplica un desconto polo número de erros cometidos. O estudante ten que acadar o 50% do valor desta proba como condición para aprobar a materia. Datas de realización: 19-XII-2019 ás 12 hs na primeira oportunidade e o día 23-VI-2020 ás 12h. na segunda	40	CB1 CB3 CB5 CG3 CE2 CE9 CE13 CE18 CE28 CE29 CT1 CT2 CT3 CT4 CT7 CT8

Exame de preguntas de desenvolvemento	Proba final: realízase xunto coa proba de preguntas obxectivas (test) e inclúe preguntas abertas sobre un aspecto concreto. Os alumnos deben desenvolver, relacionar, organizar e presentar os coñecementos que teñen sobre a materia nunha resposta breve argumentada. O estudante ten que acadar o 50% do valor desta proba como condición para aprobar a materia Datas de realización: o 19-XII-2019 ás 12 hs na primeira oportunidade e o día 23-VI-2020 ás 12h. na segunda	20	CB1
			CB2
			CB3
			CG2
			CG3
			CG15
			CG16
			CE2
			CE9
			CE13
			CE18
			CE28
			CE29
			CT1
			CT2
			CT3
			CT4
			CT5
			CT6
			CT7
			CT8
			CT9
			CT11

Simulación ou Role Playing	Avaliación a través de probas prácticas de execución de tarefas simuladas, escollidas dos bloques I, II e III da materia entre as realizadas nos talleres. En calquera das dúas oportunidades o alumnado ten que alcanzar o 50% do valor total desta proba para superar a materia. As datas de realización das probas son: Na primeira oportunidade: Probas prácticas de simulación: 27-XI-2019.-12 hs 28-XI-2019.-12 hs 2-XII-2019.-12 hs 3-XII-2019.-9.30 hs 9-XII-2019.-12 hs 10-XII-2020.-9.30 hs 25-XI-2019; 2 y 9-XII-2019: 18,30. Na segunda oportunidade nos días 22-VI-2020 ás 10h e o 23-VI-2020 ás 10 h.	30	CB1
			CB2
			CB3
			CB4
			CB5
			CG1
			CG2
			CG3
			CG6
			CG9
			CG12
			CG14
			CG15
			CG16
			CG17
			CG18
			CE2
			CE9
			CE13
			CE18
			CE28
			CE29
			CT1
			CT2
			CT3
			CT4
			CT5
			CT6
			CT7
			CT8
			CT9
			CT10
			CT11

Outros comentarios sobre a Avaliación

Fin de carreira:

Proba final: 30-IX-2019 ás 12h.

Probas prácticas: 30 de setembro de 2019 ás 13.30h

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

PORTH, CAROL M., INTRODUCCION A LA MEDICINA CLINICA, FISIOPATOLOGÍA Y SEMIOL, 7º ed año 2007, : PANAMERICANA

LASO, F. FISIOPATOLOGIA TEXTO Y ATLAS, 2º edición 2010, ELSEVIERMASSON

MANUAL MERCK DE SIGNOS Y SINTOMAS DEL PACIENTE, 2010, : PANAMERICANA

HARRISON KASPER, HARRISON KASPER MANUAL DE MEDICINA HARRISON, 2010, MCGRAW - HILL INTERAMERICANA - ESPAÑA

FARRERAS-ROZMAN, COMPENDIO DE MEDICINA INTERNA, 4º edición-2009, ELSEVIER ESPAÑA

PotterlPerry, Fundamentos de Enfermería, 2001, Mosby

D. S. Suddarth, Enfermería Médico- Quirúrgica L.S.Brunner-, 2004, Interamericana

Tratado de Fisiología Médica., Guyton y Hall., Ed. McGraw Hill.

J M Prieto Valtueña., La clínica y el laboratorio., Ed. Elsevier.

Henry., 5. El laboratorio en el diagnóstico clínico., Ed. Marván.

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Enfermaría clínica I/P51G140V01204

Enfermaría clínica II/P51G140V01205

Prácticas clínicas I/P51G140V01208

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Enfermaría clínica I/P51G140V01204

Ética e lexislación/P51G140V01202

Farmacoloxía e dietética/P51G140V01203

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Ética e lexislación				
Materia	Ética e lexislación			
Código	P51G140V01202			
Titulación	Grao en Enfermaría			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	1c
Lingua impartición	Galego			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermaría (Pontevedra)			
Coordinador/a	Sánchez Radío, Silvia Esther			
Profesorado	Sánchez Radío, Silvia Esther			
Correo-e	silvest55@hotmail.com			
Web	http://enfermeria.depo.es			
Descrición xeral	Materia que se imparte no terceiro semestre do título			

Competencias		
Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	• saber • saber facer
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber • saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber • saber facer
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• saber • saber facer
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG1	Ser capaz, no ámbito da enfermaría, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional axeitada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e cos niveis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.	• saber • saber facer
CG4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG7	Saber comprender, sen prexuízos, as persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, como individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto ás súas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma en que viven o seu proceso de saúde-enfermidade	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermaría española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial en transformación	
CG15	Ser capaz de traballar co equipo de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais	
CG18	Aplicar estratexias para adoptar medidas de confortabilidade e atención de síntomas, dirixidas ao paciente e familia, na aplicación de coidados paliativos que contribúan a aliviar a situación de pacientes en situacións de enfermidade avanzada e/ou rematal	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE11	Establecer unha relación empática e respectuosa co paciente e familia, acorde coa situación da persoa, problema de saúde e etapa de desenvolvemento.	• Saber estar / ser
CE12	Utilizar estratexias e habilidades que permitan unha comunicación efectiva con pacientes, familias e grupos sociais, así como a expresión das súas preocupacións e intereses.	• Saber estar / ser

CE48	Coñecer a lexislación aplicable e o código ético e deontolóxico da enfermaría española, inspirado no código europeo de ética e deontoloxía de enfermaría.	• saber
CE49	Prestar coidados, garantindo o dereito á dignidade, privacidade, intimidade, confidencialidade e capacidade de decisión do paciente e familia.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE50	Individualizar o coidado considerando a idade, o xénero, as diferenzas culturais, o grupo étnico, as crenzas e valores.	• Saber estar / ser
CE52	Coñecer os coidados paliativos e control da dor para prestar coidados que alivien a situación dos enfermos avanzados e terminais	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT1	Capacidade de análise e síntese	• saber
CT2	Capacidade de organización y planificación	• saber • saber facer
CT3	Capacidade de xestión da información	• saber • saber facer
CT4	Resolución de problemas e toma de decisions	• saber facer
CT5	Traballo en equipo, multidisciplinar e multilingüe	• Saber estar / ser
CT6	Habilidades nas relacións interpersoais	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT7	Razoamento crítico	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT8	Aprendizaxe autónomo	• saber • saber facer
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT10	Motivación pola calidade	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT11	Sensibilidade cara a temas ambientais	• saber • saber facer • Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
-Aplicar os principios da *Bioética e os valores éticos.	CB1 CB2 CB4 CB5 CG1 CG4 CG7 CG8 CG15 CG18 CE11 CE12 CE48 CE49 CE52 CT5 CT6 CT8 CT9 CT10 CT11

-Ser capaz de realizar unha análise ética e de deseñar e resolver casos.

CB3
CB5
CG12
CE50
CT1
CT2
CT3
CT4
CT7

Contidos

Tema	
TEMA 1. COÑECEMENTO DO MARCO LEGAL E ADMINISTRATIVO VIXENTE PARA DESENVOLVER AS FUNCIÓNS PROPIAS DO PROFESIONAL DE ENFERMARÍA.	*SUBTEMA: VALORES.ÉTICA E MORAL.LEI E ÉTICA.*DENTOLÓGIA *SUBTEMA: A LEI.CONCEPTO E TIPOS. *SUBTEMA: MENOR MADURO.LEXISLACIÓN.PRINCIPAIS DILEMAS EN *BIOÉTICA *SUBTEMA: PRINCIPAIS DILEMAS ÉTICOS.TESTEMUÑAS DE *JEHOVÁ.*TRANSPLANTES *SUBTEMA: COMITÉS DE ÉTICA ASISTENCIAL.COMPOSICIÓN E FUNCIÓNS
TEMA 2. DISTINCIÓN ENTRE OS CONCEPTOS: ÉTICA, *DEONTOLOGÍA E DEREITO.	*SUBTEMA: HISTORIA DA *BIOÉTICA *SUBTEMA: ÉTICA E ENFERMARÍA.*PRINCIPIOS
TEMA 3 Os CÓDIGOS DEONTOLÓXICOS.	*SUBTEMA: CÓDIGO DEONTOLÓXICO DA ENFERMARÍA.OUTROS CÓDIGOS.ESTATUTO DA ORGANIZACIÓN COLEXIADA
TEMA 4 A REGULACIÓN XURÍDICA E DEONTOLÓXICA DOS DEREITOS DOS PACIENTES.	*SUBTEMA: DECLARACIÓN UNIVERSAL DOS *DDHH *SUBTEMA: A *TRANSGRESIÓN DA LEI.CLASIFICACIÓN *SUBTEMA: A EXPERIMENTACIÓN HUMANA
TEMA 5 PROBLEMAS RELACIONADOS CO INICIO E FINAL DA VIDA.	*SUBTEMA: O ABORTO.LEXISLACIÓN.OBXECCIÓN DE CONCIENCIA *SUBTEMA: MORTE CEREBRAL.EUTANASIA.SUICIDIO ASISTIDO.VONTADES ANTICIPADAS
TEMA 6 NORMATIVA XURÍDICA E ÉTICA EN RELACIÓN CO SEGREDO PROFESIONAL.	*SUBTEMA: INCAPACIDADE LEGAL E CONSENTIMENTO INFORMADO.DEBER DE SEGREDO
TEMA 7 LEIS XERAIS QUE TEÑEN REPERCUSIÓN SOBRE A PROFESIÓN	*SUBTEMA: INTRUSISMO.*REGIMEN DISCIPLINARIO.*COLEGIACIÓN
TEMA 8 LEIS ESPECÍFICAS SANITARIAS	*SUBTEMA LEI DE AUTONOMÍA DO PACIENTE

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Traballo tutelado	1	14	15
Estudo de casos	3	24	27
Resolución de problemas	4	16	20
Lección maxistral	40	40	80
Exame de preguntas de desenvolvemento	1	1	2
Exame de preguntas obxectivas	1	2	3
Resolución de problemas e/ou exercicios	1	2	3

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Traballo tutelado	O alumno desenvolverá ben de forma individual ou *grupala un traballo sobre un tema da materia previamente asignado e presentaráo en clase con apoio audiovisual.
Estudo de casos	Desenvolverase un caso ético e delimitaranse os seus condicionantes en canto a principios éticos e lexislación que lle incumbe
Resolución de problemas	O alumno haberá de dirimir situacións *dilemáticas e terá que pór en práctica os seus coñecementos sobre a materia para a súa resolución.
Lección maxistral	A través de sesións de carácter teórico explicaranse os contidos do curso , así como a mención ás fontes orixinais para ampliación de coñecementos

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Estudo de casos	-Informe os obxectivo da resolución da análise do caso e a súa relación coa Unidade *tematica correspondente

Traballo tutelado	A través de *tutorías individuais onde levan a cabo acciones tales como: -Explico *exhaustivamente as *correcciones dos traballos -Sinalo a necesidade de coidar a presentación formal dos traballos
Resolución de problemas	Relaciono os casos de cada unidade coa súa vertente temática e con outros campos do coñecemento

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Estudo de casos	O alumno será capaz de identificar valores en conflito de casos prácticos sobre a materia .	20	CB1 CB2 CB3 CG4 CG7 CG12 CG18
Traballo tutelado	O alumno desenvolverá un tema da materia e presentarao con apoio audiovisual ante os seus compañeiros. As datas das presentacións: 3,5 e 10 de decembro do 2019 ás 16.00 horas en 1ª oportunidade. 2ª oportunidade en 22 de xuño de 2020 ás 18.00 horas	10	CB5 CG15 CE11 CE12 CE48 CE49 CE50 CE52 CT1 CT2 CT3 CT4 CT5 CT6
Exame de preguntas de desenvolvemento	O alumno será capaz de desenvolver de forma breve as cuestións fundamentais acerca da temática da materia. 1ª oportunidade: 13 de xaneiro do 2020 ás 18.00 2ª oportunidade: 22 de xuño de 2020 ás 16.00	30	CG1 CT7 CT8
Exame de preguntas obxectivas	O alumno escollerá a opción correcta entre respostas alternativas . Penalizarase cada dous fallos con resta dun acerto. 1ª oportunidade: 13 de xaneiro do 2020 ás 18.00 2ª oportunidade: 22 de xuño de 2020 ás 16.00	30	CB1 CG1 CG4 CT1 CT2 CT3 CT4 CT7
Resolución de problemas e/ou exercicios	Casos prácticos que esixan para a súa resolución o coñecemento que se vai adquirindo sobre a materia.	10	CB4 CG8 CG12 CT6 CT9 CT10 CT11

Outros comentarios sobre a Avaliación

Exame fin de carreira: 3 de outubro 2019 ás 18.30h

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Abel,F, Los Comités de Ética y su función pedagógica, Quaderns, 1993
Antón Almenara,P, Enfermería,Ética y Legislación, massón, 1992
Arroyo Gordo MP., Cortina A., Ética y Legislación en enfermería, Interamericana, 1981
Código Penal.Ley Orgánica, 1995
Cortina,A, El quehacer Ético, Santillana, 1996
Gafo,J, Ética y Legislación en enfermería, Universitas, 1994
Gracia,D, Procedimientos de decisión en la Ética clínica, Eudema, 1991
Izquierdo,I, Aspectos jurídicos en Ginecología y obstetricia, Zambón, 2011
Joidee Beede Thompson, Ética en Enfermería, Masson, 1981
Martín Serrano ,A, El Derecho de los profesionales sanitarios, Díaz de Santos, 1992
Moreno, F, Para deliberar en los Comites de Ética, UAB, 2009
Serrano Gómez ,A, Legislación, Uned,
Torralba,F, Lo ineludible humano.Hcia la implementación de la ética el cuidador, Labor Hospitalaria, 1999
Amaro Cano ,Carmen, Ética y Bioética en enfermería, Cincias médicas, 2005
Varios autores, Cuadernos de Bioética, AEBl,

Recomendaciones

Materias que continúan o temario

Enfermería en saúde mental/P51G140V01305

Materias que se recomienda cursar simultáneamente

Enfermería clínica I/P51G140V01204

Farmacología e dietética/P51G140V01203

Introducción á enfermería clínica/P51G140V01201

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Estatística: Estadística/P51G140V01106

Fisiología: Fisiología/P51G140V01105

Fundamentos de enfermería/P51G140V01107

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Farmacoloxía e dietética				
Materia	Farmacoloxía e dietética			
Código	P51G140V01203			
Titulación	Grao en Enfermaría			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	FB	2	1c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermaría (Pontevedra)			
Coordinador/a	Piñón Esteban, Pilar			
Profesorado	Garay Martínez, Irene Piñón Esteban, Pilar			
Correo-e	pilarpesteban@gmail.com			
Web	http://www.enfermeria.depo.es			
Descrición xeral	Asignatura do módulo de formación obrigatoria			

Competencias		
Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber • saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber • saber facer
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, apoiando o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG11	Saber establecer unha comunicación eficaz con pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG15	Ser capaz de traballar co equipo de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG17	Realizar coidados de enfermaría baseándose na atención integral de saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE3	Coñecer os diferentes grupos de fármacos, os principios da súa autorización, uso e indicación, e os mecanismos de acción dos mesmos.	• saber • saber facer
CE4	Utilización dos medicamentos, avaliando os beneficios esperados e os riscos asociados e/ou efectos derivados da súa administración e consumo.	• saber • saber facer
CE5	Coñecer e valorar as necesidades nutricionais das persoas sas e con problemas de saúde ao longo do ciclo vital, para promover e reforzar pautas de conduta alimentar saudable.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE6	Identificar os nutrientes e os alimentos en que se atopan.	• saber • saber facer
CE7	Identificar os problemas nutricionais máis habituais e seleccionar as recomendacións dietéticas adecuadas.	• saber • saber facer
CE8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación dos coidados de saúde.	• saber • saber facer

CT1	Capacidade de análise e síntese	• saber • saber facer
CT2	Capacidade de organización y planificación	• saber • saber facer
CT3	Capacidade de xestión da información	• saber • saber facer
CT4	Resolución de problemas e toma de decisions	• saber • saber facer
CT7	Razoamento crítico	• saber • saber facer
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.	• saber
CT11	Sensibilidade cara a temas ambientais	• saber • saber facer • Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Ser capaz de diferenciar los diferentes grupos de medicamentos, los principios de su autorización, uso e indicaciones, así como los fundamentos farmacodinámicos y farmacocinéticos implicados.	CB1 CB2 CB3 CB5 CG15 CE3 CE8 CT1 CT2 CT3 CT4 CT7 CT9
Ser capaz de evaluar los beneficios esperados y los riesgos asociados a la administración de medicamentos, tanto desde del punto de vista poblacional como del paciente individual.	CB1 CB2 CB4 CB5 CG9 CG10 CG11 CG17 CE4 CE8 CT3 CT4 CT7 CT9 CT11
Ser capaz de aplicar los principios que rigen el uso racional y eficiente de la farmacoterapia.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG9 CG10 CG17 CE3 CE4 CE8 CT2 CT3 CT4 CT7 CT9

Saber realizar pautas e indicaciones saludables en la poblacion sana en las distintas etapas de la vida, en funcion de edad y sexo	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG9 CG10 CG11 CG17 CE5 CE6 CE8 CT3

Saber identificar las situaciones de riesgo nutricional. Saber realizar intervenciones nutricionales y establecer pautas y recomendaciones en la prevención o tratamiento de la enfermedad.	CB1 CB2 CB3 CB4 CG9 CG10 CG11 CG17 CE7 CE8 CT2 CT3 CT4 CT7 CT9 CT11

Contidos

Tema

FARMACOLOXÍA:

SECCION I : PRINCIPIOS XERAIS.

SECCION II. FARMACOLOXÍA DO SISTEMA NERVIOSO AUTÓNOMO.

SECCION: III. FARMACOLOXÍA DA DOR E DA INFLAMACIÓN

SECCION IV. FARMACOLOXÍA DOS MEDIADORES CELULARES

SECCIÓN: V. FARMACOLOXÍA DO SISTEMA NERVIOSO CENTRAL

SECCION: VI FARMACOLOXÍA DO SISTEMA CARDIOVASCULAR E MEDIO INTERNO

SECCIÓN: VII FARMACOLOXÍA DO SISTEMA HEMATOPOIÉTICO

SECCIÓN VIII: FARMACOLOXÍA DO APARATO RESPIRATORIO

SECCIÓN IX FARMACOLOXÍA DO APARATO DIXESTIVO

SECCION I : PRINCIPIOS XERAIS.

Tema 1.- Introducción á Farmacoloxía. Conceptos xerais.

Tema 2.- Farmacocinética: Absorción, distribución, biotransformación e eliminación dos fármacos

Tema 3.- Farmacodinamia.Mecanismo de acción dos fármacos. Receptores.

Afinidade e actividade intrínseca. Fármacos agonistas e antagonistas

Tema 4.- Reaccións adversas a fármacos. Efectos colaterais. Efectos secundarios. Reaccións alérxicas. Tolerancia. Dependencia. Interacción medicamentosas.

Tema 5.- Vías de administración dos medicamentos:

Dosificación.Fluidoterapia I.V: sueros terapéuticos.

SECCION II. FARMACOLOXÍA DO SISTEMA NERVIOSO AUTÓNOMO.

Tema 6:- Fármacos adrenérxicos e bloqueantes adrenérxicos

Tema 7.- Fármacos colinérxicos e anticolinérxicos. Bloqueantes neuromusculares.

SECCION: III. FARMACOLOXÍA DA DOR E DA INFLAMACIÓN

Tema 8.- Fármacos analxésicos opiodes. Tipos e reaccións adversas.

Tema 9.- Fármacos analxésicos, antitérmicos e antiinflamatorios.Tipos, e reaccións adversas.

SECCION IV. FARMACOLOXÍA DOS MEDIADORES CELULARES

Tema 10.- Autacoides e os seus antagonistas.

SECCIÓN: V. FARMACOLOXÍA DO SISTEMA NERVIOSO CENTRAL.

Tema 11.- Fármacos ansiolíticos e hipnóticos

Tema 12.- Fármacos antidepressivos

Tema 13.- Fármacos antipsicóticos

Tema 14.- Fármacos antiepilépticos

Tema 15.- Fármacos antiparkinsonianos

Tema 16- Anestesia xeral e local.

SECCION: VI FARMACOLOXÍA DO SISTEMA CARDIOVASCULAR E MEDIO INTERNO

Tema 17.- Farmacoloxia da cardiopatía isquémica

Tema 18.- Fármacos utilizados no tratamento da insuficiencia cardíaca.

Tema 19.- Fármacos antiarrítmicos

Tema 20.- Farmacoloxía da hipertensión arterial.

Tema 21- Farmacoloxía da diurese

SECCIÓN: VII FARMACOLOXÍA DO SISTEMA HEMATOPOIÉTICO

Tema 22.- Fármacos anticoagulantes. Cuidados de enfermería.

Tema 23.- Fármacos fibronolíticos. Farmacos antiagregantes plaquetarios.

Tema 24.- Farmacoloxía das anemias

SECCIÓN VIII: FARMACOLOXÍA DO APARATO RESPIRATORIO.

Tema 25- Fármacos antitusíxenos, mucolíticos e expectorantes.

Terapéutica antiasmática.Cuidados de enfermería.

SECCIÓN IX FARMACOLOXÍA DO APARATO DIXESTIVO

Tema 26.- Farmacoloxía da secreción dixestiva

Tema 27- Fármacos eméticos, antieméticos, laxantes e antidiarreicos

SECCIÓN X: FARMACOLOXÍA DO SISTEMA ENDOCRINO E METABÓLICO

Tema 28.- Fármacos reguladores da glucemia. cuidados de enfermería.

Tema 29.- Fármacos glucocorticoides

Tema 30.- Farmacoloxía da glándula tiroides.

Tema 31.- Farmacoloxía do calcio e do ácido úrico

Tema 32.- Hormonas sexuais.

SECCION XI: FÁRMACOS HIPOLIPEMIANTES

Tema 33.- Fármacos hipolipemiantes: Tipos e accións farmacolóxicas.

SECCION XII: FARMACOLOXÍA ANTIINFECCIOSA.

Tema 34.- Principios xerais de utilización de antiinfecciosos. Fármacos antiinfecciosos.

Tema 35.- Antibióticos betalactámicos

Tema 36.- Antibióticos aminoglucósidos. Glucopéptido, Oxazolidinonas.

Tema 37.- Macrólidos, Lincosamidas. Estreptograminas. Tetraciclinas. Fenicoles

Tema 38.- Sulfamidas. Cotrimoxazol. Quinolonas. Nitroimidazólicos e outros

Tema 39.- Farmacoloxia da tuberculose

Tema 40- Fármacos antifúnxicos

Tema 41.- Fármacos antivíricos

Tema 42.- Fármacos antiparasitarios: antihelmintos e antiprotozoarios

SECCION XIII. ANTINEOPLÁSICOS E INMUNOSUPRESORES.

Tema 43.- Quimioterapia antineoplásica. Cuidados de enfermería.

Tema 44- Farmacoloxía da inmunidade.

SECCIÓN XIV NUTRIENTES

Tema 45.- Necesidades e carencias nutritivas: Glúcidos, lípidos, proteínas.

Tema 46.- Necesidades e carencias nutritivas: auga, minerais.

Tema 47.- Necesidades e carencias nutritivas: vitaminas e fibra.

SECCIÓN XV OS ALIMENTOS

Tema 48.- Os alimentos: Grupos.

Tema 49.- Pirámides nutricionais.

Tema 50.- Hixiene e conservación dos alimentos.

SECCIÓN XVI ALIMENTACIÓN EQUILIBRADA

Tema 51.- Alimentación equilibrada do adulto.

Tema 52.- Elaboración das dietas equilibradas.

SECCIÓN XVII ALIMENTACIÓN NAS DIFERENTES ETAPAS DA VIDA

Tema 53.- Valoración do estado nutricional. Diferentes métodos.

Tema 54.- Alimentación nas diferentes etapas da vida: embarazo, lactancia, primeira infancia.

Tema 55.- Alimentación nas diferentes etapas da vida: escolares, adolescentes, deportistas.

Tema 56.- Alimentación nas diferentes etapas da vida: menopausia, persoas maiores.

SECCIÓN XVIII DIETOTERAPIA

Tema 57.- Dietas hipocalóricas.

Tema 58.- Dietas controladas en sodio. Enfermedades cardiovasculares.

Tema 59.- Dieta na diabetes.

Tema 60.- Dieta nas dislipoproteinemias.

Tema 61.- Dieta na insuficiencia renal.

Tema 62.- Dieta na litiasis das vías urinarias.

Tema 63.- Dieta na hiperglucemia e na gota.

Tema 64.- Dieta en paciente oncológico. Desnutrición.

Tema 65.- Dieta en aparato dixestivo.

Tema 66.- Nutrición enteral.

Tema 67.- Nutrición parenteral.

Tema 68.- Alerxias alimentarias: dietoterapia.

Tema 69.- Deshidratación: cuidados de enfermería.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Seminario	4	16	20
Resolución de problemas	4	16	20
Estudo de casos	3	15	18
Lección maxistral	66	99	165
Exame de preguntas obxectivas	1	0	1
Exame de preguntas de desenvolvemento	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Seminario	Actividades de Farmacología enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.
Resolución de problemas	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados co cálculo de dose. Empregase como complemento da lección maxistral.
Estudo de casos	Estudo de casos en dietética. Análise dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipóteses, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	Esta metodoloxía require de atención personalizada.
Resolución de problemas	O profesorado en apio a esta metodoloxía oferta atención personalizada.
Estudo de casos	O estudo de casos é unha metodoloxía que precisa de apoio ao alumnado polo que se ten en conta a atención personalizada

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Seminario	Avaliarase a asistencia e participación aos seminarios programados da parte de farmacoloxía e realizarase unha proba obrigatoria de de resposta breve necesaria para aprobar a materia tras alcanzar o 50% do seu valor. Primeira oportunidade: 26/11/2019 ás 16h. Segunda oportunidade: 6/7/2020 ás 18.30h.	15	CB1 CB2 CB3 CE3 CE4 CE8 CT1 CT2 CT3 CT7 CT9
Resolución de problemas	Avaliárase a asistencia e participación na resolución de problemas de farmacoloxía relacionados co cálculo de dose. Proba de superación obrigatoria con o 50% de su valor para superar a materia. Primeira oportunidade: 23/10/2019 ás 18.30h. Segunda oportunidade: 6/7/2020 ás 18.30h.	10	CB5 CG9 CG10 CE4 CE6 CE8 CT1 CT2 CT3 CT4 CT7 CT9 CT11
Estudo de casos	Realizarase, xunto a proba de seminarios, a proba de resolución de casos de estudo correspondentes a Dietética y Dietoterapia. Probas de superación obrogatoria para superar a materia. Primeira oportunidade: 26/11/2019 as 16h. Segunda oportunidade: 6/7/2020 as 18.30h.	15	CB5 CG9 CG10 CG11 CG15 CG17 CE5 CE6 CE7 CE8 CT1 CT2 CT3 CT4 CT7 CT9 CT11

Exame de preguntas obxectivas	Realizaráanse tres probas tipo test de superación obrigatoria con o 50% do seu valor.	40	CB1
	Na primeira oportunidade:		CB2
	O 23/10/2019 18.30h, avaliación do temario de nutrición e o tema 5 de farmacoloxía (15%).		CB3
	O 15/01/2020 ás 18h, avaliación dos contidos de Farmacoloxía (15%).		CB4
	O 15/01/2020 ás 18h, avaliación dos contidos de dietética do tema 66 ao 69 (10%).		CB5
			CE3
			CE4
			CE5
	Na segunda oportunidade:		CE6
	O 6/7/2020 ás 18.30h unha proba co temario de nutrición e tema 5 de farmacoloxia (10%).		CE8
	O 6/7/2020 ás 16h, avaliación dos contidos de Farmacoloxía (15%).		CT1
	O 6/07/2020 ás 16h, avaliación dos contidos de dietética do tema 66 ao 69 (10%).		CT2
			CT3
Exame de preguntas de desenvolvemento	Realizarase unha proba de resposta breve en base aos contidos de farmacoloxía. Probas de superación obrigatoria con o 50% de su valor. Na primeira oportunidade: O 15-1-2020 ás 18h Na segunda oportunidade: O 6-7-2020 ás 16h	20	

Outros comentarios sobre a Avaliación

Data da proba fin de carreira: 2-X-2019 ás 18.30h

Respostas cuxo resultado afecte á vida do usuariado invalida as probas no superando así a materia

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Adams Michael Holland Norman, Farmacología para enfermería, 2ª edición, 2009
Castells, S. Hernández, M., FARMACOLOGIA EN ENFERMERÍA., 3ª edic, Elsevier 2012
Mosquera, J. Galdos, P., FARMACOLOGIA CLINICA PARA ENFERMERIA., 4ª edic,, Interamericana-McGraw-Hill,
Florez, J. Armijo, J.A, Mediavilla, A., FARMACOLOGIA HUMANA, 4ª Edición., Masson.
Velásquez, FARMACOLOGIA BASICA Y CLINICA, Panamericana
Azanza, J.R., FARMACOLOGIA CLINICA PARA PROFESIONALES DE LA SALUD., Eunate
Mendoza Patiño., FARMACOLOGIA MEDICA., Pnamericana.
Giuseppe Russolillo y otro Clínica Universitaria de Navarra, NUTRICIÓN SALUDABLE Y DIETAS DE ADELGAZAMIENTO, Everest
P.Cervera y otros., ALIMENTACIÓN Y DIETOTERAPIA, 4ª Edición, Interamericana McGraw-Hill.
Pilar Martínez y otras, NUTRICIÓN Y DIETÉTICA, DAE
Rosa María Ortega y otras, NUTRICIÓN Y ALIMENTACIÓN EN PROMOCIÓN DE LA SALUD, UIMP
Larousse, LAROUSSE DE LA DIETÉTICA Y LA NUTRICIÓN,
Mercedes Muñoz, Javier Aranceta e Isabel Garcia-Jalón, NUTRICIÓN APLICADA Y DIETOTERAPIA, Eunsa Ediciones Universidad de Navarra S.A.

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Enfermería clínica I				
Materia	Enfermería clínica I			
Código	P51G140V01204			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	2	1c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Pontevedra)			
Coordinador/a	Hermo Gonzalo, María Teresa			
Profesorado	Hermo Gonzalo, María Teresa Piñón Cimadevila, Miguel Ángel Santos Folgar, Myriam Silva Martínez, Manuel			
Correo-e	mhermogonzalo@uvigo.es			
Web	http://http://www.enfermeria.depo.es			
Descrición xeral	A materia, como parte da formación en ciencias de enfermáa, desenvólvese a través de seis grandes módulos de formación *relacioandos cos contidos recolleitos na materia.			

Competencias		
Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	• saber
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber • saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber • saber facer
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• saber • saber facer
CG7	Saber comprender, sen prexuízos, as persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, como individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto ás súas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma en que viven o seu proceso de saúde-enfermidade	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE28	Coñecer as alteracións de saúde do adulto, identificando as manifestacións que aparecen nas súas distintas fases.	• saber
CE29	Identificar as necesidades de coidado derivadas dos problemas de saúde.	• saber • saber facer
CE30	Analizar os datos recollidos na valoración, priorizar os problemas do paciente adulto, establecer e executar o plan de coidados e realizar a súa avaliación.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE31	Realizar as técnicas e procedementos de coidados de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos enfermos e familiares.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE32	Seleccionar as intervencións encamiñadas a tratar ou previr os problemas derivados das desviacións de saúde.	• saber • saber facer
CE33	Ter unha actitude cooperativa cos diferentes membros do equipo.	• saber • Saber estar / ser
CT1	Capacidade de análise e síntese	• saber
CT2	Capacidade de organización y planificación	• saber
CT3	Capacidade de xestión da información	• saber • saber facer

CT4	Resolución de problemas e toma de decisions	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT5	Traballo en equipo, multidisciplinar e multilingüe	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT6	Habilidades nas relacións interpersoais	• saber • Saber estar / ser
CT7	Razoamento crítico	• saber
CT8	Aprendizaxe autónomo	• saber
CT10	Motivación pola calidade	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT11	Sensibilidade cara a temas ambientais	• saber • Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Ser capaz de comprender os procesos que desencadean as enfermidades no ámbito da patoloxía cirúrxica e médica.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG7 CG8 CE28 CT1 CT2 CT5 CT7 CT8 CT11
Ser capaz de diferenciar os mecanismos e/ou problemas derivados das patoloxías máis comúns dos diferentes aparellos e sistemas do organismo humano, o seu tratamento médico e cirúrxico.	CB2 CB3 CG7 CE29 CT1 CT3 CT4 CT7 CT8
Ser capaz de planificar procedementos e intervencións precisas para proporcionar unha adecuada atención de enfermaría aos individuos con problemas médicos e cirúrxicos.	CB2 CB3 CB4 CE28 CE29 CE30 CE31 CE32 CE33 CT1 CT2 CT3 CT4 CT5 CT7 CT8

Ser capaz de identificar e valorar as necesidades e/ou problemas ocasionados polas enfermidades establecendo prioridades, planificando coidados e participa na avaliación do plan de coidados.	CB2 CB3 CB4 CG7 CG8 CE28 CE29 CE30 CE31 CE32 CE33 CT1 CT2 CT3 CT4 CT5 CT7 CT10
Ser capaz de planificar e prestar coidados nas principais enfermidades sistémicas.	CB2 CB3 CG7 CG8 CE28 CE29 CE30 CE31 CE32 CE33 CT1 CT2 CT3 CT4 CT5 CT6 CT7
Ser capaz de prestar asistencia centrada no paciente, utilizando os diagnósticos de enfermaría e as actividades derivadas deles, nas patoloxías estudadas.	CB2 CB3 CG7 CG8 CE28 CE29 CE30 CE31 CE32 CE33 CT2 CT4 CT5 CT6 CT10

Contidos

Tema	
TEMA 1. Introducción á Enfermería Médico Quirúrgica	1.1 Descrición e conceptos xerais en Médico-cirúrxica
TEMA 2. Atención de enfermaría nel perioperatorio	2.1 Tratamento de enfermaría preoperatoria: Proceso de atención de enfermaría no preoperatorio. Diagnósticos de enfermaría relacionado/Interrelacións NIC- Noc. 2.2 Atención de enfermaría intraoperatoria Características da unidade cirúrxica Proceso cirúrxico 2.3 Tratamento de enfermaría no postoperatorio: Proceso de atención de enfermaría no post-operatorio Diagnósticos de enfermaría relacionados / Interrelacións NIC- NOC

TEMA 3 Atención de enfermaría ao paciente con trastornos do equilibrio hidroelectrolítico e ácido base; síndrome hemorrágico, inflamatorio, infección, Shock, dor.	3.1 Atención de enfermaría ao paciente con trastornos do equilibrio hidroelectrolítico e Ácido base. Diagnósticos de enfermaría relacionados Interrelación Nic Noc 3.2 Síndrome hemorrágico, inflamatorio, infección 3.3 Diagnósticos de enfermaría relacionados/Interrelacións NIC- Noc 3.4 Dor, Shock Diagnósticos de enfermaría relacionados / Interrelacións NIC- Noc
Tema 4 Paciente con alteracións tegumentarias: lesións e traumatismos.	4.1 Valoración da pel: lesións primarias, fases e tipos de cicatrización. 4.2 Clasificación das feridas: traumatismos ferida cirúrxica, queimaduras, suturas, úlceras vasculares, UPP, neoplásicas. 4.3 Algoritmo ESTAFE 4.4 Tipo de curas, materiais e apósitos 4.5 Escalas de valoración e cuidados preventivos 4.6 Diagnósticos de enfermaría /Interrelacións NIC- NOC. r/os cuidados das feridas
TEMA 5. Paciente con problemas do intercambio gaseoso.	5.1 Métodos de estudo do aparello respiratorio 5.2 Enfermidades obstrutivas: Asma bronquial. Bronquiectasias. SAOS e EPOC Bronquite crónica. Enfisema pulmonar 5.3 Tumores broncopulmonares. Benignos, malignos e metastásicos. 5.4 Infeccións broncopulmonares: Pneumonías Abscesos. 5.5 Enfermidades da pleura do diafragma e da parede torácica. 5.6 Enfermidades do mediastino. 5.7 Enfermidades vasculares pulmonares: Hipertensión pulmonar. Cor pulmonale crónico. Tromboembolismo pulmonar. 5.8 Enfermidades pulmonares intersticiais 5.9 A insuficiencia respiratoria. 5.10 Procedementos relacionados: Traqueostomía /Estomas respiratorios Drenaxe torácica. Oximetría, Broncoscopia, Espirometría, Estudo do sono/ CEPAP. 5.11 Diagnósticos de enfermaría relacionados Interrelacións NIC- Noc
Tema 6 O paciente con problemas nas funcións: cardiovascular, circulatoria e hematolóxica	6.1 O paciente con problemas cardiovasculares 6.1.1 Métodos de estudo do aparello circulatorio, soplos. 6.1.2 Febre reumática. 6.1.3 Endocarditis. 6.1.4 Miocardiopatías. 6.1.5 Enfermidade do pericardio. 6.1.6 Valvulopatías. 6.1.7 Cardiopatía conxénita. 6.1.8 Arritmias cardíacas. 6.1.9 Cardiopatía isquémica. 6.1.10 Hipertensión. 6.1.11 Insuficiencia cardíaca. Sincope. 6.1.12 Procedementos relacionados: 6.1.13 Probas de esforzo; Holter; MAPA. 6.1.14 Diagnósticos de enfermaría relacionados 6.1.15 DX de enfermaría, Interrelacións NIC- NOC. 6.2 O paciente con problemas circulatorios. 6.2.1 Patoloxía arterial aguda. 6.2.2 Patoloxía arterial crónica 6.2.3 Patoloxía venosa. 6.3 O paciente con problemas hematolóxicos. 6.3.1 Recordo de nocións xerais de hematoloxía. 6.3.2 Enfermidades do sistema eritrocitario: anemias. 6.3.3 Enfermidades do sistema leucocitario. 6.3.4 Enfermidades da hemostasia e coagulación 6.3.5 Diagnósticos de enfermaría relacionados / Interrelacións NIC- NOC

Planificación docente			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Seminario	14	42	56
Obradoiro	3	12	15
Traballo tutelado	4	8	12
Lección maxistral	54	81	135
Exame de preguntas obxectivas	1	1	2
Exame de preguntas de desenvolvemento	1	1	2
Simulación ou Role Playing	1	2	3

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Seminario	Os estudantes deberán realizar e superar os 2 seminarios: arritmias e feridas Proba na que o estudante debe solucionar unha serie de problemas e/ou exercicios nun tempo/condicións establecido/as polo profesorado. Desta maneira, o estudante debe aplicar os coñecementos que adquiriu previamente nas sesións maxistrais
Obradoiro	O estudantado deberán realizar e superar unha ou dúas actividades definidas polo profesorado a través da execución de tarefas simuladas, aplicando os coñecementos teóricos e prácticos de contidos dos talleres de suturas e realización de curas.
Traballo tutelado	Traballo grupal realizado no aula baixo a dirección do profesorado
Lección maxistral	Exposición por parte do profesorado dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudantado.

Atención personalizada	
	Descrición
Seminario	Atención e resolución de dúbidas relacionadas cos contidos da materia, especialmente feridas e arritmias.
Obradoiro	Apoio á adquisición de habilidades manipulativas.

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Seminario	A través de dúas probas correspondentes aos seminarios 1ª oportunidade: arritmias (10%) o 7-11-19 ás 16 h. feridas (10%) o 5-12-19 ás 9,30 h. 2ª oportunidade realizaranse: S. Feridas día 29-06-2020 9,30h S. Arritmias día 26-06-2020 16 h A superación dos seminarios é condición obrigatoria para a superación da materia.	20	CB1 CE28 CE29 CE30 CE31 CT1 CT2 CT4 CT7 CT8 CT10 CT11
Traballo tutelado	A través dos exercicios e casos prácticos resoltos na aula.	10	
Exame de preguntas obxectivas	Proba final: para avaliación das competencias adquiridas que inclúe preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta, verdadeiro/falso, emparellamento de elementos....Descóntase por cada dous fallos un acerto. Data de realización: 1ª oportunidade: 8-01-2020 10 h. 2ª oportunidade: 29-06-2020 ás 11,30 h. É necesario para a superación desta proba alcanzar o 50% do valor total da proba. A superación desta proba é condición obrigatoria para a superación da materia	40	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG7 CG8 CE28 CE29 CE30 CE31 CE32 CE33 CT3 CT4 CT7 CT8

Exame de preguntas de desenvolvemento	Proba final: para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas directas.	20	CB1
	Data de realización:		CB2
	1ª oportunidade: 8-01-2020 10 h.		CB3
	2ª oportunidade: 29-06-2020 ás 11,30 h.		CB4
	É necesario para a superación desta proba alcanzar o 50% do valor total da proba. A superación desta proba é condición obrigatoria para a superación da materia		CB5
			CG7
			CG8
			CT1
			CT2
			CT3
			CT4
			CT5
			CT6
			CT10
			CT11
Simulación ou Role Playing	Os estudantes deberán realizar e superar, a actividade indicada polo profesorado en relación aos talleres de suturas e realización de curas, aplicando os coñecementos teóricos e prácticos. Talleres que o estudante ten que superar para a aprobación da materia a realizar en: 1ª oportunidade 13;16 e 17 de decembro 2019 ás 9,30 h. 2ª oportunidade: 26 -06-2020 ás 9,30	10	CB1
			CB2
			CB3
			CB4
			CG7
			CG8
			CE28
			CE29
			CE30
			CE31
			CE32
			CE33
			CT1
			CT2
			CT3
			CT4
			CT5
			CT6
			CT7
			CT8
			CT10
			CT11

Outros comentarios sobre a Avaliación

A realización dos talleres é obrigatoria. É condición obrigatoria superar, en calquera das 2 oportunidades da convocatoria; realizada a través das probas de resposta curta e test: proba final co 50% e igualmente e imprescindible ter superada as probas prácticas individuais e a proba teórico-práctica do seminario; só a partir deste momento súmanse todas cualificacións obtidas.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Xunta de Galicia 2016, Colección guías practicas de heridas Sergas, 2016,
Carolyn Gersch, Enfermería Médico- Quirúrgica, 2017, Wolters Kluwer, 2017,
Nanda Internacional, DIAGNÓSTICOS ENFERMEROS: Definiciones y Clasificación, 2012-2014, 2018-2020, 2018, Elsevier
Nanda Internacional, Clasificación de intervenciones de enfermería, NIC, 7ª edición, 2018, Elsevier Mosby
Nanda Internacional, Clasificación de resultados de enfermería (noc), 6ª edición, 2018, Elsevier Mosby
<http://www.gneapp.es/app/portada/>,
<http://www.aeev.net/>,
<http://www.ulceras.net/>,

<http://www.todoheridas.com/>,

Manual CTO, Oposiciones enfermería, 2015, Grupo CTO

Bibliografía Complementaria

Enfermería Mosby 2000 Médico-Quirúrgica, 2000, Mosby

J. Javier Soldevilla, Guía práctica en la atención de las úlceras de la piel, 1994, d. Garsi

D. S. Suddarth, Enfermería Médico- Quirúrgica L.S.Brunner-, 2004, Interamericana

Nanda Internacional, Vínculos de NIC y NOC a Nanda I, 3ª edición 2012, Elsevier Mosby

Planes de cuidados y documentación clínica en enfermería, 2005, inter americana

M. Phaneuf, La planificación de los cuidados enfermeros, 7ª edi, Interamericana

P. W. Iyer y Col., Procesos y diagnósticos de Enfermería, 3ª Ed. 1995, Interamericana

Mª Teresa Luis Rodrigo, Los Diagnósticos enfermeros. Revisión crítica y guía práctica, 7ª ed, Masón

PORTH, CAROL M., INTRODUCCION A LA MEDICINA CLINICA, FISIOPATOLOGÍA Y SEMIOL, 7ª ed año 2007, : PANAMERICANA

LASO, F., FISIOPATOLOGIA TEXTO Y ATLAS, 2ª edición 2010, ELSEVIER MASSON

MANUAL MERCK DE SIGNOS Y SINTOMAS DEL PACIENTE, 2010, : PANAMERICANA

: HARRISON KASPER, MANUAL DE MEDICINA HARRISON, 2010, MCGRAW - HILL INTERAMERICANA - ESPAÑA

FARRERAS-ROZMAN, COMPENDIO DE MEDICINA INTERNA, 4ª edición-2009, ELSEVIER ESPAÑA

PORTH, CAROL M., FISIOPATOLOGIA, 7ª ed 2008, PANAMERICANA

<http://www.piediabetico.net/>,

PEREZ ARELLANO, J.L., □ MANUAL DE PATOLOGIA GENERAL, 6ª edición-2006, ELSEVIER MASSON

Enfermería Mosby 2000 Médico-Quirúrgica, 2000, Mosby Enciclopedia

Recomendaciones

Materias que continúan o temario

Enfermería clínica II/P51G140V01205

Enfermería clínica III/P51G140V01301

Materias que se recomienda cursar simultáneamente

Ética e legislación/P51G140V01202

Farmacología e dietética/P51G140V01203

Introducción a enfermería clínica/P51G140V01201

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/P51G140V01101

Fisiología: Fisiología/P51G140V01105

Fundamentos de enfermería/P51G140V01107

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Enfermería clínica II				
Materia	Enfermería clínica II			
Código	P51G140V01205			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	2c
Lingua impartición	Outros			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Pontevedra)			
Coordinador/a	Martínez Fernández, Sergio			
Profesorado	Alvariño Veiga, Margarita Martínez Fernández, Sergio			
Correo-e	sergio.martinez.fernandez@sergas.es			
Web	http://www.enfermeria.depo.es/			
Descrición xeral	Materia do módulo de ciencias da enfermaría xeral			

Competencias		
Código		Tipoloxía
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber • saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber • saber facer
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG7	Saber comprender, sen prexuízos, as persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, como individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto ás súas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma en que viven o seu proceso de saúde-enfermidade	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE28	Coñecer as alteracións de saúde do adulto, identificando as manifestacións que aparecen nas súas distintas fases.	• saber • saber facer
CE29	Identificar as necesidades de coidado derivadas dos problemas de saúde.	• saber • saber facer
CE30	Analizar os datos recollidos na valoración, priorizar os problemas do paciente adulto, establecer e executar o plan de coidados e realizar a súa avaliación.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE31	Realizar as técnicas e procedementos de coidados de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos enfermos e familiares.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE32	Seleccionar as intervencións encamiñadas a tratar ou previr os problemas derivados das desviacións de saúde.	• saber • saber facer
CE33	Ter unha actitude cooperativa cos diferentes membros do equipo.	• saber • Saber estar / ser
CT1	Capacidade de análise e síntese	• saber
CT2	Capacidade de organización y planificación	• saber
CT3	Capacidade de xestión da información	• saber • saber facer
CT4	Resolución de problemas e toma de decisións	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT5	Traballo en equipo, multidisciplinar e multilingüe	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT6	Habilidades nas relacións interpersoais	• saber • saber facer
CT7	Razoamento crítico	• saber
CT8	Aprendizaxe autónomo	• saber

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
¿Ser capaz de planificar procedimientox e intervencións precisas para proporcionar una atención de enfermería a los individuos con problemas médicos y quirúrgicos.	CB2 CB3 CB4 CG7 CG8 CE28 CE29 CE30 CE31 CE32 CE33 CT1 CT2 CT3 CT4 CT5 CT7 CT8
¿Ser capaz de identificar y valorar las necesidades y/o problemas ocasionados por las enfermedades estableciendo prioridades, planificando cuidados y participar en la evaluación del plan de cuidados.	CB2 CB3 CB4 CG7 CG8 CE28 CE29 CE30 CE31 CE32 CE33 CT1 CT2 CT3 CT4 CT5 CT7 CT10
Ser capaz de diseñar cuidados en las principales enfermedades relacionadas con el aparato digestivo, locomotor, órganos de los sentidos, sistema nervioso e inmunitario	CB2 CB3 CG7 CG8 CE28 CE29 CE30 CE31 CE32 CE33 CT1 CT2 CT3 CT4 CT5 CT6 CT7 CT8 CT10

Ser capaz de prestar asistencia centrada en el paciente, utilizando los diagnósticos de enfermería y las actividades derivadas de ellos, en las patologías estudiadas.

CB2
CB3
CG7
CG8
CE28
CE29
CE30
CE31
CE32
CE33
CT2
CT4
CT5
CT6
CT10

Contidos

Tema

TEMA 1. O paciente con trastornos dixestivos	- Alteracións das diferentes estruturas da cavidade oral. - Afeccións das glándulas salivares, do esófago, do estómago, do intestino delgado e groso, da rexión ano-rectal, do fígado, das vías biliares e do páncreas. - Proceso de atención de enfermaría. Diagnósticos relacionados. Interrelacións NANDA/NIC /NOC.
TEMA 2. O paciente con trastornos neurolóxicos	- Enfermidade cerebro-vascular. - Traumatismos: cranioencefálico, medular. - Enfermidades infecciosas do sistema nervioso - Enfermidades dos nervios periféricos - Procesos neurodegenerativos: Esclerose múltiple, E. de Parkinson, ELA, demencias E. de Alzheimer. - Cefaleas. - Trastornos convulsivos: epilepsia. - Coma. - Enfermidades neuromusculares. - Tumorações. - Proceso de atención enfermeira. Diagnósticos relacionados. Interaccións NANDA/NIC/NOC
TEMA 3. O paciente con trastornos inmunitarios	- Déficits inmunitarios congénitos e adquiridos - Enfermidades autoinmunes: Características xerais. - Enfermidades autoinmunes sistémicas máis comúns: Lupus eritematoso, Artrite reumatoide, Síndrome de Sjögren - As reaccións de hipersensibilidade. - Proceso de atención de enfermaría. Diagnósticos relacionados. Interrelacións NANDA/NIC /NOC.
TEMA 4. O paciente con trastornos musculoesqueléticos	- Enfermidades óseas: fracturas, osteomielitis, enfermidades metabólicas, tumores, enfermidades congénitas. - Enfermidades das cartilaxes. - Enfermidades musculares. - Proceso de atención de enfermaría. Diagnósticos relacionados. Interrelacións NANDA/NIC /NOC. Vendaxes.
TEMA 5. O paciente con trastornos da visión	- Síntomas e signos oculares: dor ocular, perda de visión, nistagmo, ollo vermello. - Trastornos refractivos da visión: miopía, astigmatismo, hipermetropía, presbiopía, anisometropía. - Enfermidades non infecciosas da conxuntiva: pterigion, conxuntivite alérxica. - Enfermidades da córnea. - Enfermidades da retina. - Enfermidades da vía lacrimal. - Alteracións da vía óptica e nervios oculares. - Glaucoma. - Proceso de atención de enfermaría. Diagnósticos relacionados. Interrelacións NANDA/NIC /NOC.

TEMA 6. O paciente con trastornos do aparello auditivo	- Perda auditiva. - Afeccións do oído externo. - Afeccións do oído medio: lesións timpánicas, infeccións, otite serosa. - Afeccións do oído interno: vertixe, ototoxicidade, neurinoma do acústico. - Proceso de atención enfermeira. Diagnósticos relacionados. Interaccións NANDA/NIC/NOC.
TEMA 7. O paciente con trastornos da glándula mamaria	- Patoloxías benignas da mama: Trastornos do desenvolvemento, trastornos funcionais, procesos inflamatorios e infecciosos, traumatismos e dermatosis, tumores benignos e lesións premalignas. - Cancro de mama - Autoexploración mamaria - Proceso de atención enfermeira. Diagnósticos relacionados. Interaccións NANDA/NIC/NOC.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	39	58.5	97.5
Seminario	8	32	40
Obradoiro	2	6	8
Exame de preguntas obxectivas	0.5	0	0.5
Práctica de laboratorio	0.5	0.5	1
Estudo de casos	0.5	2	2.5
Exame de preguntas de desenvolvemento	0.5	0	0.5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Seminario	Método traballo con pequenos grupos para o estudo e discusión de temas concretos relacionados cos contidos da materia. Orientarase á procura e selección da información relevante, a análise crítica da mesma, a exposición de ideas e o traballo en equipo na elaboración dos conceptos relacionados co tema de estudo.
Obradoiro	Método de aprendizaxe destinada a pequenos grupos orientado aos coñecementos teórico-prácticos relacionados coas técnicas, procedementos e habilidades da práctica enfermeira.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	Aclaración personalizada de dúbidas sobre os temas da materia
Obradoiro	Apoio persoal para a adquisición das competencias do saber facer

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Exame de preguntas obxectivas	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadeiro/falso, elección múltiple, emparellamento de elementos...). Os alumnos seleccionan unha resposta entre un número limitado de posibilidades. As preguntas contestadas erroneamente serán contadas negativamente nun 50% respecto das acertadas. Para superar a materia é necesario obter o 50% do valor máximo desta proba. Realizaranse nas seguintes datas: o 2/06/2020 ás 18h na primeira oportunidade. o 08/07/2020 ás 18h na segunda oportunidade.	35	CE28 CE29 CE30 CE31 CE32 CE33 CT1 CT3 CT7 CT8

Práctica de laboratorio	Probas de avaliación de coñecementos mediante a proposta de problemas ou situacións clínicas reais ou simuladas nos que o alumno terá que aplicar, para a solución dos mesmos, os coñecementos, habilidades e destrezas adquiridas. Para superar a materia é necesario obter o 50% do valor máximo desta proba. Datas das probas: Primeiro grupo o 06/05/2020 ás 16h e segundo grupo o 11/05/2019 ás 16h e o 13/05/2020 ás 16h na primeira oportunidade 08/07/2020 ás 17h na segunda oportunidade.	25	CB2 CB3 CE28 CE29 CE30 CE31 CE32 CE33 CT1 CT2 CT3 CT4 CT5 CT7 CT8 CT10
Estudo de casos	Proba de avaliación das actividades desenvolvida nos seminarios. Avaliarase actitude participativa do alumno, a súa capacidade de estudo e aprendizaxe, a calidade e orixinalidade das súas achegas sobre o tema a estudo, a capacidade de análise e discusión crítica, a capacidade do traballo colaborativo en equipo, na resolución dos casos prácticos. Data de realización: 20/04/2020 ás 16,30h.	15	CB2 CB3 CB4 CG7 CG8 CE28 CE29 CE33 CT1 CT2 CT3 CT5 CT6 CT7 CT8 CT10
Exame de preguntas de desenvolvemento	(*)Examen de preguntas de desenvolvemento. Pruebas de respuesta corta. Evaluación de los conocimientos mediante preguntas dirigidas a los aspectos concretos y relevantes de la materia, que se contestan mediante respuestas de tipo enumerativo de conceptos o, en caso alguno, mediante el desarrollo expositivo de los conceptos pero de extensión muy limitada. Para superar la materia es necesario obtener el 50% del valor máximo de esta prueba. Se realizarán en las siguientes fechas: el 2/06/2020 a las 18h en la primera oportunidad. el 08/07/2020 a las 18h en la segunda oportunidad.	25	CB4 CG8 CE28 CE29 CE30 CE31 CE32 CE33 CT1 CT2 CT7 CT8 CT10

Outros comentarios sobre a Avaliación

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Brenda G. Bare; Suzanne C. Smeltzer, Enfermería Médico-Quirúrgica, Décima, 2004

Pamela L. Swearingen, Manual de Enfermería Médico Quirúrgica, 2008

Martín Duce, Antonio, Patología Quirúrgica, 2004

Javier Ruiz Moreno, Mª Cruz Martín Delgado, Rosa García-Penche Sánchez, Procedimientos y Técnicas de Enfermería, Primeira, 2006

Shannon Ruff Dirksen; Margaret M. Heitkemper; Sharon Lewis, Enfermería Médico-Quirúrgica. Valoración y cuidados de problemas clínicos, Sexta, 2004

Eugene Brunwald et. al., Manual Harrison. Principios de Medicina Interna, Décimo sexta, 2006

Linda Bucher, Jean Foret Giddens, Patricia Graber O'Brien, Sharon Mantik Lewis, Enfermería medicoquirúrgica: valoración y cuidados de problemas clínicos, 2004

Hospital Universitario Reina Sofía - España, Manual de Protocolos y Procedimientos generales de enfermería,

Hospital Universitario Reina Sofía - España, Guía de Cuidados para Mujeres Mastectomizadas,

Hospital Universitario Reina Sofía - España, Manual de Enfermería sobre Lesión Medular,

Juan M. Arias Vazquez et. al.(Xunta de Galicia), Estandarización dos cuidados de enfermería ao paciente inmovilizado no domicilio, Primera, 2005

Rosa Suñer Soler, Tratado de enfermería neurológica. La persona, la enfermedad y los cuidados., Segunda, 2008

Fisterra.com, Protocolos y cuidados de Enfermería,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Enfermería clínica III/P51G140V01301

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Enfermería comunitaria II/P51G140V01206

Prácticas clínicas I/P51G140V01208

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Enfermería comunitaria II				
Materia	Enfermería comunitaria II			
Código	P51G140V01206			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	2	2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Pontevedra)			
Coordinador/a	Diéguez Montes, María Paz Rosales Carballa, José			
Profesorado	Diéguez Montes, María Paz Rosales Carballa, José			
Correo-e	jroscar48@yahoo.es pazenfermeria@gmail.com			
Web	http://www.enfermeria.depo.es			
Descrición xeral	Esta materia que complementa á de Enfermería Comunitaria 1 pretende achegar ao alumnado os coñecementos e a metodoloxía necesarios para traballar no nivel primario de saúde, identificando os factores relacionados coa mesma. De forma paralela, tenta transmitirle os coñecementos e actividades preventivas sobre os principais problemas de Saúde da Comunidade; capacitándoo, por iso, para levar a cabo tarefas de promoción de saúde e prevención das enfermidades.			

Competencias		
Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	• saber
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber • saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber • saber facer
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG1	Ser capaz, no ámbito da enfermaría, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional axeitada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e cos niveis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.	• saber • saber facer
CG2	Saber planificar e prestar coidados de enfermaría dirixidos ás persoas, familias ou grupos, orientados, aos resultados en saúde, avaliando o seu impacto, a través de guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cales se diagnostica, trata ou coida un problema de saúde.	• saber • saber facer
CG3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermaría	• saber • saber facer
CG4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG5	Deseñar sistemas de coidados dirixidos ás persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas	• saber • saber facer
CG6	Aplicar as intervencións da enfermaría na evidencia científica e nos medios dispoñibles	• saber • saber facer
CG8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma en que viven o seu proceso de saúde-enfermidade	• saber

CG9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, apoiando o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas	• saber • saber facer
CG10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade	• saber • saber facer
CG11	Saber establecer unha comunicación eficaz con pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG15	Ser capaz de traballar co equipo de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria	• saber • saber facer
CG17	Realizar coidados de enfermaría baseándose na atención integral de saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE19	Dirixir, avaliar e prestar os coidados integrais de enfermaría, ao individuo, a familia e a comunidade.	• saber
CE20	Capacidade para describir os fundamentos do nivel primario de saúde e as actividades a desenvolver para proporcionar un coidado integral de enfermaría ao individuo, a familia e a comunidade.	• saber • saber facer
CE21	Comprender a función e actividades e actitude cooperativa que o profesional deberá desenvolver nun equipo de Atención Primaria de Saúde.	• saber • Saber estar / ser
CE22	Promover a participación das persoas, familia e grupos no seu proceso de saúde-enfermidade.	• saber
CE23	Identificar os factores relacionados coa saúde e os problemas do entorno, para atender as persoas en situacións de saúde e enfermidade como integrantes dunha comunidade.	• saber • saber facer
CE24	Identificar e analizar a influencia de factores internos e externos no nivel de saúde de individuos e grupos.	• saber • Saber estar / ser
CE25	Aplicar os métodos e procedementos necesarios no seu ámbito para identificar os problemas de saúde máis relevantes nunha comunidade.	• saber facer
CE26	Analizar os datos estatísticos referidos a estudos da poboación, identificando as posibles causas de problemas de saúde.	• saber facer
CE27	Educar, facilitar e apoiar a saúde e o benestar dos membros da comunidade, cuxas vidas están afectadas por problemas de saúde, risco, sufrimento, enfermidade, incapacidade ou morte.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT1	Capacidade de análise e síntese	• saber • saber facer
CT2	Capacidade de organización y planificación	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT3	Capacidade de xestión da información	• saber • saber facer
CT4	Resolución de problemas e toma de decisións	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT5	Traballo en equipo, multidisciplinar e multilingüe	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT6	Habilidades nas relacións interpersoais	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT7	Razoamento crítico	• saber • saber facer
CT8	Aprendizaxe autónomo	• saber
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.	• saber • Saber estar / ser

CT10 Motivación pola calidade	• saber • saber facer
CT11 Sensibilidade cara a temas ambientais	• saber • saber facer • Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Ser capaz de identificar ás necesidades de saúde ás poboacións e grupos de interese en saúde pública.	CB1 CB3 CB5 CG4 CG8 CG9 CG16 CE23 CE24 CE25 CT4 CT6 CT7 CT8 CT9 CT11
Ser capaz de realizar enquisas e resolver estudos epidemiolóxicos de brotes de enfermidades ou situacións desfavorables en relación con saúde	CB1 CB2 CB3 CB5 CG6 CG8 CG16 CE21 CE22 CT2 CT5
Saber aplicar intervencións de formación para a saúde e contribuír a resolver problemas de saúde colectivos.	CB2 CB3 CB4 CG1 CG2 CG3 CG4 CG5 CG6 CG9 CG10 CG11 CG15 CG17 CE19 CE20 CE26 CE27 CT1 CT2 CT3 CT4 CT6 CT10

Contidos

Tema

Módulo I-. ATENCION DE SAÚDE Á COMUNIDADE. Tema 1.- Epidemioloxía e prevención de accidentes. Saúde laboral: Prevención do risco biolóxico. Precaucións universais. -Xestión de residuos sanitarios -Principios básicos en mecánica corporal: desprazamento de cargas

Tema 2.- Medidas preventivas fronte aos mecanismos de transmisión: -Saneamento sanitario. Desinfección. Desinsectación. Desratización. -Esterilización.

Tema 3.- Estrutura dos servizos sanitarios. Áreas e Zonas básicas de Saúde. O Centro de Saúde. Principios xerais de A. Primaria da saúde: Organización e funcionamento dos Servizos. O equipo de Atención Primaria.

Tema 4.- Programas do equipo de saúde.

Tema 5.- Educación para a saúde: Conceptos xerais e bases da educación para a saúde (EPS). Enfoques e modelos de EPS. Planificación de programas e/ou actividades de EPS. Métodos e medios de EPS.

Tema 6.- Enfermería e saúde comunitaria: historia clínica e sistemas de información. A consulta de enfermmería. Concepto. Tipos de consulta. Axenda de enfermmería.

Tema 7. A enfermmería transcultural

Tema 8.- Metodoloxía enfermeira en Atención Primaria. O método enfermeiro e modelos de enfermmería en atención primaria. Planificación de coidados en APS.

Tema 9. Enfermería e a atención domiciliaria. Concepto. O equipo de atención domiciliaria. Desenvolvemento da visita domiciliaria. Coidadores informais

---

Tema 10.- Epidemioloxía. Concepto. Epidemioloxía descritiva. Epidemioloxía analítica.

Tema 11.- Epidemioloxía das enfermidades transmisibles: Infección-Enfermidade infecciosa. Enfermidades emerxentes e reemerxentes. Formas de presentación das enfermidades transmisibles.

Tema 12.- Cadea epidemiolóxica. Axente causal. Características. Postulados de Koch.

Tema 13.- Fonte de infección-Reservorio. Fonte de infección humana e animal.

Tema 14.- Porta de saída. Mecanismos de transmisión: Directos e indirectos.

Tema 15.- Porta de entrada. Hóspede susceptible. Mecanismos de defensa: Específicos e inespecíficos.

Tema 16.- Niveis de prevención. Prevención das enfermidades transmisibles: Profilaxe de exposición e profilaxe de disposición.

Tema 17.- Medidas preventivas fronte á fonte de infección: Diagnóstico precoz: Diagnóstico clínico e de laboratorio.

Tema 18.- Tratamento precoz - Antibiógrama. Enquisa epidemiolóxica.

Tema 19.- Declaración obrigatoria da enfermidade. Rede Nacional de Vixilancia Epidemiolóxica: Composición- Funciones. Sistema básico de vixilancia. Notificación de brotes epidémicos. Información microbiolóxica.

Tema 20.- Vixilancia do contacto san. Illamento do enfermo: Illamento domiciliario - Illamento hospitalario.

Tema 21.- Medidas preventivas fronte aos mecanismos de transmisión: Saneamento sanitario - Saneamento xeral.

Tema 22.- Medidas preventivas fronte ao hóspede susceptible: Quimioprofilaxis. Seroprofilaxis- Gammaglobulinoprofilaxis.

Tema 23.- Vacinación. Clasificación das vacinas. Indicacións. Contraindicacións. Calendario vacunal.

Tema 24.- Epidemioloxía xeral das enfermidades de transmisión aérea: Epidemioloxía da enfermidade tuberculosa.

Tema 25.- Epidemioloxía da enfermidade meningocócica.

Tema 26.- Epidemioloxía da febre reumática. Epidemioloxía da gripe.

Tema 27.- Epidemioloxía xeral das enfermidades de transmisión hídrico-alimentaria: Toxi-infeccións alimentarias.

Tema 28.- Helmintiasis.

Tema 29.- Epidemioloxía das hepatites víricas.

Tema 30.- Epidemioloxía xeral das enfermidades transmitidas por contacto: Tétanos.

Tema 31.- Epidemioloxía das enfermidades de transmisión sexual: VIH-SIDA. Sífilis. Gonococia.

Tema 32.- Epidemioloxía xeral das Zoonosis: Brucelose. Rabia.

Tema 33.- Epidemioloxía xeral das enfermidades transmitidas por vectores: Paludismo.

Tema 34.- Epidemioloxía xeral das enfermidades nosocomiais.

Tema 35.- Epidemioloxía das enfermidades non transmisibles. Factores de risco modificables e non modificables.

Tema 36.- Estudo dos principais factores de risco modificables: Tabaco-Alcol-Dieta- Sedentarismo- Hipertensión arterial- Dislipemia- Obesidade- Hiperglucemia

Tema 37.- Niveis de prevención das enfermidades non transmisibles: Prevención primaria: Estratexias-Formas de intervención.

Tema 38.- Prevención secundaria: Programas de detección precoz. Prevención terciaria.

Tema 39.- Epidemioloxía da enfermidade cardiovascular: Cardiopatía isquémica.

Tema 40.- Epidemioloxía da enfermidade cerebro-vascular- Epidemioloxía da arteriopatía periférica.

Tema 41.- Epidemioloxía da diabetes mellitus.

Tema 42.- Epidemioloxía do cancro.

Tema 43.- Epidemioloxía das enfermidades respiratorias crónicas: EPOC.

Planificación docente			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	52	78	130
Seminario	6	6	12
Presentación	13.5	40.5	54
Exame de preguntas obxectivas	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Consiste en sesións de clase expositivas nas que se combinan a presentación teórica dos contidos por parte do profesor coa participación activa do alumno. Realízase a grupo único e segundo o calendario de planificación de actividades preestablecido
Seminario	Neles realízase a aprendizaxe baseada en problemas. Así mesmo, expoñeranse os exercicios individuais ou grupais que se realicen relacionados cos contidos da materia. Lévanse a cabo con toda a clase en distintos grupos pre-determinados e desenvólvense segundo o cronograma da materia. Se corresponden aos contidos do módulo 1
Presentación	Exposición por parte do alumnado ante o docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto. Lévese a cabo de xeito individual e en grupo, tanto en espazos académicos internos como externos. Notifícase con tempo abondo a realización destes dependendo dos horarios facilitados polas institucións externas.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	Unha vez realizados facilítaselle ao alumnado tutorías personalizadas

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Seminario	Avalíase a participación do alumnado e a consecución dos obxectivos propostos. O alumnado aplica os coñecementos que adquiriu para solucionar de maneira grupal, unha serie de exercicios e programas, en tempo e condicións establecidas polo profesorado dos contidos do Módulo 1	10	CG2 CG3 CG4 CG5 CG11 CG15 CG17 CE21 CT2 CT9 CT11
Presentación	Exposición dos traballos individuais e grupais relacionados cos contidos da materia en espazos académicos internos e/ou externos. As datas correspondentes ás presentacións/ exposicións intracentro, serán os días: 18 de febreiro; 3,10,17,24 y 31 de marzo e 14, 21 e 28 de abril de 2020 ás 12h. Para superar a materia tense que acadar como mínimo o 50% do valor desta proba. Na segunda oportunidade o alumnado fará unha exposición oral sobre un tema que previamente lle foi indicado polo profesorado, na mesma data e a continuación de proba tipo test.	18	CB1 CB4 CG4 CG6 CG8 CG9 CG10 CG11 CG16 CE25 CE26 CE27 CT1 CT3 CT5 CT6 CT7

Exame de preguntas obxectivas	Proba final escrita onde se avalían os coñecementos adquiridos nas clases maxistras. Para superar esta proba, e a materia, tense que alcanzar como mínimo, o 50% do seu valor en calquera das oportunidades. Descóntase por cada dous fallos un acerto. Se descuenta por cada dos fallos un acierto. Prueba que se realizará: 1ª oportunidade: 20/05/2020 - 9,30h. 2ª oportunidade: 02/07/2020 - 9,30h.	60	CB1
			CB2
			CB3
			CB4
			CB5
			CG1
			CG2
			CG3
			CG6
			CG10
			CE19
			CE20
			CE21
			CE23
			CE24
			CE25
			CE26
			CT1
			CT3
			CT4
			CT7
			CT8
Estudo de casos	Módulo 2: proba na que se expón unha situación ou problemática xa dada ou que pode darse, partindo dos diferentes factores involucrados, análise dos antecedentes e condicións da situación, seguindo unha aprendizaxe baseada en problemas. Establécense 3 probas de resolución de casos prácticos, que son obrigatorias e que se realizarán os días: 5, 11 e 12 de maio de 2020 ás 10 h. Establécense en cada unha das probas catro supostos cun valor de 0,1 puntos por cada suposto acertado. Para aprobar a materia tense que alcanzar como mínimo o 50% do valor desta proba. Na segunda oportunidade o alumnado resolverá os casos prácticos e/ou análises de situacións seleccionados polo profesor na mesma data e a continuación de proba de resposta obxectiva, o día 02/VII/2020 ás 12h	12	CB4
			CG1
			CE19
			CE20
			CE21
			CE23
			CE24
			CE25
			CE26
			CT1
			CT3
			CT4
			CT5
			CT7

Outros comentarios sobre a Avaliación

Proba fin de carreira: 3-X-2019 ás 10h.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

AMANDO MARTÍN-ZURRO. GLORIA JODAR SOLAR, Atención familiar y salud comunitaria, 2011, Elsevier España S.L.

FARRERAS P.- ROZMAN C., Medicina Interna., 17ª Edic. 2012, Doyma. Barcelona

HARRISON., Principios de Medicina Interna, 18ª Edic. 2012, Ed. McGraw-Hill

GIL DE MIGUEL A., Manual de epidemiología y Salud Pública., 2ª Ed. 2011, Fundación de estudios y Formación sanitaria. Madrid

GONZALO PIÉDROLA GIL, Medicina Preventiva y Salud Pública., 12ª edición, 2015, Ed. Masson

RAMÓN ARBÚES, Epidemiología para Enfermería, 1ª edición, 2013, Ed. Universidad San Jorge

IDELFONSO HERNANDEZ-AGUADO, Manual de epidemiología y salud pública para grados en ciencias de la salud, 3ª edición, 2018, Ed. Médica Panamericana

DE LA ROSA., Microbiología en Ciencias de la Salud, 3ª edición, 2011, Ed. Elsevier

MANDELL, DOUGLAS Y BENNET, Compendio de enfermedades infecciosas,, 8ª edición,2017, Ed. Elsevier

Página web da consellería de sanidade, do servizo galego de saúde,

Página web INE e do IGE,

Portal de la OMS: <http://www.who.int/en>,

Ministerio de sanidad y política social: <http://www.msc.es/>,

---

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Prácticas clínicas III/P51G140V01306

Prácticas clínicas IV/P51G140V01405

Prácticas clínicas V/P51G140V01406

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Enfermería clínica II/P51G140V01205

Xestión de enfermaría/P51G140V01207

Prácticas clínicas I/P51G140V01208

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/P51G140V01101

Bioquímica: Bioquímica/P51G140V01103

Enfermería comunitaria I/P51G140V01104

Estatística: Estadística/P51G140V01106

Fisioloxía: Fisioloxía/P51G140V01105

Ética e lexislación/P51G140V01202

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Xestión de enfermaría				
Materia	Xestión de enfermaría			
Código	P51G140V01207			
Titulación	Grao en Enfermaría			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	2c
Lingua impartición	Galego			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermaría (Pontevedra)			
Coordinador/a	Diéguez Montes, María Paz			
Profesorado	Diéguez Montes, María Paz			
Correo-e	pazenfermeria@gmail.com			
Web	http://www.enfermeria.depo.es			
Descrición xeral	A materia pretende capacitar ao alumno dos coñecementos, habilidades e actitudes necesarias para desenvolver as accións que se consideran dentro do campo da Xestión de Enfermaría, facilitando así o desenvolvemento do traballo diario dos Graduados e graduadas, que se enfronten ás situacións que precisan de análises, estudo de recursos, obxectivos, planificación, execución e avaliación de todo el proceso do Plan. Coñecer o manexo de instrumentos e situacións organizativas de coordinación e información, de especial relevancia para o funcionamento das institucións, aplicando criterios/estándares de Calidade.			

Competencias		
Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	• saber • saber facer
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber • saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• saber • Saber estar / ser
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• saber • Saber estar / ser
CG12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermaría española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial en transformación	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG13	Aplicar os principios de financiamento sanitario e sociosanitario e utilizar axeitadamente os recursos dispoñibles	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG15	Ser capaz de traballar co equipo de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE45	Coñecer o Sistema Sanitario Español.	• saber
CE46	Identificar as características da función directiva dos servizos de enfermaría e a xestión de coidados.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE47	Coñecer e ser capaz de aplicar as técnicas de dirección de grupos.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE48	Coñecer a lexislación aplicable e o código ético e deontolóxico da enfermaría española, inspirado no código europeo de ética e deontoloxía de enfermaría.	• Saber estar / ser
CT1	Capacidade de análise e síntese	• saber • saber facer
CT2	Capacidade de organización y planificación	• saber • saber facer
CT3	Capacidade de xestión da información	• saber • saber facer
CT4	Resolución de problemas e toma de decisións	• saber • saber facer • Saber estar / ser

CT5	Traballo en equipo, multidisciplinar e multilingüe	• saber • Saber estar / ser
CT6	Habilidades nas relacións interpersoais	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT7	Razoamento crítico	• saber
CT8	Aprendizaxe autónomo	• saber
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT10	Motivación pola calidade	• saber
CT11	Sensibilidade cara a temas ambientais	• saber • saber facer

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Ser capaz de analizar los entornos y políticas sanitarias más significativas	CB2 CB3 CG12 CG13 CE45 CE48 CT1 CT7 CT8 CT11
Ser capaz de aplicar la política de calidad asistencial y la evaluación de la calidad de los servicios de enfermería	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG12 CG15 CE46 CE47 CT1 CT2 CT3 CT4 CT5 CT6 CT7 CT8 CT9 CT10

Contidos

Tema

BLOQUE TEMÁTICO I:

Administración sanitaria. O proceso
Administrativo e o seu desenvolvemento:

1. Introducción a Administración:
  - .Concepto de Administración.
  - .A Administración como ciencia.
  - .Evolución das teorías Administrativas.
2. O proceso Administrativo e o seu desenvolvemento:
  - .Proceso Administrativo. Definición.
  - .Etapas do proceso Administrativo.
  - .Características do proceso Administrativo.
  - .Información e comunicación: Tipos, fontes e métodos de información.
- 3.-Planificación Sanitaria e dos Servizos de Enfermaría:
  - .Definición e características.
  - .Planificación baseada en: risco, necesidade e demanda.
  - Tipos de planificación:
    - .Segundo o ámbito de aplicación.
    - .Segundo o tempo.
    - .Segundo amplitude e extensión.
  - Etapas da Planificación:
    - . Análise e diagnóstico da situación.
    - . Xerarquización de prioridades.
    - . Establecemento de alternativas.
    - . Elaboración de obxectivos.
    - . Formulación do plan: programación.
- 4.Organización dos servizos sanitarios e de enfermaría:
  - Organización: Definición.
  - Conceptos básicos da Organización:
    - .Cultura organizacional.
    - .Poder.
    - .Autoridade.
    - .Rol.
    - .Status.
  - Fases de la Organización:
    - .Estructuración: Tipos de estrutura.
  - Organigramas. División de Enfermaría.
    - .Sistematización: Norma o estándar. Protocolos e procedementos.
    - .Instalación. Clasificación de pacientes. .Distribución do traballo. Dotación de persoal.
- 5 Dirección dos servizos sanitarios e de Enfermaría.
  - .Dirección. Concepto, ámbito e límites.
  - .Liderado: Teorías e estilos.
  - .Motivación en enfermaría.
  - .Comunicación e orientación.
  - .Supervisión.
6. Avaliación e control dos servizos:
  - .Definición e obxectivos.
  - .Tipos de Control.
  - .Medios e instrumentos.
  - .Problemas que expón el control.

BLOQUE TEMÁTICO II. Contornas e políticas sanitarias

- 1.Contorna sanitaria e os seus compoñentes administrativos. Políticas sanitarias:
  - .Sistemas de Saúde.
  - .Tipos de Sistemas de Saúde:
    - .Sistema de Saúde Español. Estatuto marco de persoal sanitario
    - .Sistema Galego de Saúde. Estatuto marco de persoal sanitario.
  - .Características xerais dos Sistemas de Saúde na Comunidade Europea.

BLOQUE TEMÁTICO III: Xestión dos servizos de enfermaría. Características e procesos.

1. Enfermaría e Administración:
    - .Relación entre Enfermaría e Administración.
    - *Os coidados de Enfermaría como un Servizo Público.
    - *Función administradora de enfermaría.
    - *Niveis de Administración de Enfermaría.
    - *Teorías e modelos enfermeiros en: Administración dos Servizos de Enfermaría.
    - *Aspecto Administrativo dos instrumentos del traballo enfermeira/o.
-

- *Conceptos sobre calidade e seguridade .
- *Filosofía e obxectivos.
- *Metodoloxía.
- *Programas de Calidade. Diagrama das tres calidades.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	37	74	111
Seminario	11	11	22
Traballo tutelado	2	8	10
Resolución de problemas e/ou exercicios	1	4	5
Exame de preguntas obxectivas	0.5	0.5	1
Exame de preguntas de desenvolvemento	0.5	0.5	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Explícanse os contidos sobre a xestión en enfermaría, estudo, bases teóricas organizados en tres bloques temáticos.
Seminario	Actividade enfocada ao traballo sobre un tema específico, que permite afondar ou complementar os contidos da materia relacionados coa xestión de enfermaría e a calidade. Empregase como complemento das clases teóricas
Traballo tutelado	O estudantado, de maneira individual ou en grupo, elabora un documento sobre a temática da materia que será avaliado.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	Apoio individual ás diferentes actividades plantexadas nos seminarios.
Traballo tutelado	Apoio individual ás diferentes actividades relacionadas co traballo tutelado que se realizará no aula.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Traballo tutelado	O estudantado, de maneira individual elaborará un documento sobre a temática da materia relacionada coas plantillas de enfermaría. A data final da entrega do traballo será: 29/04/2020 ás 18,30h.	16	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG15 CE46 CE47 CT1 CT2 CT3 CT4 CT5 CT6 CT7 CT8 CT9

Resolución de problemas e/ou exercicios	Proba na que o alumnado debe solucionar unha serie de problemas e/ou exercicios nun tempo/condicións establecido/as polo profesor ao longo do curso durante a realización dos seminarios. Tres serán os seminarios avaliados.	24	CB1 CB2 CB5 CG12 CE45 CE46 CE47 CE48 CT1 CT2 CT3 CT4 CT7 CT8 CT9 CT10 CT11
Exame de preguntas obxectivas	Proba final: preguntas directas sobre aspectos concretos para avaliar os contidos das sesións maxistras. Para aprobar a materia é necesario acadar o 50% do valor total de esta proba. Datas para a súa realización: 26-V-2020 ás 10h en primeira oportunidade y el 9-VII-2020 a las 10h en segunda oportunidade	35	CG15 CE45 CE46 CE47 CE48 CT1
Exame de preguntas de desenvolvemento	Proba final: inclúe preguntas abertas sobre a materia. O alumnado deben desenvolver, relacionar, organizar e presentar os coñecementos que teñen sobre a materia en respostas argumentadas. Para aprobar a materia é necesario acadar o 50% do valor total de esta proba. Datas para a súa realización: 26-V-2020 ás 10h en primeira oportunidade y el 9-VII-2020 a las 10h en segunda oportunidade	25	CG12 CG13 CG15 CE45 CE46 CE47 CE48 CT1 CT2 CT4 CT7 CT8

Outros comentarios sobre a Avaliación

Data fin de carreira: 3/10/2018 ás 18,30h

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

□ Mª Paz Mompart García y Marta Durán Escribano., Administración y Gestión., 2^a, DAE

Marriner Tomey. A, Guía de Gestión y Dirección de Enfermería, 8°, Elsevier

□ Ley General de Sanidad:, : Ley 14/1986 del 25 de Abril, BOE del 29 de Abril.

Varo Jaime., Gestión estratégica de la Calidad en los servicios Sanitarios. Un modelo de gestión hospitalaria., Edt. Díaz de Santos.

□ Bañeres J. Omega C. Suñol R. Ureña V., Los Sistemas de notificación y registro de efectos adversos y de incidentes: Una estrategia para aprender de los errores., Rev. Calidad Asistencial

Otero López MJ. Alonso-Hernández P. Maderuelo Fdez A. Garrido Corro B. Dominguez Gil A. Sánchez-Ro, Acontecimientos adversos prevenibles causados por medicamentos en pacientes hospitalizados., Med. Clin

Ortega Vargas Mª Carolina. Suarez Vázquez Mª Guadalupe, Manual de evaluación de la calidad del servicio de enfermería, 2^a, Panamericana

---

<http://www.msc.es/organizacion/sns/planCalidadSNS/e01.htm>,

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Prácticas clínicas I				
Materia	Prácticas clínicas I			
Código	P51G140V01208			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	2	2c
Lingua impartición	Galego			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Pontevedra)			
Coordinador/a	Fernández Méndez, Felipe			
Profesorado	Buceta Hazas, José Luís Diéguez Montes, María Paz Fernández Méndez, Felipe Fernández Soengas, Rosa Garay Martínez, Irene Hermo Gonzalo, María Teresa Rodríguez García, María Dolores Santos Folgar, Myriam			
Correo-e	fernandez.mendez.felipe@gmail.com			
Web	http://www.enfermeria.depo.es			
Descrición xeral	Esta materia facilita a integración de a metodoloxía enfermeira en a práctica preprofesional, como método que permita identificar os fenómenos enfermeiros, establecer xuízos clínicos, planificar, aplicar e avaliar coidados. A planificación de devanditos coidados ten como base a valoración integral de a persoa, os diagnósticos de enfermmería e as intervencións necesarias para tratar devanditos diagnósticos ou para abordar procedementos, tratamentos ou técnicas básicas de coidados.			

Competencias		
Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostraren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	• saber
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber • saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber • saber facer
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• saber • Saber estar / ser
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG1	Ser capaz, no ámbito da enfermmería, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional axeitada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e cos niveis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG2	Saber planificar e prestar coidados de enfermmería dirixidos ás persoas, familias ou grupos, orientados, aos resultados en saúde, avaliando o seu impacto, a través de guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cales se diagnostica, trata ou coida un problema de saúde.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermmería	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural	• saber • Saber estar / ser
CG5	Deseñar sistemas de coidados dirixidos ás persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG6	Aplicar as intervencións da enfermmería na evidencia científica e nos medios dispoñibles	• saber • saber facer

CG7	Saber comprender, sen prexuízos, as persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, como individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto ás súas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional	• saber • Saber estar / ser
CG8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma en que viven o seu proceso de saúde-enfermidade	• saber • Saber estar / ser
CG9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, apoiando o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG11	Saber establecer unha comunicación eficaz con pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde	• saber • Saber estar / ser
CG12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermaría española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial en transformación	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG13	Aplicar os principios de financiamento sanitario e sociosanitario e utilizar axeitadamente os recursos dispoñibles	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade	• saber • saber facer
CG15	Ser capaz de traballar co equipo de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria	• saber • saber facer
CG17	Realizar coidados de enfermaría baseándose na atención integral de saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE4	Utilización dos medicamentos, avaliando os beneficios esperados e os riscos asociados e/ou efectos derivados da súa administración e consumo.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación dos coidados de saúde.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE10	Identificar as respostas psicosociais das persoas ante as diferentes situacións de saúde (en particular, a enfermidade e o sufrimento), seleccionando as accións adecuadas para proporcionar axuda nas mesmas.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE11	Establecer unha relación empática e respectuosa co paciente e familia, acorde coa situación da persoa, problema de saúde e etapa de desenvolvemento.	• saber • Saber estar / ser
CE12	Utilizar estratexias e habilidades que permitan unha comunicación efectiva con pacientes, familias e grupos sociais, así como a expresión das súas preocupacións e intereses.	• saber • Saber estar / ser
CE13	Recoñecer as situacións de risco vital e saber executar manobras de soporte vital básico e avanzado.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE15	Identificar, integrar e relacionar o concepto de saúde e os coidados, desde unha perspectiva histórica, para comprender a evolución do coidado de enfermaría.	• saber
CE17	Aplicar o proceso de enfermaría para proporcionar e garantir o benestar a calidade e seguridade das persoas atendidas.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE18	Coñecer e aplicar os principios que sustentan os coidados integrais de enfermaría.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE24	Identificar e analizar a influencia de factores internos e externos no nivel de saúde de individuos e grupos.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE25	Aplicar os métodos e procedementos necesarios no seu ámbito para identificar os problemas de saúde máis relevantes nunha comunidade.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE26	Analizar os datos estatísticos referidos a estudos da poboación, identificando as posibles causas de problemas de saúde.	• saber • saber facer
CE29	Identificar as necesidades de coidado derivadas dos problemas de saúde.	• saber
CE31	Realizar as técnicas e procedementos de coidados de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos enfermos e familiares.	• saber • saber facer • Saber estar / ser

CE33	Ter unha actitude cooperativa cos diferentes membros do equipo.	• Saber estar / ser
CE49	Prestar coidados, garantindo o dereito á dignidade, privacidade, intimidade, confidencialidade e capacidade de decisión do paciente e familia.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE50	Individualizar o coidado considerando a idade, o xénero, as diferenzas culturais, o grupo étnico, as crenzas e valores.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT1	Capacidade de análise e síntese	• saber
CT2	Capacidade de organización y planificación	• saber • saber facer
CT3	Capacidade de xestión da información	• saber • Saber estar / ser
CT4	Resolución de problemas e toma de decisións	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT5	Traballo en equipo, multidisciplinar e multilingüe	• saber • Saber estar / ser
CT6	Habilidades nas relacións interpersoais	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT7	Razoamento crítico	• saber
CT8	Aprendizaxe autónomo	• saber
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.	• saber • saber facer
CT10	Motivación pola calidade	• saber • saber facer
CT11	Sensibilidade cara a temas ambientais	• saber • saber facer • Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias

Ser capaz de participar en os coidados que teñan como finalidade garantir o maior grado de independencia de as persoas en as súas necesidades máis básicas, fomentando unha excelente relación interpersonal que garanta a dignidade e confidencialidad.

Ser capaz de proporcionar coidados a o paciente aplicando o Proceso de Enfermería, establecendo unha actitude empática con o paciente e familia a os que garantirá o dereito a a confidencialidad, dignidade e privacidad.

CB1
CB2
CB3
CB4
CB5
CG1
CG2
CG3
CG4
CG5
CG6
CG7
CG8
CG9
CG10
CG11
CG12
CG13
CG14
CG15
CG16
CG17
CE4
CE8
CE10
CE11
CE12
CE13
CE15
CE17
CE18
CE24
CE25
CE26
CE29
CE31
CE33
CE49
CE50
CT1
CT2
CT3
CT4
CT5
CT6
CT7
CT8
CT9
CT10
CT11

Contidos

Tema

Rotatorio de prácticas preprofesionales que permitan a aplicación de os coñecementos teóricos e metodolóxicos de a Enfermería a a práctica clínica, en os centros de atención primaria, centros asistenciais, sociosanitarios e hospitais.

Prácticas clínicas en unidades Médico-Cirúrxicas en centros hospitalarios

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Prácticas clínicas	0	200	200
Seminario	12	0	12
Informe de prácticas	0	4	4
Cartafol/dossier	0	2	2
Observación sistemática	0	3	3

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Prácticas clínicas	Formación en centros sanitarios, en as unidades asistenciais médico-cirúrxicas, en forma de rotatorio clínico independente, baixo tutéla de o persoal de enfermería de a unidade onde o alumno realice as prácticas clínicas, que permiten a o alumno incorporar os valores profesionais, competencias de comunicación, razonamiento crítico, xestión clínica e xuízo clínico, integrando en a práctica profesional os coñecementos, habilidades e actitudes, baseados en principios e valores, asociados a as competencias descritas que conforman o título. As prácticas clínicas son de obrigado cumprimento en a súa totalidade. Existe a disposición de o estudiantado unha guía de prácticas clínicas aprobada por a Xunta de Centro cuxo contido é de obrigada lectura e cumprimento por o estudiantado e que pode consultar en a plataforma de teledocencia Fatic e en a páxina web.
Seminario	Actividade académica de os profesores que ten como finalidade atender as necesidades e consultas de o alumno a través de entrevistas que o alumno, de xeito individual ou grupal, mantén con o profesorado para asesoramento, apoio e incidencias que poidan producirse de as actividades de a materia prácticas clínicas I e de o proceso de aprendizaxe. Esta actividade levarase a cabo: 1. Realización de 2 tutorías grupais sobre o desenvolvemento adecuado de as prácticas clínicas, proporcionándolle orientación, apoio e motivación en o proceso de aprendizaxe de face a as probas de avaliación. Explicaráselles o funcionamento de o portafolio como rexistro de a actividade e ferramenta de autoevaluación de o alumnado, a súa utilización en as tutorías para o seguimento de a actividade levada a cabo en a institución sanitaria e como base, xa que en el constan os requisitos necesarios, para a elaboración e redacción de a memoria que ten presentar o/a estudante. Así mesmo, comunicaráselles e explicará o sistema que se levará a cabo para a avaliación de as probas de simulación enfermeira, baseadas en casos prácticos desenvolvidos baixo as taxonomías NANDA-NOC-NIC. 2. Tutoría individual ou en pequenos grupos: de forma presencial en u horario establecido a o finalizar as tutorías grupais ou a petición expresa de o alumno/a, ou non presencial a través de un correo electrónico exclusivo e a disposición permanente de o alumnado durante as prácticas clínicas: practicasenfermeria@gmail.com

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Prácticas clínicas	Atención personalizada con a finalidade de atender as necesidades e consultas de o/a alumno/a, de forma individual ou en pequeno grupo, relacionadas con o desenvolvemento de as prácticas clínicas, proporcionándolle orientación, apoio e motivación en o proceso de aprendizaxe. Pode realizarse de forma presencial, ou non presencial, a través de o correo electrónico.
Seminario	Atención personalizada con a finalidade de atender as necesidades e consultas de o/a alumno/a, de forma individual ou en pequeno grupo, relacionadas con o desenvolvemento de as prácticas clínicas, proporcionándolle orientación, apoio e motivación en o proceso de aprendizaxe. Pode realizarse de forma presencial, ou non presencial, a través de o correo electrónico
Probas	Descrición
Observación sistemática	Atención personalizada con a finalidade de atender as necesidades e consultas de o/a alumno/a, de forma individual ou en pequeno grupo, relacionadas con o desenvolvemento de as prácticas clínicas, proporcionándolle orientación, apoio e motivación en o proceso de aprendizaxe. Pode realizarse de forma presencial, ou non presencial, a través de o correo electrónico.
Cartafol/dossier	Atención personalizada con a finalidade de atender as necesidades e consultas de o/a alumno/a, de forma individual ou en pequeno grupo, relacionadas con o desenvolvemento de as prácticas clínicas, proporcionándolle orientación, apoio e motivación en o proceso de aprendizaxe. Pode realizarse de forma presencial, ou non presencial, a través de o correo electrónico.

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Seminario	As tutorías grupais programadas para o 29 de xaneiro 2020 ás 10 hs. e 6 de Marzo de 2020 ás 10 hs, son obrigatorias xa que, entre outros, nelas préstase o soporte necesario para que o alumnado, a partir do portafolio, poida cumprir adecuadamente cos requisitos da avaliación da memoria que ten que presentar ao finalizar o período de prácticas. Por cada ausencia cóntaselle un día de prácticas a recuperar e descóntaselle, 0,3 puntos na avaliación da memoria.	6	CB1 CT2 CT8 CT9

Informe de prácticas	Elaboración, obrigatoria, por parte do alumno, dun documento no que se reflicten os resultados obtidos, observacións, análises e reflexións sobre a súa experiencia práctica na unidade asistencial que xunto coa calidade do documento presentado e a cumplimentación das normas de estrutura e estilo recollidas no seu portafolio, constitúen os criterios de avaliación. A data de entrega: até o día 11 de maio 2020 ás 14 h. Non se recollerá ningunha memoria superada dita data.	20	CB3
			CT1
			CT2
			CT3
			CT7
			CT8

Observación sistemática	Como parte da avaliación da actividade levada a cabo polo alumno/a en a institución sanitaria, a observación sistemática realizarase para a avaliación continuada coa observación directa, que se desenvolve mediante un seguimento personalizado do estudante a través do/a supervisor/a, dos/as enfermeiros/as asistenciais colaboradores de prácticas clínicas onde realiza as súas actividades formativas, e dos profesores da materia. Para a emisión do informe, utilízase a ficha para a observación sistemática remitida pola escola, onde se recollen os resultados esperados na avaliación das competencias: coñecementos, habilidades, actitudes e aptitudes a través do grao na consecución dos resultados de aprendizaxe do estudante. Para iso, aos evaluadores, no centro, existe un documento de apoio accesible desde a páxina web, acceso: http://www.enfermeria.depo.es/practicas-clinicas coa información necesaria para dotalos dunha ferramenta idónea que facilite a aplicación dos criterios de avaliación de maneira obxectiva, en función das intervencións NIC e do modelo das 14 necesidades básicas de V. Henderson, de maneira que poidan consultar e aplicar na avaliación un ou outro modelo indistintamente. Ten que ser superada co 50% do seu valor.	45	CB1
			CB2
			CB3
			CB4
			CG1
			CG2
			CG3
			CG4
			CG5
			CG6
			CG7
			CG8
			CG9
			CG10
			CG11
			CG12
			CG13
			CG14
			CG15
			CG16
			CG17
			CE4
			CE8
			CE10
			CE11
			CE12
			CE13
			CE15
			CE17
			CE18
			CE24
			CE25
			CE26
			CE29
			CE31
			CE33
			CE49
			CE50
			CT2
			CT3
			CT4
			CT5
			CT6
			CT7
			CT8
			CT9
			CT10
			CT11

Cartafol/dossier	Documento de autoevaluación no que a/o estudante rexistra, seguindo as normas reflectidas no documento, a relación co usuario, a integración no equipo de traballo, anotando as intervencións e procedementos realizados, valora os seus logros e determina os factores que poden influír na súa actuación. Avaliarase a coherencia. A súa elaboración é obrigatoria como parte da avaliación da memoria. Data de entrega: até o día 11 de maio 2020 as 14 h. Non se recollerá ningún cartafol despois da data de fin de entrega.	4	CT1 CT3 CT4 CT5 CT6 CT7 CT8

Simulación ou Role Playing	Avaliación da actividade levada a cabo polo alumnado na institución sanitaria: nas probas de simulación enfermeira baseadas na aplicación de coidados baixo a taxonomía NANDA, NOC, NIC, o/a estudante, na data establecida, 23/04/2020 ás 10 horas, grupo I, II, III e IV, e ás 16.30 grupo V, VI, VII e VIII (1ª oportunidade) e o 25/06/2020 e o 03/07/2020 ás 10.00 h. (2ª oportunidade), realizará unha proba práctica obrigatoria como requisito indispensable para a superación da materia. De non aprobar esta proba co 50% do seu valor, non se poderán sumar as outras probas avaliábeles. Proba que se realizará na aula de simulación para avaliar o grao na adquisición das competencias que o estudiantado necesariamente debe adquirir. Como condición previa necesaria para superar a proba establece que o alumnado presentará no prazo establecido o traballo indicado polo equipo docente relacionado coa taxonomía NANDA, NOC, NIC .	25	CB1
			CB2
			CB3
			CB4
			CB5
			CG1
			CG2
			CG3
			CG4
			CG5
			CG6
			CG7
			CG8
			CG9
			CG10
			CG11
			CG12
			CG13
			CG14
			CG15
			CG16
			CG17
			CE4
			CE8
			CE10
			CE11
			CE12
			CE13
			CE15
			CE17
			CE18
			CE24
			CE25
			CE26
			CE29
			CE31
			CE33
			CE49
			CE50
			CT1
			CT2
			CT3
			CT4
			CT5
			CT6
			CT7
			CT8
			CT9
			CT10
			CT11

Outros comentarios sobre a Avaliación

A guía de prácticas clínicas recolle os procedementos, normas e instrucións que lle afectan directamente a esta materia, polo que é obrigatorio o seu coñecemento. Todo o alumnado, antes do inicio das prácticas clínicas, debe asinar o documento de confidencialidade incluído no protocolo: Pautas básicas para asegurar e protexer o dereito a intimidade do paciente polo alumnado e residentes en Ciencias da Saúde. Si o/a estudante non presenta a memoria e o portafolio nas datas establecidas na primeira oportunidade, suspenderá as prácticas, e deberá esperar até a apertura do período de avaliación da segunda oportunidade para presentalo, para que o/a alumno/a poida ser avaliado/a.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

T. Heather Herdman, PhD, RN, Diagnósticos enfermeros NANDA Internacional. Definiciones y Clasificación 2018-2020, 11 Edición Elsevier, 2019

Moorhead, Sue; Johnson, Marion, L. Mas, Meridean., Clasificación de Resultados de Enfermería (NOC), 6ª Edición Elsevier, 2018

Gloria M. Bulechek et. al. editores, Clasificación de Intervenciones de Enfermería (NIC), 7ª Edición Elsevier, 2018

Bibliografía Complementaria

Mª Teresa Luis Rodrigo, Los diagnósticos enfermeros. Revisión crítica y guía práctica, 8ª Edición Elsevier, 2008

Johnson, Marion et.al. editores, Vínculos de NOC y NIC a NANDA I y diagnósticos médicos. Interrelaciones NANDA, NOC y NIC, 3ª Edición Elsevier, 2012

Kozier, Barbara et. al., Técnicas de Enfermería I y II, 4ª Edición MC Graw-Hill-Interamericana, 1999

Biblosaúde-Recursos de información, http://www.sergas.es/MostrarContidos_N2_T01.aspx?IdPaxina=66671,

Biblosaúde- Recursos destacados, http://www.sergas.es/MostrarContidos_N2_T01.aspx?IdPaxina=60667,

---

Recomendacións

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Enfermería clínica II/P51G140V01205

Enfermería comunitaria II/P51G140V01206

Xestión de enfermaría/P51G140V01207

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/P51G140V01101

Enfermería comunitaria I/P51G140V01104

Fisioloxía: Fisioloxía/P51G140V01105

Fundamentos de enfermaría/P51G140V01107

Psicoloxía: Psicoloxía/P51G140V01102

Enfermería clínica I/P51G140V01204

Ética e lexislación/P51G140V01202

Farmacoloxía e dietética/P51G140V01203

Introducción á enfermaría clínica/P51G140V01201

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Enfermería clínica III				
Materia	Enfermería clínica III			
Código	P51G140V01301			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	1c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Pontevedra)			
Coordinador/a	Diz Arén, Julio			
Profesorado	Diz Arén, Julio Fernández Méndez, Felipe Hermo Gonzalo, María Teresa Piñón Cimadevila, Miguel Ángel			
Correo-e	julio.diz.aren@sergas.es			
Web	http://www.enfermeria.depo.es			
Descrición xeral	Tercera de las asignatura de la materia Enfermería Clínica			

Competencias		
Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	• saber
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber • saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber • saber facer
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG7	Saber comprender, sen prexuízos, as persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, como individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto ás súas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma en que viven o seu proceso de saúde-enfermidade	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE28	Coñecer as alteracións de saúde do adulto, identificando as manifestacións que aparecen nas súas distintas fases.	• saber • saber facer
CE29	Identificar as necesidades de coidado derivadas dos problemas de saúde.	• saber • saber facer
CE30	Analizar os datos recollidos na valoración, priorizar os problemas do paciente adulto, establecer e executar o plan de coidados e realizar a súa avaliación.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE31	Realizar as técnicas e procedementos de coidados de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos enfermos e familiares.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE32	Seleccionar as intervencións encamiñadas a tratar ou previr os problemas derivados das desviacións de saúde.	• saber • saber facer
CE33	Ter unha actitude cooperativa cos diferentes membros do equipo.	• saber • Saber estar / ser
CT1	Capacidade de análise e síntese	• saber
CT2	Capacidade de organización y planificación	• saber
CT3	Capacidade de xestión da información	• saber • saber facer

CT4	Resolución de problemas e toma de decisions	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT5	Traballo en equipo, multidisciplinar e multilingüe	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT6	Habilidades nas relacións interpersoais	• saber • Saber estar / ser
CT7	Razoamento crítico	• saber
CT8	Aprendizaxe autónomo	• saber
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT10	Motivación pola calidade	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT11	Sensibilidade cara a temas ambientais	• saber • Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
¿Ser capaz de comprender os procesos que desencadean as enfermidades no ámbito da patoloxía quiúrgica e médica.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG7 CG8 CE28 CT1 CT2 CT5 CT7 CT8 CT11
¿ Ser capaz de diferenciar os mecanismos e/ou problemas derivados das patoloxías máis comúns nos diferentes aparellos e sistemas do organismo humano, o seu tratamento médico e cirúrxico.	CB2 CB3 CG7 CE29 CT1 CT3 CT4 CT7
¿ Ser capaz de planificar procedementos e intervencións precisas para proporcionar unha adecuada atención de enfermaría aos individuos con problemas médicos e cirúrxicos.	CB2 CB3 CB4 CE28 CE29 CE30 CE31 CE32 CE33 CT1 CT2 CT3 CT4 CT5 CT7 CT8

¿ Ser capaz de identificar e valorar as necesidades e/ou problemas ocasionados polas enfermidades establecendo prioridades, planificando coidados e participa na avaliación do plan de coidados.

CB2
CB3
CB4
CG7
CG8
CE28
CE29
CE30
CE31
CE32
CE33
CT1
CT2
CT3
CT4
CT5
CT7
CT10

Ser capaz de planificar e prestar coidados nas principais enfermidades sistémicas.

CB1
CB2
CG7
CG8
CE28
CE29
CE30
CE31
CE32
CE33
CT1
CT2
CT3
CT4
CT5
CT6
CT7

Ser capaz de prestar asistencia centrada no paciente, utilizando os diagnósticos de enfermaría e as actividades derivadas deles, nas patoloxías estudadas.

CB2
CB3
CG7
CG8
CE28
CE29
CE30
CE31
CE32
CE33
CT2
CT4
CT5
CT6
CT10

Saber aplicar os coidados necesarios para a atención á persoa paciente crítico.

CB2
CB3
CG7
CG8
CE28
CE29
CE30
CE31
CE32
CE33
CT2
CT4
CT5
CT6
CT9
CT10

Saber aplicar os procesos de enfermaría de urxencias e emerxencias.

CB2
CB3
CG7
CG8
CE28
CE29
CE30
CE31
CE32
CE33
CT1
CT2
CT3
CT4
CT5
CT6
CT7
CT8
CT10

Contidos

Tema

MODULO I

Paciente con alteración na eliminación urinaria

1 Paciente con alteración na eliminación urinaria:
1.1 Paciente con enfermidade renal e patoloxía nefro-urológica
1.2 Enfermidades renais: insuficiencia renal aguda; insuficiencia renal crónica; atención de enfermaría en hemodiálisis e diálise peritoneal; Urostomía.
Diagnósticos de enfermaría relacionados/
Interrelaciones NIC-NOC
1.3 Paciente urológico: enfermidades benignas tracto genito-urinario; patoloxía urológica renal, vesical, prostática, testicular xenital masculina e disfunción sexual; Diagnósticos de enfermaría relacionados / Interrelaciones NIC- NOC

MODULO II:

El/la paciente con alteraciones en la regulación endocrina

2. Paciente con alteracións na regulación endocrina:
2.1 Conceptos xerais da alteración endocrina
2.2 Enfermidades benignas do tiroides
2.3 Neoplasias de tiroides
2.4 Hiperparatiroidismo
2.5 Tumores endocrinos do páncreas
2.6 Patoloxía suprarrenal
2.7 Neoplasia endocrina múltiple
2.8 Patoloxía hipofisária
2.9 Obesidade mórbida
2.10 Diabetes: atención de enfermaría; Diagnósticos de enfermaría relacionados / Interrelaciones NIC- NOC

MODULO III:

Atención ao paciente crítico

3.1 Características intrínsecas das unidades de coidados intensivos
3.2 Procedementos especiais:
Monitorización e rexistros; Ventilación mecánica: Coidados de enfermaría; Monitorización de PIC;
Drenaxe torácica; Vías venosas centrais: PICC, subclavia, yugular, Catéter Hickman, reservorio subcutáneo. Vía intraósea, canalización arterial

- 4.1 Urxencias
 4.1.1 Conceptos de urxencia: a cadea asistencial, estrutura e organización dos servizos de urxencias: Triage
 4.1.2 Atención ao paciente: intoxicacións, corpos estraños, epistaxis e taponamiento nasal anterior e posterior, hemorraxias: hemostasia, torniquetes
 4.1.3 Resucitación cardio-pulmonar no adulto: Algoritmos

 4.2 Manexo prehospitalario:
 4.2.1 Atención inicial ao paciente: síndrome coronaria agudo (PROGALIAM), shock, hipotermia accidental, electrocución e lesións producidas por raios, gran queimado, patoloxía pola calor, afogamento, politraumatizado; mobilización e inmovilización
 4.2.2: Abdomen agudo
 4.2.3: Fármacos máis usados frecuentemente en Urxencias e Emerxencias
 4.3 Simulación de escenarios

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Seminario	7	14	21
Obradoiro	2	4	6
Lección maxistral	40	80	120
Exame de preguntas de desenvolvemento	1	0	1
Exame de preguntas obxectivas	1	0	1
Estudo de casos	0.5	0	0.5
Simulación ou Role Playing	0.5	0	0.5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico: abdomen agudo, politraumatismo, patoloxía do tiroides, tumores do páncreas, obesidade mórbida, preahogamiento e diabetes, osteoporose e situacións urxentes intra/extrahospitalarias.
Obradoiro	Actividades enfocadas á adquisición de coñecementos e habilidades manipulativas e instrumentais en situacións de urxencia e paciente crítico, con asistencia específica por parte do profesor ás actividades individuais e/ou grupais que desenvolven os estudantes.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	Aclaración de dúbidas xurdidas na docencia dos casos prácticos aplicados ao temario desenrolado
Obradoiro	Apoio directo ao alumnado na adquisición de destrezas relacionadas cos aspectos prácticos.

Avaliación

Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas

Seminario	Avaliarase a participación activa en en os seminarios correspondentes aos contidos da materia	5	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG7 CG8 CE29 CE30 CE33 CT1 CT2 CT3 CT4 CT5 CT6 CT7 CT8 CT9 CT10 CT11
Exame de preguntas de desenvolvemento	Probas final: preguntas directas sobre un aspecto concreto. O alumnado deben responder de maneira directa e breve en base aos coñecementos que teñen sobre a materia. Dadas: 1ª oportunidade: 13-I-2020 a 10 horas. 2ª oportunidade 2-VII-2020 ás 10 horass. Para superar esta proba é necesario alcanzar o 50% do seu valor	25	CB1 CG8 CE28 CE29 CE30 CE31 CE32 CE33 CT1 CT2 CT3 CT4 CT7 CT8
Exame de preguntas obxectivas	Probas final: preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadeiro/falso, emparellamento de elementos...). Os alumnos seleccionan unha resposta entre un número limitado de posibilidades. Descontarase por cada dous fallo un acerto. Dadas: 1ª oportunidade: 13-I-2020 a 10 horas. 2ª oportunidade 2--VII-2020 ás 10 horass. Para superar esta proba é necesario alcanzar o 50% do seu valor	35	CB1 CE28 CE29 CE30 CE31 CE32 CE33 CT1 CT3 CT4 CT7

Estudo de casos	Como parte da avaliación das actividades dos seminarios.	10	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG7 CG8 CE29 CE30 CE32 CE33 CT1 CT2 CT3 CT4 CT5 CT6 CT7 CT8 CT9 CT10 CT11
Simulación ou Role Playing	Para acceder a esta proba é condición que o estudante realice de forma previa os procedementos dos talleres: vías centrais, mobilización e inmovilización, algoritmos e unha RCP avanzada. Avaliaranse como parte da proba práctica de resolución de simulacións en distintos escenarios. Datas de realización:na primeira oportunidade: Puebas prácticas/simulación: 3-5-10-12/XII/2019: 16 horas e na segunda oportunidade no día 2-VII-2020 ás 12.30 horas.	25	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG7 CE28 CE29 CE30 CE31 CE33 CT1 CT2 CT3 CT4 CT5 CT6 CT7 CT8 CT9 CT10 CT11

Outros comentarios sobre a Avaliación

Proba fin de carreira: 30.09.2019 ás 16h.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Nanda Internacional,, Nanda Internacional, , DIAGNÓSTICOS ENFERMEROS: Definiciones y Clasificación 2015-2017, 2018-20, Elsevier

Nanda Internacional, Clasificación de intervenciones de enfermería, NIC ,, 6º edición, Elsevier Mosby

Nanda Internacional, Clasificación de resultados de enfermería (noc),, 5º edición, Elsevier Mosby

Manual CTO, Manual CTO de enfermería tomo I y II, Ed 2017, Interamericana

Aspectos destacados de las guías RCP, 2015, American Heart Association

Sociedad Española de medicina intensiva, Guías 2015 Consejo Europeo, 2015, Plan nacional de RCP

Harrison. Jameson,, Principios de Medicina Interna, 20ª, McGraw Hill, 2018, Interamericana

Bibliografía Complementaria

Enfermería Mosby 2000 Médico-Quirúrgica,, 2000, Mosby

D. S. Suddarth, ,, Enfermería Médico- Quirúrgica L.S.Brunner-, 2004,, Interamericana

Nanda Internacional,, Vinculos de NOC NIC Nanda I y diagnósticos médicos, 1º edición 2014, Elsevier Mosby

M. Phaneuf ,, La planificación de los cuidados enfermeros, 7º edi,, Interamericana

P. W. Iyer y Col.,, Procesos y diagnósticos de Enfermería,, 3º Ed., Interamericana

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Enfermería xeriátrica e cuidados paliativos/P51G140V01304

Materias que se recomienda cursar simultáneamente

Prácticas clínicas IV/P51G140V01405

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/P51G140V01101

Bioquímica: Bioquímica/P51G140V01103

Fisiología: Fisiología/P51G140V01105

Fundamentos de enfermería/P51G140V01107

Enfermería clínica I/P51G140V01204

Enfermería clínica II/P51G140V01205

Farmacología e dietética/P51G140V01203

Introducción á enfermería clínica/P51G140V01201

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Enfermería materno-infantil				
Materia	Enfermería materno-infantil			
Código	P51G140V01302			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	3	1c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Pontevedra)			
Coordinador/a	Blanco Nieves, María Inés			
Profesorado	Blanco Nieves, María Inés Sánchez Sánchez, José Rubén			
Correo-e	linesbn@gmail.com			
Web	http://enfermeria.depo.es			
Descrición xeral	A Enfermería Materno-Infantil inclúese nos estudos de grao de Enfermería co fin de ocupar o espazo que ten por obxecto a docencia dos coidados a proporcionar á muller embarazada e no parto, así como as enfermidades da muller relacionadas coa reprodución, a prevención do cancro xenital e a planificación familiar. A atención á saúde materno-infantil engloba tamén os coidados dos nenos, tanto sans como enfermos, desde o seu nacemento ata a adolescencia, incluíndo as actividades de prevención das enfermidades nesta época da vida.			

Competencias		
Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	• saber
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber • saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber facer
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• saber facer
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• saber
CG1	Ser capaz, no ámbito da enfermaría, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional axeitada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e cos niveis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.	• saber facer
CG2	Saber planificar e prestar coidados de enfermaría dirixidos ás persoas, familias ou grupos, orientados, aos resultados en saúde, avaliando o seu impacto, a través de guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cales se diagnostica, trata ou coida un problema de saúde.	• saber facer
CG4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural	• saber facer
CG5	Diseñar sistemas de coidados dirixidos ás persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas	• saber facer
CG7	Saber comprender, sen prexuízos, as persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, como individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto ás súas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional	• Saber estar / ser
CG8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma en que viven o seu proceso de saúde-enfermidade	• saber facer
CG9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, apoiando o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas	• saber facer
CG10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade	• saber facer
CG11	Saber establecer unha comunicación eficaz con pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde	• saber facer • Saber estar / ser

CG12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermaría española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial en transformación	• saber facer • Saber estar / ser
CE34	Identificar as características das mulleres nas diferentes etapas do ciclo reprodutivo e no climaterio e nas alteracións que se poden presentar proporcionando os coidados necesarios en cada etapa.	• saber • saber facer
CE35	Aplicar coidados xerais durante o proceso de maternidade para facilitar a adaptación das mulleres e os neonatos ás novas demandas e previr complicacións.	• saber • saber facer
CE36	Coñecer os aspectos específicos dos coidados do neonato. Identificar as características das diferentes etapas da infancia e adolescencia e os factores que condicionan o patrón normal de crecemento e desenvolvemento.	• saber • saber facer
CE37	Coñecer os problemas de saúde máis frecuentes na infancia e identificar as súas manifestacións. Analizar os datos de valoración do neno, identificando os problemas de enfermaría e as complicacións que poden presentarse.	• saber • saber facer
CE38	Aplicar as técnicas que integran o coidado de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos nenos e os seus coidadores.	• saber • saber facer
CE39	Seleccionar as intervencións dirixidas ao neno san e ao enfermo, así como as derivadas dos métodos de diagnóstico e tratamento.	• saber facer
CE40	Ser capaz de proporcionar educación para a saúde aos pais ou coidadores primarios.	• saber facer
CT1	Capacidade de análise e síntese	• saber facer
CT2	Capacidade de organización y planificación	• saber facer
CT3	Capacidade de xestión da información	• saber facer
CT4	Resolución de problemas e toma de decisións	• saber facer
CT5	Traballo en equipo, multidisciplinar e multilingüe	• saber facer • Saber estar / ser
CT6	Habilidades nas relacións interpersoais	• Saber estar / ser
CT7	Razoamento crítico	• Saber estar / ser
CT8	Aprendizaxe autónomo	• saber facer
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.	• saber facer
CT10	Motivación pola calidade	• Saber estar / ser
CT11	Sensibilidade cara a temas ambientais	• Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Ser capaz de planificar coidados de enfermaría nas distintas etapas da vida da muller, dentro do contexto familiar e comunitario para lograr un estado de saúde *óptimo ou recuperar a saúde, baseando a toma de decisións en datos obxectivos, feitos científicos e evidencias clínicas.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG1 CG2 CG4 CG5 CG7 CG8 CG9 CG10 CG11 CG12 CE34 CE35 CT1 CT2 CT3 CT4 CT5 CT6 CT7 CT8 CT9 CT10 CT11

Saber describir os cambios que se producen no organismo durante a xestación, parto e *puerperio.	CB1 CB3 CB5 CG1 CG2 CG4 CG5 CG7 CG10 CG11 CE35 CT1 CT3 CT6 CT7 CT8 CT9 CT10 CT11
Saber describir, as intervencións e actividades adecuadas á prevención e tratamento dos problemas de saúde na infancia e a adolescencia, e planificar coidados garantindo o dereito á dignidade, privacidade, intimidade, confidencialidade e capacidade de decisión do neno e a súa familia.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG1 CG2 CG4 CG5 CG7 CG8 CG9 CG10 CG11 CG12 CE36 CE37 CE38 CE39 CE40 CT1 CT2 CT3 CT4 CT5 CT6 CT7 CT8 CT9 CT10 CT11

Contidos

Tema	
Enfermaría maternal:	1.-Repaso anatómico e fisiolóxico do aparello reprodutor.
-Reproducción humana	2.-Orientación e planificación familiar.
-Control da natalidade	3.-Instauración e desenvolvemento do embarazo normal.
-Embarazo. Embarazo de alto risco	4.-Diagnóstico de embarazo. Cambios físicos e psíquicos.
-Problemas de saúde no embarazo	5.-Control de embarazo.
-Parto e puerperio. Cuidado prenatal	6.-Alteracións máis frecuentes durante a xestación
-Problemas de saúde reproductiva	7.-Parto normal.
-Características da muller nas diferentes etapas do ciclo vital	8.-Parto distócico.
	9.-Coidados de enfermaría no parto.
	10.-Involución puerperal. Aspectos físicos e psicolóxicos.
	11.-Coidados de enfermaría no puerperio.
	12.-Coidados de enfermaría nas complicacións do puerperio.
	13.-Prevención de cancro xinecolóxico. Tumores xinecolóxicos.
	14.-Infeccións xinecolóxicas.

Enfermería infantil	1.-RN san.
-Introducción a enfermería pediátrica	2.-Atención de enfermería ao Recentemente nada na sala de partos.
-O recentemente nado san. Desenvolvemento e crecemento	3.-Alimentación do recentemente nado (lactación).
-O neno hospitalizado	4.-Recentemente nacido de alto risco.
-O recentemente nado de alto risco .	5.-Atención de enfermería do recentemente nacido con problemas de saúde.
-Problemas de saúde máis frecuentes na infancia	6.-Desenvolvemento e crecemento. Características e coidados do neno durante a infancia e adolescencia.
	7.- O neno hospitalizado.
	8.- Administración de fármacos en pediatría.
	9.-Prevención de accidentes.
	10.-Atención de enfermería nos problemas de saúde máis importantes na infancia.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	66	99	165
Seminario	5	25	30
Presentación	1	2	3
Obradoiro	2	10	12
Exame de preguntas obxectivas	3	9	12
Práctica de laboratorio	1	2	3

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Actividade na que o profesor expón, de maneira oral e con medios *audiovisuales, os contidos teóricos da materia e a orientación bibliográfica dos mesmos, promovendo a discusión e a participación activa do alumnado.
Seminario	Traballo en profundidade sobre un tema. Ampliación e relación dos contidos tratados nas sesións maxistras
Presentación	O estudante elaborará en grupo parte do contido teórico baixo a supervisión do profesorado e exposición oral dos traballos nun tempo non superior a 15 minutos.
Obradoiro	Actividades enfocadas á adquisición de coñecementos e habilidades *manipulativas e instrumentais da área de infantil con asistencia específica por parte do profesor ás actividades individuais que desenvolven os estudantes.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Obradoiro	O profesorado, individual ou en pequeno grupo, atenderá as necesidades e consultas do alumnado relacionadas cos temas vinculados aos obradoiros, proporcionándolles orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe. Esta actividade desenvolverase de forma presencial

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Seminario	Avaliación da asistencia e a participación do estudante	6	CT1 CT7 CT8

Presentación	Avaliación dos traballos realizados en grupo e da exposición oral dos mesmos, a cal se fará por parte de todos os membros do grupo nun tempo non superior a 15 minutos.	14	CB1
			CB2
			CB3
			CB4
			CG1
			CG2
			CG4
			CG5
			CG7
			CG9
			CG10
			CG11
			CE34
			CE37
			CE39
			CT1
			CT2
			CT3
			CT4
			CT6
			CT7
			CT8
			CT9
			CT10
			CT11
Obradoiro	Avaliación da asistencia e a participación do estudante	4	CT6
			CT7
			CT9
			CT10

Exame de preguntas obxectivas	Proba final: as probas constarán de preguntas con 4 opcións de resposta das cales só 1 é válida. Puntuarase negativamente a opción mal contestada. Realizarase o día 8 de xaneiro de 2020 ás 18h na primeira oportunidade e o 22 de xuño de 2020 ás 18h na segunda oportunidade. Para superar a materia, é imprescindible a obtención do 50% da cualificación desta proba e só a partir deste dato, engadiranse ás cualificacións das demais probas avaliadas en cualificación final.	60	CB1
			CB2
			CB5
			CG1
			CG4
			CG7
			CG8
			CG9
			CG10
			CG12
			CE34
			CE35
			CE36
			CE37
			CE38
			CE39
			CE40
			CT1
			CT3
			CT4
			CT6
			CT8
			CT9
			CT10
			CT11
Práctica de laboratorio	Proba práctica individual de avaliación do grao de adquisición de coñecementos e desenvolvemento de habilidades manipulativas e instrumentais a realizar os días 4 e 11 de novembro de 2019 ás 18:30h e 6 de novembro de 2019 ás 18h na primeira oportunidade e o día 22 de xuño de 2020 ás 17h na segunda oportunidade. Para superar a materia, é imprescindible a obtención do 50% da cualificación desta proba e só a partir deste dato, engadiranse ás cualificacións das demais probas avaliadas en cualificación final.	16	CB1
			CB2
			CG1
			CG4
			CG5
			CG7
			CG9
			CG10
			CE35
			CE38
			CT4
			CT7
			CT10

Outros comentarios sobre a Avaliación

Data fin de carreira: 3-Outubro-2019 18.30h.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Burroughs, Enfermería materno-infantil, octava, McGraw-Hill Interamericana, 2002

Consellería de Sanidade da Xunta de Galicia, Guías de procesos del programa galego de atención integral á muller, 2008,

Ministerio de Sanidad y Consumo, Estrategia de atención al parto normal en el Sistema Nacional de Salud, 2007,

Asociación Española de Pediatría, Manual de Lactancia Materna. De la teoría a la práctica, primera, Editorial Médica Panamericana, S.A.

Nelson, Tratado de Pediatría, 17ª, Interamericana, 2004

Aguilar Cordero MJ, Manual de técnicas y valoración de Enfermería infantil, Universidad de Granada, 2000

Aguilar Cordero MJ, Tratado de enfermería del niño y el adolescente. Cuidados pediátricos, 2ª, Elsevier España, 2012

<http://www.perinatalandalucia.es/mod/forum/view.php?>. Página de la Consejería de Salud de Andalucía,

<http://www.aibarra.org>. Foro dedicado a la enfermería en cuidados pediátricos y neonatales.,
<http://www.perinatalandalucia.es/mod/forum/view.php?>. Página de la Consejería de Salud de Andalucía,
<http://www.enfersalud.com>. Página con enlaces para todos los temas de enfermería. Actualizada contin,
<http://www.ucip.net/enfermeria/>. Página de enfermería en Pediatría.,
Asociación Española de Pediatría.,
Asociación Española de Ginecología y Obstetricia.,
Sociedad Española de Urgencias de Pediatría.,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Enfermería en saúde mental/P51G140V01305
Enfermería xeriátrica e cuidados paliativos/P51G140V01304

Materias que se recomenda cursar simultáneamente

Enfermería clínica III/P51G140V01301

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/P51G140V01101
Fisioloxía: Fisioloxía/P51G140V01105
Fundamentos de enfermería/P51G140V01107
Psicoloxía: Psicoloxía/P51G140V01102
Farmacoloxía e dietética/P51G140V01203

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Prácticas clínicas II				
Materia	Prácticas clínicas II			
Código	P51G140V01303			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	15	OB	3	1c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Pontevedra)			
Coordinador/a	Fernández Méndez, Felipe			
Profesorado	Buceta Hazas, José Luís Diéguez Montes, María Paz Fernández Méndez, Felipe Fernández Soengas, Rosa Garay Martínez, Irene Hermo Gonzalo, María Teresa Rodríguez García, María Dolores Santos Folgar, Myriam			
Correo-e	fernandez.mendez.felipe@gmail.com			
Web	http://www.enfermeria.depo.es			
Descrición xeral	Esta materia facilita a integración da metodoloxía enfermera na práctica preprofesional, como método que permita identificar os fenómenos enfermeros, establecer xuícos clínicos, planificar, aplicar e avaliar coidados. A planificación de ditos coidados teñen como base a valoración integral da persoa, os diagnósticos de enfermaría e as intervencións necesarias para tratar ditos diagnósticos ou para abordar procedementos, tratamentos ou técnicas básicas de coidados.			

Competencias		
Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostraren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	• saber
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber • saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber • saber facer
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• saber • Saber estar / ser
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG1	Ser capaz, no ámbito da enfermaría, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional axeitada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e cos niveis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG2	Saber planificar e prestar coidados de enfermaría dirixidos ás persoas, familias ou grupos, orientados, aos resultados en saúde, avaliando o seu impacto, a través de guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cales se diagnostica, trata ou coida un problema de saúde.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermaría	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural	• saber • Saber estar / ser
CG5	Deseñar sistemas de coidados dirixidos ás persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG6	Aplicar as intervencións da enfermaría na evidencia científica e nos medios dispoñibles	• saber • saber facer

CG7	Saber comprender, sen prexuízos, as persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, como individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto ás súas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional	• saber • Saber estar / ser
CG8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma en que viven o seu proceso de saúde-enfermidade	• saber • Saber estar / ser
CG9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, apoiando o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG11	Saber establecer unha comunicación eficaz con pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde	• saber • Saber estar / ser
CG12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermaría española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial en transformación	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG13	Aplicar os principios de financiamento sanitario e sociosanitario e utilizar axeitadamente os recursos dispoñibles	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade	• saber • saber facer
CG15	Ser capaz de traballar co equipo de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria	• saber • saber facer
CG17	Realizar coidados de enfermaría baseándose na atención integral de saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE4	Utilización dos medicamentos, avaliando os beneficios esperados e os riscos asociados e/ou efectos derivados da súa administración e consumo.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación dos coidados de saúde.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE10	Identificar as respostas psicosociais das persoas ante as diferentes situacións de saúde (en particular, a enfermidade e o sufrimento), seleccionando as accións adecuadas para proporcionar axuda nas mesmas.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE11	Establecer unha relación empática e respectuosa co paciente e familia, acorde coa situación da persoa, problema de saúde e etapa de desenvolvemento.	• saber • Saber estar / ser
CE12	Utilizar estratexias e habilidades que permitan unha comunicación efectiva con pacientes, familias e grupos sociais, así como a expresión das súas preocupacións e intereses.	• saber • Saber estar / ser
CE13	Recoñecer as situacións de risco vital e saber executar manobras de soporte vital básico e avanzado.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE15	Identificar, integrar e relacionar o concepto de saúde e os coidados, desde unha perspectiva histórica, para comprender a evolución do coidado de enfermaría.	• saber
CE17	Aplicar o proceso de enfermaría para proporcionar e garantir o benestar a calidade e seguridade das persoas atendidas.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE18	Coñecer e aplicar os principios que sustentan os coidados integrais de enfermaría.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE19	Dirixir, avaliar e prestar os coidados integrais de enfermaría, ao individuo, a familia e a comunidade.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE22	Promover a participación das persoas, familia e grupos no seu proceso de saúde-enfermidade.	• saber • Saber estar / ser
CE23	Identificar os factores relacionados coa saúde e os problemas do entorno, para atender as persoas en situacións de saúde e enfermidade como integrantes dunha comunidade.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE24	Identificar e analizar a influencia de factores internos e externos no nivel de saúde de individuos e grupos.	• saber • saber facer • Saber estar / ser

CE25	Aplicar os métodos e procedementos necesarios no seu ámbito para identificar os problemas de saúde máis relevantes nunha comunidade.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE26	Analizar os datos estatísticos referidos a estudos da poboación, identificando as posibles causas de problemas de saúde.	• saber • saber facer
CE29	Identificar as necesidades de coidado derivadas dos problemas de saúde.	• saber
CE31	Realizar as técnicas e procedementos de coidados de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos enfermos e familiares.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE33	Ter unha actitude cooperativa cos diferentes membros do equipo.	• Saber estar / ser
CE49	Prestar coidados, garantindo o dereito á dignidade, privacidade, intimidade, confidencialidade e capacidade de decisión do paciente e familia.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE50	Individualizar o coidado considerando a idade, o xénero, as diferenzas culturais, o grupo étnico, as crenzas e valores.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT1	Capacidade de análise e síntese	• saber
CT2	Capacidade de organización y planificación	• saber • saber facer
CT3	Capacidade de xestión da información	• saber • Saber estar / ser
CT4	Resolución de problemas e toma de decisións	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT5	Traballo en equipo, multidisciplinar e multilingüe	• saber • Saber estar / ser
CT6	Habilidades nas relacións interpersoais	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT7	Razoamento crítico	• saber
CT8	Aprendizaxe autónomo	• saber
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.	• saber • saber facer
CT10	Motivación pola calidade	• saber • saber facer
CT11	Sensibilidade cara a temas ambientais	• saber • saber facer • Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias

Ser capaz de participar nos coidados que teñan como finalidade garantir o maior grao de independencia das persoas nas súas necesidades máis básicas, fomentando unha óptima relación interpersoal que garanta a dignidade e confidencialidade. Ser capaz de proporcionar coidados ao paciente aplicando o Proceso de Enfermaría, establecendo unha actitude empática co paciente e familia aos que garantirá o dereito á confidencialidade, dignidade e privacidade.

CB1
CB2
CB3
CB4
CB5
CG1
CG2
CG3
CG4
CG5
CG6
CG7
CG8
CG9
CG10
CG11
CG12
CG13
CG14
CG15
CG16
CG17
CE4
CE8
CE10
CE11
CE12
CE13
CE15
CE17
CE18
CE19
CE22
CE23
CE24
CE25
CE26
CE29
CE31
CE33
CE49
CE50
CT1
CT2
CT3
CT4
CT5
CT6
CT7
CT8
CT9
CT10
CT11

Contidos

Tema

Rotatorio de prácticas preprofesionais que permitan a aplicación dos coñecementos teóricos e metodolóxicos da Enfermaría á práctica clínica, de aprendizaxe diferenciando, en cada rotación, entre unidades de atención primaria, centros asistenciais, sociosanitarios e hospitais.	O/a estudante realiza dúas rotacións durante o período de prácticas clínicas que lle permita, na medida do posible, desenvolver o seu proceso de enfermaría diferenciando, en cada rotación, entre unidades de enfermaría médicas e unidades de enfermaría cirúrxicas

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Seminario	12	0	12
Prácticas clínicas	0	350	350
Cartafol/dossier	0	2	2
Informe de prácticas	0	4	4

Simulación ou Role Playing	2	2	4
Observación sistemática	0	3	3

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Seminario	Actividade académica dos profesores que ten como finalidade atender as necesidades e consultas do alumno a través de entrevistas que o alumno, de maneira individual ou grupal, mantén co profesorado para asesoramento, apoio e incidencias que poidan producirse das actividades da materia prácticas clínicas II e do proceso de aprendizaxe. Esta actividade levarase a cabo: 1. Realización de 3 titorías grupais sobre o desenvolvemento adecuado das prácticas clínicas, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe de cara as probas de avaliación. Explicaráselles o funcionamento do cartafol como rexistro da actividade e ferramenta de autoavaliación do alumnado, a súa utilización nas titorías para o seguimento da actividade levada a cabo na institución sanitaria e como base, xa que nel constan os requisitos necesarios, para a elaboración e redacción da memoria que ten presentar o/a estudante. Asemade, se lles comunicará e explicará o sistema que se levará a cabo para a avaliación das probas de simulación enfermeira, basadas en casos prácticos desenvolvidos baixo as taxonomías NANDA-NOC-NIC. 2. Titoría individual ou en pequenos grupos: de forma presencial no horario establecido ao finalizar as titorías grupais ou a petición expresa do alumno/a, ou non presencial a través dun correo electrónico exclusivo e a disposición permanente do alumnado durante as prácticas clínicas: practicasenfermeria@gmail.com
Prácticas clínicas	Formación en centros sanitarios, nas unidades asistenciais médico-cirúrxicas, en forma de rotatorio clínico independente, baixo a tutela do persoal de enfermería da unidade onde o/a alumno/a realice as prácticas clínicas, que lle permiten incorporar os valores profesionais, competencias de comunicación, razoamento crítico, xestión clínica e xuízo clínico, integrando na práctica profesional os coñecementos, habilidades e actitudes, baseados en principios e valores, asociados ás competencias descritas que conforman o título. As prácticas clínicas son de obrigado cumprimento na súa totalidade. Existe a disposición do estudantado unha guía de prácticas clínicas aprobada pola Xunta de Centro cuxo contido e de obrigada lectura e cumprimento polo estudantado e que pode consultar na plataforma de teledocencia Fatic e na páxina web.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Prácticas clínicas	Atención personalizada coa finalidade de atender as necesidades e consultas do/a alumno/a, de forma individual ou en pequeno grupo, relacionadas co desenvolvemento das prácticas clínicas, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe. Pode realizarse de forma presencial, ou non presencial, a través do correo electrónico
Seminario	Atención personalizada coa finalidade de atender as necesidades e consultas do/a alumno/a, de forma individual ou en pequeno grupo, relacionadas co desenvolvemento das prácticas clínicas, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe. Pode realizarse de forma presencial, ou non presencial, a través do correo electrónico.
Probas	Descrición
Cartafol/dossier	Atención personalizada coa finalidade de atender as necesidades e consultas do/a alumno/a, de forma individual ou en pequeno grupo, relacionadas co desenvolvemento das prácticas clínicas, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe. Pode realizarse de forma presencial, ou non presencial, a través do correo electrónico.
Observación sistemática	Atención personalizada coa finalidade de atender as necesidades e consultas do/a alumno/a, de forma individual ou en pequeno grupo, relacionadas co desenvolvemento das prácticas clínicas, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe. Pode realizarse de forma presencial, ou non presencial, a través do correo electrónico.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Seminario	As tutorías grupais programadas para o 16 de setembro; 18 de outubro e 15 novembro de 2019 ás 10 h, son obrigatorias xa que, entre outros, nelas préstase o soporte necesario para que o alumnado, a partir do portafolio, poida cumprir adecuadamente cos requisitos da avaliación da memoria que ten que presentar ao finalizar o período de prácticas. Por cada ausencia cóntaselle un día de prácticas a recuperar e descóntaselle, 0,2 puntos da avaliación de memoria.	6	CB1 CT2 CT8 CT9

Cartafol/dossier	Documento de autoevaluación no que a/o estudante rexistra, seguindo as normas reflectidas no documento, a relación co usuario, a integración no equipo de traballo, anotando as intervencións e procedementos realizados, valora os seus logros e determina os factores que poden influír na súa actuación. Avaliarase a coherencia. A súa elaboración é obrigatoria como parte da avaliación da memoria. Data de entrega: até o día 16 de decembro 2019 as 14 h. Non se recollerá ningún cartafol despois da data de fin de entrega	4	CT1 CT3 CT4 CT5 CT6 CT7 CT8
Informe de prácticas	Elaboración, obrigatoria, por parte do/a alumno/a, dun documento no que se reflicten os resultados obtidos, observacións, análises e reflexións sobre a súa experiencia práctica na unidade asistencial, que xunto coa calidade do documento presentado e a cumplimentación das normas de estrutura e estilo recollidas no seu cartafol, constitúen os criterios de avaliación. Data de entrega: até o día 16 de decembro 2019 as 14 h. Non se recollerá ningunha memoria superada dita data.	20	CB3 CT1 CT2 CT3 CT7 CT8

Simulación ou Role Playing	Avaliación da actividade levada a cabo polo alumno/a en a institución sanitaria: nas probas de simulación enfermeira baseadas na aplicación de coidados baixo a taxonomía NANDA, NOC, NIC, o/a estudante, nas datas establecidas, 29/11/2019, ás 10 h. grupo I, II, III e IV e ás 16.30 h, grupo V, VI, VII e VIII (1ª oportunidade) e o 25/06/2020 e 03/07/2020 ás 16,30 hs. (2ª oportunidade), realizará unha proba práctica obrigatoria como requisito indispensable para a superación da materia. De non aprobar esta proba co 50% do seu valor, non se poderán sumar as outras probas avaliábeis. Proba que se realizará na aula de simulación para avaliar o grao na adquisición das competencias que o estudante necesariamente debe adquirir. Como condición previa necesaria para superar a proba establece que o alumnado presentará no prazo establecido o traballo indicado polo equipo docente relacionado coa taxonomía NANDA, NOC, NIC.	25	CB1
			CB2
			CB3
			CB4
			CB5
			CG1
			CG2
			CG3
			CG4
			CG5
			CG6
			CG7
			CG8
			CG9
			CG10
			CG11
			CG12
			CG13
			CG14
			CG15
			CG16
			CG17
			CE4
			CE8
			CE10
			CE11
			CE12
			CE13
			CE15
			CE17
			CE18
			CE19
			CE22
			CE23
			CE24
			CE25
			CE26
			CE29
			CE31
			CE33
			CE49
			CE50
			CT1
			CT2
			CT3
			CT4
			CT5
			CT6
			CT7
			CT8
			CT9
			CT10
			CT11

Observación sistemática	Como parte da avaliación da actividade levada a cabo polo alumno/a na institución sanitaria, a observación sistemática realízase para a avaliación continuada coa observación directa, que se desenvolve mediante un seguimento personalizado do estudante a través do/a supervisor/a, dos/as enfermeiros/as asistenciais colaboradores de prácticas clínicas onde realiza as súas actividades formativas, e dos profesores da materia. Para a emisión do informe, utilízase a ficha para a observación sistemática remitida pola escola, onde se recollen os resultados esperados na avaliación das competencias: coñecementos, habilidades, actitudes e aptitudes a través do grao na consecución dos resultados de aprendizaxe do estudante. Para iso, aos evaluadores, no centro, existe un documento de apoio accesible desde a páxina web, acceso: http://www.enfermeria.depo.es/practicas-clinicas coa información necesaria para dotalos dunha ferramenta idónea que facilite a aplicación dos criterios de avaliación de maneira obxectiva, en función das intervencións NIC e do modelo das 14 necesidades básicas de V. Henderson, de maneira que poidan consultar e aplicar na avaliación un ou outro modelo indistintamente. Ten que ser superada co 50% do seu valor.	45	CB1
			CB2
			CB3
			CB4
			CB5
			CG1
			CG2
			CG3
			CG4
			CG5
			CG6
			CG7
			CG8
			CG9
			CG10
			CG11
			CG12
			CG13
			CG14
			CG15
			CG16
			CG17
			CE4
			CE8
			CE10
			CE11
			CE12
			CE13
			CE15
			CE17
			CE18
			CE19
			CE22
			CE23
			CE24
			CE25
			CE26
			CE29
			CE31
			CE33
			CE49
			CE50
			CT1
			CT2
			CT3
			CT4
			CT5
			CT6
			CT7
			CT8
			CT9
			CT10
			CT11

Outros comentarios sobre a Avaliación

A guía de prácticas clínicas recolle os procedementos, normas e instrucións que lle afectan directamente a esta materia, polo que é obrigatorio o seu coñecemento e cumprimento. Todo o alumnado, antes do inicio das prácticas clínicas, debe asinar o documento de confidencialidade incluído no protocolo; Pautas básicas para asegurar e protexer o dereito a intimidade do paciente polo alumnado e residentes en Ciencias da Saúde. Si o/a estudante non presenta a memoria e o cartafol nas datas establecidas na primeira oportunidade, suspenderá as prácticas, e deberá esperar até a apertura do período de avaliación da segunda oportunidade para presentalo, para que o/a alumno/a poida ser avaliado/a.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

T. Heather Herdman, PhD, RN, Diagnósticos enfermeros NANDA Internacional. Definiciones y Clasificación 2018-2020, 11 Edición Elsevier, 2019

Moorhead, Sue; Johnson, Marion, L. Mas., Clasificación de Resultados de Enfermería (NOC), 6ª Edición Elsevier, 2018

Gloria M. Bulechek et.al. editores, Clasificación de Intervenciones de Enfermería (NIC), 7ª Edición Elsevier, 2018

Bibliografía Complementaria

Biblosaude recursos de información, http://www.sergas.es/MostrarContidos_N2_T01.aspx?IdPaxina=66671,

Bibliosaúde- recursos destacados, http://www.sergas.es/MostrarContidos_N2_T01.aspx?IdPaxina=60667,

Mª Teresa Luis Rodrigo, Los diagnósticos enfermeros. Revisión crítica y guía prácticas, 8ª Edición Elsevier, 2008

Johnson, Marion et.al. editores, Vínculos de NOC y NIC a NANDA I y diagnósticos médicos. Interrelaciones NANDA, NOC y NIC, 3ª Edición Elsevier, 2012

Kozier, Barbara et. al. editores, Técnicas de Enfermería I y II, 4ª Edición MC Graw-Hill-Interamericana, 1999

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Prácticas clínicas III/P51G140V01306

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Enfermaría clínica III/P51G140V01301

Enfermaría materno-infantil/P51G140V01302

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/P51G140V01101

Bioquímica: Bioquímica/P51G140V01103

Enfermaría comunitaria I/P51G140V01104

Estatística: Estadística/P51G140V01106

Fisioloxía: Fisioloxía/P51G140V01105

Fundamentos de enfermaría/P51G140V01107

Psicoloxía: Psicología/P51G140V01102

Enfermaría clínica I/P51G140V01204

Enfermaría clínica II/P51G140V01205

Enfermaría comunitaria II/P51G140V01206

Ética e lexislación/P51G140V01202

Farmacoloxía e dietética/P51G140V01203

Xestión de enfermaría/P51G140V01207

Introducción á enfermaría clínica/P51G140V01201

Prácticas clínicas I/P51G140V01208

DATOS IDENTIFICATIVOS**Enfermería xeriátrica e coidados paliativos**

Materia	Enfermería xeriátrica e coidados paliativos			
Código	P51G140V01304			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Pontevedra)			
Coordinador/a	Pascual Hermida, Antonio			
Profesorado	Pascual Hermida, Antonio			
Correo-e	apasher@gmail.com			
Web	http://www.enfermeria.depo.es			
Descrición xeral	Coñecer as características do envellecemento, como unha das etapas do ciclo vital, resaltar as particularidades desta etapa en canto ao coidado da saúde, remarcando os aspectos particulares da abordaxe Enfermeiro e a administración e planificación dos coidados do ser humano envellecido. Expor e desenvolver os principios fundamentais dos coidados paliativos e ao final da vida, enfocados cara ao papel da Enfermería nos mesmos.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	• saber
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber facer
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• saber facer
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• saber • saber facer
CG1	Ser capaz, no ámbito da enfermaría, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional axeitada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e cos niveis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.	• saber • saber facer
CG2	Saber planificar e prestar coidados de enfermaría dirixidos ás persoas, familias ou grupos, orientados, aos resultados en saúde, avaliando o seu impacto, a través de guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cales se diagnostica, trata ou coida un problema de saúde.	• saber • saber facer
CG3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermaría	• saber • saber facer
CG5	Deseñar sistemas de coidados dirixidos ás persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas	• saber • saber facer
CG6	Aplicar as intervencións da enfermaría na evidencia científica e nos medios dispoñibles	• saber facer
CG7	Saber comprender, sen prexuízos, as persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, como individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto ás súas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, apoiando o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas	• saber facer
CG11	Saber establecer unha comunicación eficaz con pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde	• saber • saber facer
CG14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade	• saber • saber facer
CG15	Ser capaz de traballar co equipo de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais	• saber facer • Saber estar / ser

CG18	Aplicar estratexias para adoptar medidas de confortabilidade e atención de síntomas, dirixidas ao paciente e familia, na aplicación de coidados paliativos que contribúan a aliviar a situación de pacientes en situacións de enfermidade avanzada e/ou rematal	• saber facer
CE8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación dos coidados de saúde.	• saber facer
CE41	Comprender os cambios asociados ao proceso de envellecemento e a súa repercusión na saúde.	• saber
CE42	Identificar as modificacións estruturais, funcionais, psicolóxicas e de formas de vida asociadas ao proceso de envellecemento.	• saber
CE43	Coñecer os problemas de saúde máis frecuentes nos anciáns	• saber
CE44	Seleccionar as intervencións coidadoras dirixidas a tratar ou a previr os problemas de saúde e a súa adaptación á vida diaria mediante recursos de proximidade e apoio á persoa anciá.	
CE52	Coñecer os coidados paliativos e control da dor para prestar coidados que alivien a situación dos enfermos avanzados e terminais	• saber
CT1	Capacidade de análise e síntese	• saber facer
CT2	Capacidade de organización y planificación	• saber facer
CT3	Capacidade de xestión da información	• saber facer
CT4	Resolución de problemas e toma de decisións	• saber facer
CT5	Traballo en equipo, multidisciplinar e multilingüe	• saber facer
CT6	Habilidades nas relacións interpersoais	• Saber estar / ser
CT7	Razoamento crítico	• saber facer
CT8	Aprendizaxe autónomo	• saber facer
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.	• Saber estar / ser
CT10	Motivación pola calidade	• Saber estar / ser
CT11	Sensibilidade cara a temas ambientais	• Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Saber aplicar os aspectos xerais do proceso do envellecemento no seu contexto socio sanitario.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG1 CG3 CG7 CG9 CG18 CE8 CE41 CE42 CE43 CE52 CT1 CT2 CT3 CT4 CT5 CT6 CT7 CT8 CT9 CT10 CT11

Realizar coidados tendo en conta as modificacións *morfológicas e funcionais, e psicosociais do envellecemento.

CB1
CB2
CB3
CB4
CB5
CG1
CG2
CG3
CG5
CG6
CG7
CG9
CG11
CG14
CG15
CG18
CE8
CE41
CE42
CE43
CE44
CE52
CT2
CT4
CT5
CT6
CT7
CT8
CT9
CT10
CT11

Saber describir as características fundamentais dos pacientes e das situacións de enfermidade nas que é precisa a aplicación de Coidados Paliativos

CB1
CB2
CB3
CB4
CB5
CG3
CG7
CG18
CE52
CT1
CT2
CT3
CT4
CT5
CT6
CT7
CT8
CT9
CT10
CT11

Ser capaz de planificar cuidados de enfermaría para persoas que precisan cuidados paliativos, dentro do contexto familiar e comunitario, para lograr un *óptimo control dos síntomas, unha adaptación adecuada ás situacións de *terminalidad e unha máxima calidade de morte, sendo consciente da complexidade de devanditas circunstancias, baseando a toma de decisións en datos obxectivos, feitos científicos e evidencias clínicas.

CB1
CB2
CB3
CB4
CB5
CG1
CG2
CG3
CG5
CG6
CG7
CG9
CG11
CG14
CG15
CG18
CE52
CT1
CT2
CT3
CT4
CT5
CT6
CT7
CT8
CT9
CT10
CT11

Contidos

Tema

PRESENTACIÓN DA MATERIA	EXPLICACIÓN SOBRE A MATERIA E AS DIFERENTES ACTIVIDADES, BIBLIOGRAFÍA E ACTIVIDADES *AVALIATIVAS A DESENVOLVER DURANTE O CURSO
1.- O PROCESO DE ENVELLECIMENTO, MARCO CONCEPTUAL	1. DEFINICIÓNS2. CARACTERÍSTICAS XERAIS DO ENVELLECIMENTO3. ENFERMARÍA *GERONTOLÓGICA4. TEORÍAS DO ENVELLECIMENTO
2.- DEMOGRAFÍA E *SOCIOLOGÍA DO ENVELLECIMENTO	1. CONCEPTOS BÁSICOS DA *EPIDEMIOLOGÍA DO ENVELLECIMENTO 2. ANÁLISE EPIDEMIOLÓXICA DO ENVELLECIMENTO POBOACIONAL 3. O ENVELLECIMENTO EN GALICIA 4. *SOCIOLOGÍA DO ENVELLECIMENTO.
3.- AS MODIFICACIÓNS *ESTRUTURALES, FUNCIONAIS E PSICOLÓXICAS ASOCIADAS AO PROCESO DE ENVELLECIMENTO	1. CAMBIOS DA COMPOSICIÓN CORPORAL 2. CAMBIOS POR ÓRGANOS, APARELLOS E SISTEMAS 3. CAMBIOS *PSICOLÓGICOS NO ENVELLECIMENTO
4.- A ENFERMIDADE NOS ANCIÁNS	1. CARACTERÍSTICAS DIFERENCIAIS DA ENFERMIDADE NOS ANCIÁNS 2. TIPOLOXÍA CLÍNICA DOS/AS ANCIÁNS/AS 3. FRAXILIDADE: *CONCEPTUALIZACIÓN 4. DISCAPACIDADE
5.- AVALIACIÓN XERIÁTRICA	1. AVALIACIÓN CUÁDRUPLA DINÁMICA 1.1 VALORACIÓN FUNCIONAL 1.2 VALORACIÓN MENTAL 1.3 VALORACIÓN SOCIAL 1.4 VALORACIÓN DE ENFERMARÍA 2. INSTRUMENTOS DE VALORACIÓN XERIÁTRICA
6.- ORGANIZACIÓN DA ATENCIÓN DE SAÚDE AOS ANCIÁNS: NIVEIS ASISTENCIAIS NA ATENCIÓN *GERONTOLÓGICA	1. ATENCIÓN PRIMARIA DE SAÚDE DA POBOACIÓN ANCIÁN 2. NIVEIS ASISTENCIAIS *GERONTOGERIÁTRICOS NO MEDIO HOSPITALARIO E SOCIAL

ATENCIÓN E CUIDADOS Ás GRANDES SÍNDROMES 1. ASPECTOS ESPECÍFICOS NA POBOACIÓN XERIÁTRICA XERIÁTRICAS:

7.- *ÚLCERAS POR PRESIÓN	2. *FISIOPATOLOGÍA DAS *UPP NOS ANCIÁNS
	3. TIPOS DE *SEMP
	4. VALORACIÓN NUTRICIONAL NAS *UPP NOS ANCIÁNS
	5. VALORACIÓN EVOLUTIVA NAS *UPP NOS ANCIÁNS
	6. TÉCNICAS ESPECIAIS NA CURACIÓN DAS *UPP
8.- INCONTINENCIA *URINARIA	1. DEFINICIÓNS
	2. TIPOS DE INCONTINENCIA
	3. CUIDADOS NO PACIENTE CON INCONTINENCIA *URINARIA
9.- *ESTREÑIMIENTO E INCONTINENCIA FECAL	1. DEFINICIÓ DE *ESTREÑIMIENTO. CARACTERÍSTICAS ESPECIAIS NO ANCIÁN
	2. *FISIOPATOLOGÍA DO *ESTREÑIMIENTO: *ESPECIFICIDADES NO ANCIÁN
	3. CUIDADOS E PREVENCIÓN DO *ESTREÑIMIENTO NA POBOACIÓN ANCIÁ
	4. DEFINICIÓ DE INCONTINENCIA FECAL
	5. *FISIOPATOLOGÍA E TIPOS
	6. CUIDADOS DA INCONTINENCIA FECAL
10.- As CAÍDAS E A SÍNDROME DE INMOBILIDADE NOS ANCIÁNS	1. *EPIDEMIOLOGÍA DAS CAÍDAS
	2. CONSECUENCIAS FÍSICAS, PSÍQUICAS E SOCIAIS
	3. FACTORES *CAUSALES DAS CAÍDAS NOS ANCIÁNS
	4. AVALIACIÓ DO ANCIÁN QUE SOFRE CAÍDAS
	5. PREVENCIÓ E CUIDADOS
	6. DEFINICIÓ DA SÍNDROME DE INMOBILIDADE
11.- DETERIORACIÓ COGNITIVA: SÍNDROME *CONFUSIONAL AGUDO E DEMENCIA	1. SÍNDROME *CONFUSIONAL AGUDO (*SCA):
	2. DEFINICIÓ, CRITERIOS DIAGNÓSTICOS
	3. FACTORES *PREDISPONETES E *PRECIPITANTES
	4. AVALIACIÓ DO PACIENTE CON *SCA
	5. CUIDADOS DO PACIENTE CON *SCA
	6. DEFINICIÓ DA SÍNDROME DEMENCIAL
	7. TIPOS DE DEMENCIA
	8. *EPIDEMIOLOGÍA
	9. ETAPAS CLÍNICAS DA DEMENCIA
	10. TERAPIAS NON FARMACOLÓXICAS NA DEMENCIA: MARCO CONCEPTUAL DOS CUIDADOS ENFERMEIROS NAS DEMENCIAS

12.- ENFERMIDADE *CEREBROVASCULAR (*ECV) 1. DEFINICIÓN

2. *FISIOPATOLOGÍA

3. FACTORES DE RISCO *CEREBROVASCULAR

4. CLÍNICA DA *ECV:

4.1 TIPOS DE *ECV

4.2 ESCALAS DE VALORACIÓN ÚTILES NA *ECV

4.3 *SINTOMATOLOGÍA DA *ECV

4.4 EVOLUCIÓN CLÍNICA DA *ECV

5. CUIDADOS DE ENFERMARÍA NA *ECV

13.- CUIDADOS PALIATIVOS, CUIDADOS O FINAL DA VIDA 1. MARCO CONCEPTUAL DOS CUIDADOS PALIATIVOS

2. CARACTERÍSTICAS DIFERENCIAIS DOS CUIDADOS PALIATIVOS NOS ANCIÁNS

3. ANÁLISE DOS PRINCIPAIS SÍNTOMAS E Os seus CUIDADOS NO PACIENTE EN SITUACIÓN TERMINAL

4. CUIDADOS DURANTE A AGONÍA E ASISTENCIA Ao DUELO

5. A *VIA *SUBCUTÁNEA UN INSTRUMENTO BÁSICO NOS CUIDADOS PALIATIVOS

6. NUTRICIÓN *ENTERAL EN CUIDADOS PALIATIVOS

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Traballo tutelado	7	7	14
Seminario	2	2	4
Lección maxistral	36	72	108
Autoavaliación	0	13	13
Exame de preguntas obxectivas	2	0	2
Resolución de problemas e/ou exercicios	3	6	9

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Traballo tutelado	O estudante, de maneira individual ou en grupo, elabora un documento sobre a temática da materia ou prepara seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias, etc. Xeralmente trátase dunha actividade autónoma do/**s estudante/**s que inclúe a procura e recollida de información, lectura e manexo de bibliografía, redacción...
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten profundar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	Reunións *grupales para o seguimento da elaboración dos traballos asignados

Avaliación

Descrición	CualificaciónCompetencias Avaliadas

Traballo tutelado	OBRIGATORIO	10	CB1
	Elaboración e presentación dun traballo relacionado cos		CB2
	contidos da materia elaborado en grupo		CB3
	As datas das SESIÓNS, OBRIGATORIAS, para a preparación		CB4
	dos traballos grupais serán:		CB5
	28 XANEIRO,		CG1
	3 FEBREIRO		CG2
	28, 29 ABRIL		CG3
	4 MAIO		CG5
	As datas de presentación exposición dos traballos serán:		CG6
	5 MAIO (GRUPO 1, GRUPO 2)		CG7
	11 MAIO (GRUPO 3, GRUPO 4)		CG9
	13 MAIO (GRUPO 5, GRUPO 6)		CG11
			CG14
			CG15
			CG18
			CE8
			CE41
			CE42
			CE43
			CE44
			CE52
			CT1
			CT2
			CT3
			CT4
			CT5
			CT6
			CT7
			CT8
			CT9
			CT10
			CT11

Cuestionarios on line de pregunta curta relacionados cos
contidos dos temas da materia.

Total de cuestionarios de autoavaliación: 13

DATAS:

6 FEBREIRO TEMA 1

13 FEBREIRO TEMA 2

20 FEBREIRO TEMA 3

27 FEBREIRO TEMA 4

5 MARZO TEMA 5

12 MARZO TEMA 6

20 MARZO TEMA 7

26 MARZO TEMA 8

2 ABRIL TEMA 9

16 ABRIL TEMA 10

22 ABRIL TEMA 11

30 ABRIL TEMA 12

7 MAIO TEMA 13

CB1

CB2

CB3

CB4

CB5

CG1

CG2

CG3

CG5

CG6

CG7

CG9

CG11

CG14

CG15

CG18

CE8

CE41

CE42

CE43

CE44

CE52

CT1

CT2

CT3

CT4

CT5

CT6

CT7

CT8

CT9

CT10

CT11

Exame de preguntas
obxectivas

OBRIGATORIO

Exame tipo test de 35 preguntas con cinco alternativas cada unha.

Compre obter un 60% de respostas acertadas para superar a proba.

DATA: 1ª oportunidade: 29-V-2020 18 h.

2ª oportunidade: 29-VI-2020 18 h.

60

CB1

CB2

CB3

CB4

CB5

CG1

CG2

CG3

CG5

CG6

CG7

CG9

CG11

CG14

CG15

CG18

CE8

CE41

CE42

CE43

CE44

CE52

CT1

CT2

CT3

CT4

CT5

CT6

CT7

CT8

CT9

CT10

CT11

Resolución de problemas OBRIGATORIO	20	CB1
e/ou exercicios	Exercicios baseados en supostos nos que o alumno debe desenvolver os contidos dos diversos temas ou resolución de preguntas baseadas en documentación bibliográfica seleccionada.	CB2
	Realización presencial.	CB3
	Total de exercicios : Tres.	CB4
	Primeiro: Exercicio sobre os contidos dos temas 1 ao 6.	CB5
	- Segundo: Exercicios sobre os temas 7 ao 10.	CG1
	- Terceiro: Exercicio sobre os temas 11 ao 13.	CG2
	DATAS:	CG3
	10 *MARZRO 1º EXERCICIO	CG5
	13 ABRIL 2º EXERCICIO	CG6
	20 MAIO 3º EXERCICIO	CG7
		CG9
		CG11
		CG14
		CG15
		CG18
		CE8
		CE41
		CE42
		CE43
		CE44
		CE52
		CT1
		CT2
		CT3
		CT4
		CT5
		CT6
		CT7
		CT8
		CT9
		CT10
		CT11

Outros comentarios sobre a Avaliación

Na segunda oportunidade realízase un exame test. É imprescindible que o alumno tenha un mínimo de 60% de respostas correctas para superar dita proba. Os cuestionarios en liña, a resolución de problemas e exercicios e o traballo en grupo puntúanse ao longo do curso e non están incluídos na proba de segunda oportunidade de xuño. O alumno que non realice calquera dos mencionados non terá opción de superar a materia.

Proba final fin de carreira: 01.10.2010 ás 10h

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Guillén Llera, Francisco, Síndrome y Cuidados en el paciente Geriátrico, 2ª, Elsevier Manson

Patricia A. Tabloski, Enfermería Gerontológica, 2ª, Pearson

Eliopoulos, Charlotte, Enfermería Gerontológica, 8ª, Wolters Kluwer Health

Burke, May M, Enfermería Gerontológica, 2ª, Elsevier Mosby

García Hernández, Misericordia, Enfermería Geriátrica, 2ª, Elsevier Masson

Staab, A. S., Enfermería Gerontológica, 1ª, McGraw-Hill Interamericana

Guillén Llera, Francisco, Manual de Geriátrica, 3ª, Elsevier Masson

García Hernández, Misericordia, Enfermería y Envejecimiento, 1ª, Elsevier

Millán Calenti, Juan Carlos, Principios de Geriátrica y Gerontología, 1ª, McGraw.Hill.Interamericana

Mayán Santos, José Manuel, Enfermería en cuidados Sociosanitarios, 1ª, DAE

García López, Mª Victoria, Enfermería del Anciano, 1^a, DAE

Martínez Cruz, Mª Belén, Enfermería en Cuidados Paliativos y al Final de la Vida, 1^a, Elsevier

SCPAL, Guía Cuidados Paliativos, 1°,

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Enfermería en saúde mental				
Materia	Enfermería en saúde mental			
Código	P51G140V01305			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Pontevedra)			
Coordinador/a	Buceta Hazas, José Luís			
Profesorado	Buceta Hazas, José Luís			
Correo-e	josebucetahazas@gmail.com			
Web	http://enfermeria.depo.es			
Descrición	Materia de módulo de Ciencias da Enfermería que se imparte no 6º semestre do Grao xeral			

Competencias		
Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	• saber
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber • saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber • saber facer
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG1	Ser capaz, no ámbito da enfermaría, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional axeitada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e cos niveis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG2	Saber planificar e prestar coidados de enfermaría dirixidos ás persoas, familias ou grupos, orientados, aos resultados en saúde, avaliando o seu impacto, a través de guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cales se diagnostica, trata ou coida un problema de saúde.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermaría	• saber • saber facer
CG4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG5	Deseñar sistemas de coidados dirixidos ás persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas	• saber facer
CG6	Aplicar as intervencións da enfermaría na evidencia científica e nos medios dispoñibles	• saber • saber facer
CG7	Saber comprender, sen prexuízos, as persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, como individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto ás súas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma en que viven o seu proceso de saúde-enfermidade	• saber • saber facer • Saber estar / ser

CG9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, apoiando o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas	• saber • saber facer
CG10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade	• saber • saber facer
CG11	Saber establecer unha comunicación eficaz con pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde	• saber • saber facer
CG12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermaría española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial en transformación	• saber • saber facer
CG13	Aplicar os principios de financiamento sanitario e sociosanitario e utilizar axeitadamente os recursos dispoñibles	• saber • saber facer
CG14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade	• saber • saber facer
CG15	Ser capaz de traballar co equipo de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria	• saber • saber facer
CG17	Realizar coidados de enfermaría baseándose na atención integral de saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE10	Identificar as respostas psicosociais das persoas ante as diferentes situacións de saúde (en particular, a enfermidade e o sufrimento), seleccionando as accións adecuadas para proporcionar axuda nas mesmas.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE12	Utilizar estratexias e habilidades que permitan unha comunicación efectiva con pacientes, familias e grupos sociais, así como a expresión das súas preocupacións e intereses.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE14	Coñecer e identificar os problemas psicolóxicos e físicos derivados da violencia de xénero para capacitar a/o estudante na prevención, a detección precoz, a asistencia, e a rehabilitación das vítimas desta forma de violencia.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE22	Promover a participación das persoas, familia e grupos no seu proceso de saúde-enfermidade.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE23	Identificar os factores relacionados coa saúde e os problemas do entorno, para atender as persoas en situacións de saúde e enfermidade como integrantes dunha comunidade.	• saber • saber facer
CE24	Identificar e analizar a influencia de factores internos e externos no nivel de saúde de individuos e grupos.	• saber • saber facer
CE25	Aplicar os métodos e procedementos necesarios no seu ámbito para identificar os problemas de saúde máis relevantes nunha comunidade.	• saber • saber facer
CE26	Analizar os datos estatísticos referidos a estudos da poboación, identificando as posibles causas de problemas de saúde.	• saber • saber facer
CE31	Realizar as técnicas e procedementos de coidados de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos enfermos e familiares.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE32	Seleccionar as intervencións encamiñadas a tratar ou previr os problemas derivados das desviacións de saúde.	• saber • saber facer
CE51	Coñecer os problemas de saúde mental máis relevantes nas diferentes etapas do ciclo vital, proporcionando coidados integrais e eficaces, no ámbito da enfermaría.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT1	Capacidade de análise e síntese	• saber • saber facer
CT2	Capacidade de organización y planificación	• saber • saber facer
CT3	Capacidade de xestión da información	• saber • saber facer
CT4	Resolución de problemas e toma de decisións	• saber • saber facer • Saber estar / ser

CT5	Traballo en equipo, multidisciplinar e multilingüe	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT6	Habilidades nas relacións interpersoais	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT7	Razoamento crítico	• saber • saber facer
CT8	Aprendizaxe autónomo	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT10	Motivación pola calidade	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT11	Sensibilidade cara a temas ambientais	• saber • saber facer • Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias

Saber a clasificación e clínica dos trastornos mentais e os coidados de enfermaría asociados a eles.

CB1
CB2
CB3
CB4
CB5
CG1
CG2
CG3
CG4
CG5
CG6
CG7
CG8
CG9
CG10
CG11
CG12
CG13
CG14
CG15
CG16
CG17
CE10
CE12
CE14
CE22
CE23
CE24
CE25
CE26
CE31
CE32
CE51
CT1
CT2
CT3
CT4
CT5
CT6
CT7
CT8
CT9
CT10
CT11

Contidos

Tema

BLOQUE TEMÁTICO I: INTRODUCCIÓN E
CONCEPTOS BÁSICOS DA SAÚDE MENTAL

TEMA 1: Conceptos básicos de saúde e enfermidade. Criterios de normalidade.

TEMA 2: Evolución histórica da psiquiatría, a asistencia psiquiátrica e a enfermaría en saúde mental.

TEMA 3: Concepto de Saúde Mental Comunitaria, organización de servizos e papel do profesional de enfermaría.

BLOQUE TEMÁTICO III: PSICOPATOLOXÍA: OS TRASTORNOS PSÍQUICOS

TEMA 4: Psicopatología básica. Trastornos da conciencia, da atención, da memoria, do pensamento, da percepción

TEMA 5: Clasificación das enfermidades mentais:
Criterios de clasificación
Sistemas de clasificación
Principais grupos nosolóxicos

TEMA 6: Os trastornos orgánicos:
Concepto e tipoloxía
Causas principais
Cadros clínicos agudos e crónicos: delirium e demencia

TEMA 7: A esquizofrenia e os estados paranoides:
A esquizofrenia: Características xerais. Formas de comezo e evolución.
Tipos clínicos: paranoide, hebefrénica (desorganizada) e catatónica
Os estados paranoides: paranoia e parafrenia

TEMA 8: Os trastornos afectivos:
A depresión maior
Os estados maníacos
O trastorno bipolar

TEMA 9: As Neurosis:
Evolución histórica do concepto de neurosis
Tipos clínicos

TEMA 10: Os trastornos da personalidade:
Concepto
Tipoloxía
Teorías causales

TEMA 11: Os trastornos adaptativos:
Concepto
Formas de expresión clínica

TEMA 12: As condutas adictivas:
O alcoholismo:
A conduta alcohólica e os seus tipos
Causas do alcoholismo: personalidade do alcohólico e causas sociais
Consecuencias do alcoholismo: no individuo, na familia e na sociedade
Outras drogodependencias:
Conceptos xerais
Tipos de drogas
O individuo, a familia e a sociedade nas drogodependencias.
As adicións sen sustancia: principais adicións: xogo, compras, tecnoloxía, etc

TEMA 13: Os trastornos da conduta alimentaria:
Anorexia nerviosa
Bulimia nerviosa
Teorías etiolóxicas

TEMA 14: Outros problemas de saúde mental:

Trastornos psicosexuales:
Disfuncións sexuais
Trastornos da identidade
Trastornos da inclinación sexual
Malos tratos e violencia de xénero:
Situación psicolóxica da vítima. Perfil do agresor
Dinámica da relación

BLOQUE TEMÁTICO II : INTERACCIÓN CO ENFERMO MENTAL: COMUNICACIÓN E RELACIÓN TERAPÉUTICA

Tema 3: Papel do profesional de enfermaría en saúde mental.

BLOQUE TEMÁTICO IV: CUIDADOS DE ENFERMARÍA EN SAÚDE MENTAL

TEMA 15: O proceso de Enfermaría en Saúde Mental. Modelos de cuidados

TEMA 16: Atención de enfermaría nos trastornos orgánicos:
ou No paciente con delirium
ou No paciente con demencia

TEMA 17: Atención de enfermaría nos trastornos psicóticos:
No paciente alucinado
No paciente con agresividade psicótica
No paciente con esquizofrenia crónica

TEMA 18: Atención de enfermaría nos trastornos afectivos:
No paciente deprimido/con risco de suicidio
No paciente maníaco con axitación.

TEMA 19: Atención de enfermaría nas neurosis:
No paciente ansioso
No paciente histérico
No paciente hipocondríaco
No paciente obsesivo

TEMA 20: Atención de enfermaría nos trastornos de personalidade:
No paciente caracterial
No trastorno límite

TEMA 21: Atención de enfermaría nas adiccións:
Na intoxicación aguda
Na desintoxicación
Na deshabitación
Na reinserción social

TEMA 22: Atención de enfermaría nos trastornos da conduta alimentaria:
Na anorexia
Na bulimia

TEMA 23: Atención de enfermaría noutros problemas de saúde mental:
En casos de violación e abuso sexual
Á vítima de malos tratos.

BLOQUE TEMÁTICO V: Os TRATAMENTOS

TEMA 24: Os tratamentos biolóxicos

TEMA 25: Os tratamentos psicolóxicos

TEMA 26: Os tratamentos socioterapéuticos

TEMA 27: Os tratamentos integrais

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	40	80	120
Seminario	3	3	6
Traballo tutelado	1	3	4
Presentación	4	8	12
Exame de preguntas obxectivas	1	1	2
Estudo de casos	1	3	4
Resolución de problemas e/ou exercicios	1	1	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposicións teóricas por parte do profesor dos temas do Programa con apoio audiovisual.
Seminario	Clases interactivas relacionadas cos contidos da materia: elaboración de plans de cuidados, discusión de casos clínicos, planificación de traballos individuais ou en grupo, etc.
Traballo tutelado	O estudante, de maneira individual ou en grupo, elabora un documento sobre a temática da materia. Xeralmente trátase dunha actividade autónoma de/dos estudante/s que inclúe a procura e recollida de información, lectura e manexo de bibliografía, redacción...

Presentación	Exposición do traballo elaborado por grupos de alumn@s ante o docente e o resto de alumn@s, onde se detallan os aspectos relevantes dun tema, a situación actual do mesmo e o enfoque enfermer@ no plan global de tratamento.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	Apoio persoal na *procura de información e aclaración de *dúbdas

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Seminario	Valórase a actitude e participación activa do alumno nos seminarios	10	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG1 CG2 CG3 CG4 CG5 CG6 CG7 CG8 CG9 CG10 CG14 CE10
Traballo tutelado	Valórase: a elaboración e exposición do tema proposto, considerándose a adaptación ás normas establecidas, o enfoque enfermeiro e a súa proxección práctica. A presentación dos traballos realizarase o 13 e 14/4/2020 ás 16h. En 2ª oportunidade presentarase o tema elaborado o 26/6/2020 ás 19 h.	20	CG11 CG12 CG13 CG14 CG15 CG16 CG17 CE12 CE14
Exame de preguntas obxectivas	Proba final: preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadeiro/falso, elección múltiple, emparellamento de elementos...). Aplícase desconto por fallos. Para superar a materia é necesario obter nesta proba o 50% do seu valor. Realizarase nas seguintes datas: Primeira oportunidade: 2/6/2020 ás 17h Segunda oportunidade: 26/6/2020 ás 18 hs.	20	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG4 CG7 CE22 CE23 CE24 CE25 CE26 CE31 CE32 CE51 CT7 CT8

Estudo de casos	Proba final: valórase a capacidade de aplicación da metodoloxía enfermer@ na abordaxe de casos clínicos, a argumentación e o razoamento en cada unha das fases do proceso de atención de enfermaría. Para superar a materia é necesario obter nesta proba o 50% do seu valor Realizarase nas seguintes datas: Primeira oportunidade: 2/6/2020 ás 17h Segunda oportunidade: 26/6/2020 ás 18 hs.	10	CE51 CT1 CT3 CT4 CT7 CT8
Resolución de problemas e/ou exercicios	Proba final: valórase o coñecemento da materia exposta polo docente nas sesións maxistrais, atendendo á capacidade de síntese e a comprensión dos conceptos fundamentais do tema. Para superar a materia é necesario obter nesta proba o 50% do seu valor Realizarase nas seguintes datas: Primeira oportunidade: 2/6/2020 ás 17h Segunda oportunidade: 26/6/2020 ás 18 hs.	40	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG4 CG7 CE22 CE23 CE24 CE25 CE26 CE31 CE32 CE51 CT1 CT2 CT7

Outros comentarios sobre a Avaliación

Data fin de carreira: 2-10-2019 ás 16h.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

COOK, J.S. y FONTAINE, K.L., Enfermería Psiquiátrica., (1993), McGrawhill. Interamericana

NOVEL MARTI, G; LLUCH CANUT, M. T.; MIGUEL LÓPEZ DE VERGARA, M.D., Enfermería Psicosocial y salud mental, 2000, Masson

RIGOL CUADRA, A. D.L., Enfermería de Salud Mental y Psiquiátrica., 2001, Ed. Masson

FORNES VIVES, J; CARBALLAL Balsa, M.C., Enfermería de Salud Mental y Psiquiátric, 2001, Médica Panamericana

MEJÍAS LIZANCOS, F.; MOLINO CONTRERAS, J.L.; PACHECO BORRELLA, G., Guía de intervención rápida en Enfermería en Psiquiátrica y salud mental, 2005, Adelantas en enfermería

FORNES VIVES, J.; GÓMEZ SALGADO, J., Psicopatología, diagnosis y terapéutica psiquiátrica psi, 2007, Enfo

CIBANAL JUAN, L.; ARCE SÁNCHEZ, M.C.; CARBALLAL Balsa, M.C., Técnicas de comunicación y relación de ayuda en ciencias de la salud, 2010, Elsevier

 GRANADOS GÁMEZ, G.; SÁNCHEZ BUJALDÓN, M. (Coordinadores) (2011). Enfermería en Salud Me,

FORNES VIVES, J., Enfermería de Salud Mental y Psiquiátrica. Valoración y cuidados., 2ª ed. .2012, Editorial Panamericana

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Prácticas clínicas IV/P51G140V01405

Prácticas clínicas V/P51G140V01406

Traballo de Fin de Grao/P51G140V01407

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Enfermería xeriátrica e cuidados paliativos/P51G140V01304

Prácticas clínicas III/P51G140V01306

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Prácticas clínicas III				
Materia	Prácticas clínicas III			
Código	P51G140V01306			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	18	OB	3	2c
Lingua impartición	Galego			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Pontevedra)			
Coordinador/a	Fernández Méndez, Felipe			
Profesorado	Buceta Hazas, José Luís Diéguez Montes, María Paz Fernández Méndez, Felipe Fernández Soengas, Rosa Garay Martínez, Irene Hermo Gonzalo, María Teresa Rodríguez García, María Dolores Santos Folgar, Myriam			
Correo-e	fernandez.mendez.felipe@gmail.com			
Web	http://www.enfermeria.depo.es			
Descrición xeral	Esta materia facilita a integración da metodoloxía enfermera na práctica preprofesional, como método que permita identificar os fenómenos enfermeros, establecer xuícos clínicos, planificar, aplicar e avaliar coidados. A planificación de ditos coidados teñen como base a valoración integral da persoa, os diagnósticos de enfermaría e as intervencións necesarias para tratar ditos diagnósticos ou para abordar procedementos, tratamentos ou técnicas básicas de coidados.			

Competencias		
Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostraren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	• saber
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber • saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber • saber facer
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• saber • Saber estar / ser
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG1	Ser capaz, no ámbito da enfermaría, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional axeitada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e cos niveis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG2	Saber planificar e prestar coidados de enfermaría dirixidos ás persoas, familias ou grupos, orientados, aos resultados en saúde, avaliando o seu impacto, a través de guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cales se diagnostica, trata ou coida un problema de saúde.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermaría	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural	• saber • Saber estar / ser
CG5	Deseñar sistemas de coidados dirixidos ás persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG6	Aplicar as intervencións da enfermaría na evidencia científica e nos medios dispoñibles	• saber • saber facer

CG7	Saber comprender, sen prexuízos, as persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, como individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto ás súas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional	• saber • Saber estar / ser
CG8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma en que viven o seu proceso de saúde-enfermidade	• saber • Saber estar / ser
CG9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, apoiando o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG11	Saber establecer unha comunicación eficaz con pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde	• saber • Saber estar / ser
CG12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermaría española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial en transformación	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG13	Aplicar os principios de financiamento sanitario e sociosanitario e utilizar axeitadamente os recursos dispoñibles	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade	• saber • saber facer
CG15	Ser capaz de traballar co equipo de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria	• saber • saber facer
CG17	Realizar coidados de enfermaría baseándose na atención integral de saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG18	Aplicar estratexias para adoptar medidas de confortabilidade e atención de síntomas, dirixidas ao paciente e familia, na aplicación de coidados paliativos que contribúan a aliviar a situación de pacientes en situacións de enfermidade avanzada e/ou remata	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE4	Utilización dos medicamentos, avaliando os beneficios esperados e os riscos asociados e/ou efectos derivados da súa administración e consumo.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación dos coidados de saúde.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE10	Identificar as respostas psicosociais das persoas ante as diferentes situacións de saúde (en particular, a enfermidade e o sufrimento), seleccionando as accións adecuadas para proporcionar axuda nas mesmas.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE11	Establecer unha relación empática e respectuosa co paciente e familia, acorde coa situación da persoa, problema de saúde e etapa de desenvolvemento.	• saber • Saber estar / ser
CE12	Utilizar estratexias e habilidades que permitan unha comunicación efectiva con pacientes, familias e grupos sociais, así como a expresión das súas preocupacións e intereses.	• saber • Saber estar / ser
CE13	Recoñecer as situacións de risco vital e saber executar manobras de soporte vital básico e avanzado.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE15	Identificar, integrar e relacionar o concepto de saúde e os coidados, desde unha perspectiva histórica, para comprender a evolución do coidado de enfermaría.	• saber
CE17	Aplicar o proceso de enfermaría para proporcionar e garantir o benestar a calidade e seguridade das persoas atendidas.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE18	Coñecer e aplicar os principios que sustentan os coidados integrais de enfermaría.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE19	Dirixir, avaliar e prestar os coidados integrais de enfermaría, ao individuo, a familia e a comunidade.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE22	Promover a participación das persoas, familia e grupos no seu proceso de saúde-enfermidade.	• saber • Saber estar / ser
CE23	Identificar os factores relacionados coa saúde e os problemas do entorno, para atender as persoas en situacións de saúde e enfermidade como integrantes dunha comunidade.	• saber • saber facer • Saber estar / ser

CE24	Identificar e analizar a influencia de factores internos e externos no nivel de saúde de individuos e grupos.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE25	Aplicar os métodos e procedementos necesarios no seu ámbito para identificar os problemas de saúde máis relevantes nunha comunidade.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE26	Analizar os datos estatísticos referidos a estudos da poboación, identificando as posibles causas de problemas de saúde.	• saber • saber facer
CE29	Identificar as necesidades de coidado derivadas dos problemas de saúde.	• saber
CE31	Realizar as técnicas e procedementos de coidados de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos enfermos e familiares.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE33	Ter unha actitude cooperativa cos diferentes membros do equipo.	• Saber estar / ser
CE35	Aplicar coidados xerais durante o proceso de maternidade para facilitar a adaptación das mulleres e os neonatos ás novas demandas e previr complicacións.	• saber • saber facer
CE36	Coñecer os aspectos específicos dos coidados do neonato. Identificar as características das diferentes etapas da infancia e adolescencia e os factores que condicionan o patrón normal de crecemento e desenvolvemento.	• saber • saber facer
CE37	Analizar os problemas de saúde máis frecuentes na infancia e identificar as súas manifestacións. Analizar os datos de valoración do neno, identificando os problemas de enfermaría e as complicacións que poden presentarse.	• saber • saber facer
CE49	Prestar coidados, garantindo o dereito á dignidade, privacidade, intimidade, confidencialidade e capacidade de decisión do paciente e familia.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE50	Individualizar o coidado considerando a idade, o xénero, as diferenzas culturais, o grupo étnico, as crenzas e valores.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT1	Capacidade de análise e síntese	• saber
CT2	Capacidade de organización y planificación	• saber • saber facer
CT3	Capacidade de xestión da información	• saber • Saber estar / ser
CT4	Resolución de problemas e toma de decisións	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT5	Traballo en equipo, multidisciplinar e multilingüe	• saber • Saber estar / ser
CT6	Habilidades nas relacións interpersoais	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT7	Razoamento crítico	• saber
CT8	Aprendizaxe autónomo	• saber
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.	• saber • saber facer
CT10	Motivación pola calidade	• saber • saber facer
CT11	Sensibilidade cara a temas ambientais	• saber • saber facer • Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias

Ser capaz de participar nos coidados que teñan como finalidade garantir o maior grao de independencia das persoas nas súas necesidades máis básicas, fomentando unha óptima relación interpersoal que garanta a dignidade e confidencialidade. Ser capaz de proporcionar coidados ao paciente aplicando o Proceso de Enfermaría, establecendo unha actitude empática co paciente e familia aos que garantirá o dereito á confidencialidade, dignidade e privacidade.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG1 CG2 CG3 CG4 CG5 CG6 CG7 CG8 CG9 CG10 CG11 CG12 CG13 CG14 CG15 CG16 CG17 CG18 CE4 CE8 CE10 CE11 CE12 CE13 CE15 CE17 CE18 CE19 CE22 CE23 CE24 CE25 CE26 CE29 CE31 CE33 CE35 CE36 CE37 CE49 CE50 CT1 CT2 CT3 CT4 CT5 CT6 CT7 CT8 CT9 CT10 CT11

Contidos

Tema

Rotatorio de prácticas preprofesionais que permitan a aplicación dos coñecementos teóricos e metodolóxicos da Enfermaría á práctica clínica, nos centros de atención primaria, centros asistenciais, sociosanitarios e hospitais. Prácticas clínicas a realizar en servizos especiais, atención especializada e atención primaria de saúde.

Planificación docente

Horas na aula

Horas fóra da aula

Horas totais

Prácticas clínicas	0	425	425
Seminario	12	0	12
Observación sistemática	0	3	3
Simulación ou Role Playing	2	2	4
Cartafol/dossier	0	2	2
Informe de prácticas	0	4	4

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Prácticas clínicas	Formación en centros sanitarios, en forma de rotatorio clínico independente, baixo a tutela do persoal de enfermería da unidade onde o alumno realice as prácticas clínicas, que permiten ao alumno incorporar os valores profesionais, competencias de comunicación, razoamento crítico, xestión clínica e xuízo clínico, integrando na práctica profesional os coñecementos, habilidades e actitudes, baseados en principios e valores, asociados ás competencias descritas que conforman o título. As prácticas clínicas son de obrigado cumprimento na súa totalidade. Existe a disposición do estudantado unha guía de prácticas clínicas aprobada pola Xunta de Centro cuxo contido e de obrigada lectura e cumprimento polo estudantado e que pode consultar na plataforma de teledocencia Faitic e na páxina web.
Seminario	Actividade académica dos profesores que ten como finalidade atender as necesidades e consultas do estudantado a través de entrevistas que o/a alumno/a, de maneira individual ou grupal, mantén co profesorado para asesoramento, apoio e incidencias que poidan producirse das actividades da materia prácticas clínicas III e do proceso de aprendizaxe. Esta actividade levarase a cabo: 1. Realización de 3 titorías grupais sobre o desenvolvemento adecuado das prácticas clínicas, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe de cara as probas de avaliación. Explicaráselles o funcionamento do cartafol como rexistro da actividade e ferramenta de autoavaliación do alumnado, a súa utilización nas titorías para o seguimento da actividade levada a cabo na institución sanitaria e como base, xa que nel constan os requisitos necesarios para a elaboración e redacción da memoria que ten presentar o/a estudante. Asemade, se lles comunicará e explicará o sistema que se levará a cabo para a avaliación das probas de simulación enfermeira, baseadas en casos prácticos desenvolvidos baixo as taxonomías NANDA-NOC-NIC. 2. Titoría individual ou en pequenos grupos: de forma presencial no horario establecido ao finalizar as titorías grupais ou a petición expresa do alumno/a, ou non presencial a través dun correo electrónico exclusivo e a disposición permanente do alumnado durante as prácticas clínicas: practicasenfermeria@gmail.com

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Prácticas clínicas	Atención personalizada coa finalidade de atender as necesidades e consultas do/a alumno/a, de forma individual ou en pequeno grupo, relacionadas co desenvolvemento das prácticas clínicas, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe. Pode realizarse de forma presencial, ou non presencial, a través do correo electrónico.
Seminario	Atención personalizada coa finalidade de atender as necesidades e consultas do/a alumno/a, de forma individual ou en pequeno grupo, relacionadas co desenvolvemento das prácticas clínicas, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe. Pode realizarse de forma presencial, ou non presencial, a través do correo electrónico
Probas	Descrición
Observación sistemática	Atención personalizada coa finalidade de atender as necesidades e consultas do/a alumno/a, de forma individual ou en pequeno grupo, relacionadas co desenvolvemento das prácticas clínicas, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe. Pode realizarse de forma presencial, ou non presencial, a través do correo electrónico.
Cartafol/dossier	Atención personalizada coa finalidade de atender as necesidades e consultas do/a alumno/a, de forma individual ou en pequeno grupo, relacionadas co desenvolvemento das prácticas clínicas, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe. Pode realizarse de forma presencial, ou non presencial, a través do correo electrónico.

Avaliación

Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas

Seminario	As tutorías grupales programadas para os días 29 de xaneiro ás 12 h.; 06 de marzo e 03 abril de 2020 as 10 h, son obrigatorias xa que, entre outros, nelas préstase o soporte necesario para que o alumnado, a partir do portafolio, poida cumprir adecuadamente cos requisitos da avaliación da memoria que ten que presentar ao finalizar o período de prácticas. Por cada ausencia cóntaselle un día de prácticas a recuperar e descóntaselle, 0.2 puntos na avaliación da memoria.	6	CB1 CT2 CT8 CT9

Observación sistemática	Como parte da avaliación da actividade levada a cabo polo alumno/a en a institución sanitaria, a observación sistemática realizarase para a avaliación continuada coa observación directa, que se desenvolve mediante un seguimento personalizado do estudante a través do/a supervisor/a, dos/as enfermeiros/as asistenciais colaboradores de prácticas clínicas onde realiza as súas actividades formativas, e dos profesores da materia. Para a emisión do informe, utilízase a ficha para a observación sistemática remitida pola escola, onde se recollen os resultados esperados na avaliación das competencias: coñecementos, habilidades, actitudes e aptitudes a través do grao na consecución dos resultados de aprendizaxe do estudante. Para iso, os/as evaluadores/as, no centro, existe un documento de apoio accesible desde a páxina web, acceso: http://www.enfermeria.depo.es/practicas-clinicas coa información necesaria para dotalos dunha ferramenta idónea que facilite a aplicación dos criterios de avaliación de maneira obxectiva, en función das intervencións NIC e do modelo das 14 necesidades básicas de V. Henderson, de maneira que poidan consultar e aplicar na avaliación un ou outro modelo indistintamente. Ten que ser superada co 50% do seu valor.	45	CB1
			CB2
			CB3
			CB4
			CB5
			CG1
			CG2
			CG3
			CG4
			CG5
			CG6
			CG7
			CG8
			CG9
			CG10
			CG11
			CG12
			CG13
			CG14
			CG15
			CG16
			CG17
			CG18
			CE4
			CE8
			CE10
			CE11
			CE12
			CE13
			CE15
			CE17
			CE18
			CE19
			CE22
			CE23
			CE24
			CE25
			CE26
			CE29
			CE31
			CE33
			CE35
			CE36
			CE37
			CE49
			CE50
			CT1
			CT2
			CT3
			CT4
			CT5
			CT6
			CT7
			CT8
			CT9
			CT10
			CT11

Simulación ou Role Playing	Avaliación da actividade levada a cabo polo alumno/a en a institución sanitaria: nas probas de simulación enfermeira baseadas na aplicación de coidados baixo a taxonomía NANDA, NOC, NIC, o/a estudante, na data establecida 24/04/2020, grupo I, II, III e IV, ás 10 hs. e 24/04/2020 grupo V, VI, VII e VIII, as 16.30 hs. (1ª oportunidade) e 25/06/2020 e 03/07/2020 as 10.00 hs. (2ª oportunidade), realizará unha proba práctica obrigatoria como requisito indispensable para a superación da materia. De non aprobar esta proba co 50% do seu valor, non se poderán sumar as outras probas avaliábeis. Proba que se realizará na aula de simulación para avaliar o grao na adquisición das competencias que o/a estudante necesariamente debe adquirir. Como condición previa necesaria para superar a proba establece que o alumnado presentará no prazo establecido o traballo indicado polo equipo docente relacionado coa taxonomía NANDA, NOC, NIC.	25	CB1
			CB2
			CB3
			CB4
			CB5
			CG1
			CG2
			CG3
			CG4
			CG5
			CG6
			CG7
			CG8
			CG9
			CG10
			CG11
			CG12
			CG13
			CG14
			CG15
			CG16
			CG17
			CG18
			CE4
			CE8
			CE10
			CE11
			CE12
			CE13
			CE15
			CE17
			CE18
			CE19
			CE22
			CE23
			CE24
			CE25
			CE26
			CE29
			CE31
			CE33
			CE35
			CE36
			CE37
			CE49
			CE50
			CT1
			CT2
			CT3
			CT4
			CT5
			CT6
			CT7
			CT8
			CT9
			CT10
			CT11

Cartafol/dossier	Documento de autoevaluación no que a/o estudante rexistra, seguindo as normas reflectidas no documento, a relación co usuario, a integración no equipo de traballo, anotando as intervencións e procedementos realizados, valora os seus logros e determina os factores que poden influír na súa actuación. Avaliarase a coherencia. A súa elaboración é obrigatoria como parte da avaliación da memoria. Data de entrega: até o día 11 de maio 2020 ás 14 h. Non se recollerá ningún cartafol despois de data de fin de entrega.	4	CT1 CT3 CT4 CT5 CT6 CT7 CT8
Informe de prácticas	Elaboración, obrigatoria, por parte do/a alumno/a, dun documento no que se reflecten os resultados obtidos, observacións, análises e reflexións sobre a súa experiencia práctica nos servizos especiais, atención especializada e atención primaria que xunto coa calidade do documento presentado e a cumplimentación das normas de estrutura e estilo recollidas no seu cartafol, constitúen os criterios de avaliación. A data de entrega: até o día 11 de maio 2020 ás 14 h. Non se recollerá ningunha memoria superada dita data.	20	CB3 CT1 CT2 CT3 CT7 CT8

Outros comentarios sobre a Avaliación

A guía de prácticas clínicas recolle os procedementos, normas e instrucións que lle afectan directamente a esta materia, polo que é obrigatorio o seu coñecemento. Todo o alumnado, antes do inicio das prácticas clínicas, debe asinar o documento de confidencialidade incluído no protocolo; Pautas básicas para asegurar e protexer o dereito a intimidade do paciente polo alumnado e residentes en Ciencias da Saúde. Si o/a estudante non presenta a memoria e o cartafol nas datas establecidas na primeira oportunidade, suspenderá as prácticas, e deberá esperar até a apertura do período de avaliación da segunda oportunidade para presentalo, para que o/a alumna/o poida ser avaliado.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

T. Heather Herdman, PhD, RN, Diagnósticos enfermeros NANDA Internacional. Definiciones y Clasificación 2018-2020, 11 Edición Elsevier, 2019

Moorhead, Sue; Johnson, Marion, L. Mas., Clasificación de Resultados de Enfermería (NOC), 6ª Edición Elsevier, 2018

Gloria M. Bulechek et.al. editores, Clasificación de Intervenciones de Enfermería (NIC), 7ª Edición Elsevier, 2018

Bibliografía Complementaria

Bibiosaúde- Recursos destacados, http://www.sergas.es/MostrarContidos_N2_T01.aspx?IdPaxina=66671,

Bibiosaúde- recursos destacados, http://www.sergas.es/MostrarContidos_N2_T01.aspx?IdPaxina=60667,

Mª Teresa Luis Rodrigo, Los diagnósticos enfermeros. Revisión crítica y guía práctica, 8ª Edición Elsevier, 2008

Johnson, Marion et.al. editores, Vinculos de NOC y NIC a NANDA I y diagnósticos médicos. Interrelaciones NANDA, NOC y NIC, 3ª Edición Elsevier, 2012

Kozier, Barbara et. al. editores, Técnicas de Enfermería I y II, 4ª Edición MC Graw-Hill-Interamericana, 1999

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Prácticas clínicas IV/P51G140V01405

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Enfermaría en saúde mental/P51G140V01305

Enfermaría xeriátrica e cuidados paliativos/P51G140V01304

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/P51G140V01101

Bioquímica: Bioquímica/P51G140V01103

Enfermaría comunitaria I/P51G140V01104

Estatística: Estatística/P51G140V01106

Fisioloxía: Fisioloxía/P51G140V01105

Fundamentos de enfermaría/P51G140V01107

Idioma moderno: Inglés técnico/P51G140V01108

Psicoloxía: Psicoloxía/P51G140V01102

Enfermaría clínica I/P51G140V01204

Enfermaría clínica II/P51G140V01205

Enfermaría comunitaria II/P51G140V01206

Ética e lexislación/P51G140V01202

Farmacoloxía e dietética/P51G140V01203

Xestión de enfermaría/P51G140V01207

Introducción á enfermaría clínica/P51G140V01201
Prácticas clínicas I/P51G140V01208
Enfermaría clínica III/P51G140V01301
Enfermaría materno-infantil/P51G140V01302
Prácticas clínicas II/P51G140V01303

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Metodoloxía da investigación				
Materia	Metodoloxía da investigación			
Código	P51G140V01401			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Pontevedra)			
Coordinador/a	Diéguez Montes, María Paz Piñón Cimadevila, Miguel Ángel			
Profesorado	Diéguez Montes, María Paz Piñón Cimadevila, Miguel Ángel			
Correo-e	miguelpinonc@gmail.com pazenfermeria@gmail.com			
Web	http://enfermeria.depo.es			
Descrición xeral	Materia optativa			

Competencias		
Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	• saber
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber facer
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• saber facer
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• Saber estar / ser
CG3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermaría	• saber • saber facer
CG6	Aplicar as intervencións da enfermaría na evidencia científica e nos medios dispoñibles	• saber facer
CG8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma en que viven o seu proceso de saúde-enfermidade	• Saber estar / ser
CG10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade	• Saber estar / ser
CG12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermaría española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial en transformación	• saber facer • Saber estar / ser
CG13	Aplicar os principios de financiamento sanitario e sociosanitario e utilizar axeitadamente os recursos dispoñibles	• saber facer • Saber estar / ser
CG14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade	• saber facer
CG16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria	• saber facer
CE8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación dos coidados de saúde.	• saber facer
CE12	Utilizar estratexias e habilidades que permitan unha comunicación efectiva con pacientes, familias e grupos sociais, así como a expresión das súas preocupacións e intereses.	• Saber estar / ser
CE17	Aplicar o proceso de enfermaría para proporcionar e garantir o benestar a calidade e seguridade das persoas atendidas.	• saber facer
CE24	Identificar e analizar a influencia de factores internos e externos no nivel de saúde de individuos e grupos.	• saber facer
CE25	Aplicar os métodos e procedementos necesarios no seu ámbito para identificar os problemas de saúde máis relevantes nunha comunidade.	• saber facer
CE26	Analizar os datos estatísticos referidos a estudos da poboación, identificando as posibles causas de problemas de saúde.	• saber facer
CE33	Ter unha actitude cooperativa cos diferentes membros do equipo.	• Saber estar / ser
CE45	Coñecer o Sistema Sanitario Español.	• saber

CE46	Identificar as características da función directiva dos servizos de enfermaría e a xestión de coidados.	• saber
CE47	Coñecer e ser capaz de aplicar as técnicas de dirección de grupos.	• saber • saber facer
CE48	Coñecer a lexislación aplicable e o código ético e deontolóxico da enfermaría española, inspirado no código europeo de ética e deontoloxía de enfermaría.	• saber
CT1	Capacidade de análise e síntese	• Saber estar / ser
CT2	Capacidade de organización y planificación	• Saber estar / ser
CT3	Capacidade de xestión da información	• Saber estar / ser
CT4	Resolución de problemas e toma de decisións	• Saber estar / ser
CT5	Traballo en equipo, multidisciplinar e multilingüe	• Saber estar / ser
CT6	Habilidades nas relacións interpersoais	• Saber estar / ser
CT7	Razoamento crítico	• Saber estar / ser
CT8	Aprendizaxe autónomo	• Saber estar / ser
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.	• Saber estar / ser
CT10	Motivación pola calidade	• Saber estar / ser
CT11	Sensibilidade cara a temas ambientais	• Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Ser capaz de xestionar as bases de documentación científico-técnica, seleccionar e revisar documentos de interés e sintetizar información.	CB1 CB2 CB3 CB5 CG14 CG16 CE8 CE24 CE25 CE26 CE45 CT1 CT2 CT3 CT7 CT8 CT9

Saber identificar as necesidades e aplicar a metodoloxía da investigación en relación con problemas reais e definir obxectivos innovadores de investigación en forma de proxectos e/ou protocolos.	CB2 CB3 CB4 CB5 CG3 CG6 CG8 CG10 CG12 CG13 CG14 CE12 CE17 CE24 CE25 CE26 CE33 CE45 CE46 CE47 CE48 CT1 CT2 CT3 CT4 CT5 CT6 CT7 CT8 CT9 CT10 CT11

Contidos

Tema

Módulo: Marco conceptual da Investigación.	Temas: 1. O método científico e a investigación en enfermería. 2. Aspectos éticos da investigación científica. 3. Búsqueda bibliográfica de información e evidencia científica. 4. A fase conceptual do proceso de investigación.
Módulo: Fundamentos da investigación cuantitativa e cualitativa.	Temas: 5. Deseños de investigación. 6. Poboación e mostra de investigación. 7. As variables de estudo e métodos de recollida de datos. 8. Análise e interpretación de datos.
Módulo: Elaboración dun proxecto de investigación.	Temas: 9. A revisión da literatura científica. 10. A difusión dos resultados da investigación.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	38	57	95
Traballo tutelado	12	18	30
Exame de preguntas obxectivas	2	3	5
Traballo	0	20	20

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

Descrición

Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, as bases teóricas e directrices dun proxecto a desenvolver polo estudante.
Traballo tutelado	O Estudante desenvolve exercicios ou proxectos na aula baixo as directrices e supervisión do profesor. O seu desenvolvemento tamén está vinculado con actividades autónomas do estudante.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	Atención personalizada e apoio persoal para a realización dos traballos de aula.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Exame de preguntas obxectivas	Con esta proba preténdese avaliar os contidos transmitidos nas sesións maxistras mediante preguntas pechadas con catro alternativas de resposta ofrecéndose sempre unha única alternativa correcta. Só se pode escoller como máximo unha alternativa de resposta. As respostas erradas descontan cunha razón de 3 erros un acerto. As respostas en branco non descontan. A data da proba de avaliación da primeira oportunidade será o 19 de decembro de 2019 ás 16 hs, e a data da segunda oportunidade será o 23 de xuño de 2020 ás 18hs. Para poder aprobar a materia o alumno hai de obter polo menos o 50% do valor total da proba, isto é, 3 puntos sobre o total da materia.	60	CB2 CB3 CG3 CG6 CG8 CG10 CG12 CG14 CG16 CE8 CE24 CE25 CE26 CE45 CE48

Traballo	Con esta metodoloxía de avaliación preténdese avaliar o traballo desenvolvido polo estudante nos traballos de aula, así como a aplicación dos contidos transmitidos nas sesións maxistrais mediante o deseño dun proxecto de investigación. Para superar a materia será preciso alcanzar polo menos a metade do valor total desta proba (2 puntos).	40	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG3 CG6 CG8 CG10 CG12 CG13 CG14 CG16 CE8 CE12 CE17 CE24 CE25 CE26 CE33 CE45 CE46 CE47 CE48 CT1 CT2 CT3 CT4 CT5 CT6 CT7 CT8 CT9 CT10 CT11

Outros comentarios sobre a Avaliación

Data fin de carreira: 04-10-2019 ás 12h.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Santos FX, Rodríguez CA, Rodríguez Ballesteros R, Metodología básica de investigación en enfermería., 3ª. 2003, Ediciones Díaz de Santos

Salamanca Castro AB, El aeiou de la Investigación en Enfermería, 2013, Fuden

Burns N, Grove SK, Investigación en enfermería, 5ª ed. 2012, Elsevier

Pérez C, Técnicas de análisis de datos con SPSS, 2009, Editorial Pearson Prentice Hall

Guirao-Goris JA, Olmedo Salas A, Ferrer Ferrandis E., El artículo de revisión. Revista Iberoamericana de Enfermería Comunitaria, 2008,

Day RA, Gastel B., Cómo escribir y publicar trabajos científicos, 4ª ed. 2008, Organización Paramericana de la Salud

Woodward M., Epidemiology: Study design and data analysis, 3ª ed. 2014,

Rial A, Varela J., Estadística práctica para la investigación en ciencias de la salud, 2008, Netlibro

Recomendacións

Outros comentarios

É unha materia optativa

DATOS IDENTIFICATIVOS**Prevención de riscos laborais no ámbito sanitario**

Materia	Prevención de riscos laborais no ámbito sanitario			
Código	P51G140V01404			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Pontevedra)			
Coordinador/a	Diéguez Montes, María Paz			
Profesorado	Diéguez Montes, María Paz			
Correo-e	pazenfermeria@gmail.com			
Web	http://enfermeria.depo.es			
Descrición xeral	O obxectivo desta asignatura é dotar ó alumnado dunha serie de coñecementos contemplados na Lei de prevención de Riscos Laborais así como coñecer o conxunto de técnicas, as modificacións mecánicas, físicas, químicas, biolóxicas, psicosociais, etc, que se producen no medio laboral, co fin de determinar en qué grao, positivo ou negativo, afectan á saúde da persoa traballadora.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	• saber
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber • saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber • saber facer
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, apoiando o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade	• saber • saber facer
CG13	Aplicar os principios de financiamento sanitario e sociosanitario e utilizar axeitadamente os recursos dispoñibles	• saber • saber facer
CE8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación dos coidados de saúde.	• saber • saber facer
CE9	Coñecer os procesos fisiopatolóxicos e as súas manifestacións e os factores de risco que determinan os estados de saúde e enfermidade nas diferentes etapas do ciclo vital.	• saber
CE10	Identificar as respostas psicosociais das persoas ante as diferentes situacións de saúde (en particular, a enfermidade e o sufrimento), seleccionando as accións adecuadas para proporcionar axuda nas mesmas.	• saber • saber facer
CE17	Aplicar o proceso de enfermaría para proporcionar e garantir o benestar a calidade e seguridade das persoas atendidas.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE26	Analizar os datos estatísticos referidos a estudos da poboación, identificando as posibles causas de problemas de saúde.	• saber • saber facer
CE31	Realizar as técnicas e procedementos de coidados de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos enfermos e familiares.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT1	Capacidade de análise e síntese	• saber • saber facer
CT2	Capacidade de organización y planificación	• saber • saber facer

CT3	Capacidade de xestión da información	• saber • saber facer
CT4	Resolución de problemas e toma de decisións	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT5	Traballo en equipo, multidisciplinar e multilingüe	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT6	Habilidades nas relacións interpersoais	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT7	Razoamento crítico	• saber
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT10	Motivación pola calidade	• saber
CT11	Sensibilidade cara a temas ambientais	• saber • Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Ser capaz de identificar os principais riscos laborais dos/as enfermeiros/as na súa actividade diaria nos centros sanitarios.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG9 CG10 CE8 CE9 CE10 CE17 CE26 CT1 CT2 CT3 CT4 CT5 CT6 CT7 CT9 CT10 CT11
Aplicar e describir as medidas preventivas necesarias para acadar unha protección eficaz da saúde do traballador en situacións de risco.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG9 CG10 CG13 CE8 CE10 CE31 CT9 CT10 CT11
Saber analizar as funcións e competencias da especialidade de Enfermaría do Traballo.	CG13 CE8 CE9 CE26 CT1 CT2 CT3 CT9 CT10 CT11

Contidos	
Tema	
1. Conceptos básicos en prevención de riscos laborais.	Traballo e saúde. Saúde laboral Os Riscos Laborais Consecuencias dos riscos laborais Enfermidades profesionais. Enfermidades e accidentes máis frecuentes da actividade sanitaria.
2. Marco normativo básico en materia de PRL	Lei de Prevención de Riscos Laborais. Marco do persoal estatutario dos servizos de saúde "Lei 55/2003 Normativa autonómica Galega". Organización da prevención na Comunidade Autónoma Galega.
3. Función da enfermaría nos equipos de prevención	Competencias profesionais da enfermaría do traballo. Vixilancia da saúde. Asistencia sanitaria. Prevención. Educación e Promoción da saúde. Xestión. Formación continuada e investigación.
4. Riscos Biolóxicos en sanitarios.	Conceptos básicos. Posibles efectos sobre a saúde. Factores de risco. Medidas preventivas.
5. Vixilancia da saúde	Conceptos xerais e aspectos legais. En qué consiste a vixilancia da saúde. Obxectivos da vixilancia da saúde. Actividades sanitarias e a súa distribución.
6. Ergonomía.	A carga física no traballo. Concepto. A fatiga física. Efectos na saúde. Medidas preventivas.
7. Riscos psicosociais no traballo	Factores que inciden no risco psicosocial. Conceptos sobre riscos psicosociais. Consecuencias laborais. Prevención.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	26	39	65
Estudo de casos	6	18	24
Traballo tutelado	8	24	32
Estudo previo	6	18	24
Exame de preguntas obxectivas	2	3	5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte da profesora dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo alumnado.
Estudo de casos	Análises dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipóteses, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticarlo e adestrarse en procedementos alternativos de solución.
Traballo tutelado	O alumnado desenvolve exercicios ou proxectos na aula baixo as directrices e supervisión da profesora.
Estudo previo	Análises dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipóteses, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticarlo e adestrarse en procedementos alternativos de solución.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Estudo de casos	Atención personalizada para la resolución de los casos

Avaliación

Descrición	CualificaciónCompetencias Avaliadas

Estudo de casos	Proba na que se presenta unha situación ou problemática xa dada ou que pode darse, partindo dos diferentes factores involucrados, a análise dos antecedentes, condicións, da situación, etc.	35	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG9 CG10 CG13 CE8 CE9 CE10 CE17 CT1 CT2 CT3 CT4 CT5 CT9 CT10 CT11
Traballo tutelado	O alumnado desenvolve exercicios na aula baixo a supervisión da profesora.	20	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CE26 CE31 CT1 CT2 CT3 CT4 CT5 CT6 CT7 CT9 CT10 CT11
Exame de preguntas obxectivas	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadeiro/falso, elección múltiple, emparellamento de elementos). O alumnado seleccionará unha resposta entre un número limitado de posibilidades. Realizarase na data: 18-12-2019 16h na primeira oportunidade e no 01/07/2020 ás 12h na segunda	45	CE8 CE9 CE10 CE17 CE26 CE31 CT1 CT2 CT3 CT4 CT7

Outros comentarios sobre a Avaliación

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

- Ruiz Frutos C, Gómez Salgado J, Marañón López J., Fundamentos de la enfermería del trabajo, FUDEN, Madrid 2008
- Cortés Díaz, José María. Tébar, Técnicas de prevención de riesgos laborales, Madrid 202
- Teijeiro, M.J. et al, Metodoloxía para a avaliación de riscos laborais en centros sanitarios, Xunta de Galicia. Sergas.2002
- Gestal J.J., Riesgos del trabajo del personal sanitario, 3ª Edición. Interamericana □ McGraw-Hill., Madrid. 2003
- INSHT, Condiciones de Trabajo en Centros Sanitarios,
- Lei 54/2003, Prevención de Riscos Laborais,
- Fernado G Benavides, Carlos Ruiz Frutos, Ana M. García García, Conceptos y técnicas para la prevención de riesgos laborales, 2ª Edición. Editorial Masson, S.A., Barcelona, 2000
- Ministerio de Sanidad y Consumo, Libro Blanco de la vigilancia de la salud para la prevención de riesgos laborales, Madrid, 2004
- NOGAREDA, C., Carga mental en el trabajo hospitalario, Barcelona, 1991
- Instituto Nacional de la Seguridad Social Prevención de Riesgos Laborales, Competencias profesionales de la Enfermería del Trabajo en una UBS,
- www.msc.es/Diseno/medioAmbient/ambiente_salud_laboral.htm.,
- www.sergas.es, Metodoloxía para a avaliación de riscos laborais en centros sanitarios,

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Prácticas clínicas IV				
Materia	Prácticas clínicas IV			
Código	P51G140V01405			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	18	OB	4	1c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Pontevedra)			
Coordinador/a	Fernández Méndez, Felipe			
Profesorado	Buceta Hazas, José Luís Diéguez Montes, María Paz Fernández Méndez, Felipe Fernández Soengas, Rosa Garay Martínez, Irene Hermo Gonzalo, María Teresa Rodríguez García, María Dolores Santos Folgar, Myriam			
Correo-e	fernandez.mendez.felipe@gmail.com			
Web	http://www.enfermeria.depo.es			
Descrición xeral	Esta materia facilita a integración da metodoloxía enfermera na práctica preprofesional, como método que permita identificar os fenómenos enfermeros, establecer xuicios clínicos, planificar, aplicar e avaliar coidados. A planificación de ditos coidados teñen como base a valoración integral da persoa, os diagnósticos de enfermaría e as intervencións necesarias para tratar ditos diagnósticos ou para abordar procedementos, tratamentos ou técnicas básicas de coidados.			

Competencias		
Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostrén posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	• saber
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber • saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber • saber facer
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• saber • Saber estar / ser
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG1	Ser capaz, no ámbito da enfermaría, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional axeitada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e cos niveis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG2	Saber planificar e prestar coidados de enfermaría dirixidos ás persoas, familias ou grupos, orientados, aos resultados en saúde, avaliando o seu impacto, a través de guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cales se diagnostica, trata ou coida un problema de saúde.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermaría	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural	• saber • Saber estar / ser
CG5	Deseñar sistemas de coidados dirixidos ás persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas	• saber • saber facer • Saber estar / ser

CG6	Aplicar as intervencións da enfermaría na evidencia científica e nos medios dispoñibles	• saber • saber facer
CG7	Saber comprender, sen prexuízos, as persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, como individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto ás súas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional	• saber • Saber estar / ser
CG8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma en que viven o seu proceso de saúde-enfermidade	• saber • Saber estar / ser
CG9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, apoiando o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG11	Saber establecer unha comunicación eficaz con pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde	• saber • Saber estar / ser
CG12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermaría española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial en transformación	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG13	Aplicar os principios de financiamento sanitario e sociosanitario e utilizar axeitadamente os recursos dispoñibles	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade	• saber • saber facer
CG15	Ser capaz de traballar co equipo de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria	• saber • saber facer
CG17	Realizar coidados de enfermaría baseándose na atención integral de saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG18	Aplicar estratexias para adoptar medidas de confortabilidade e atención de síntomas, dirixidas ao paciente e familia, na aplicación de coidados paliativos que contribúan a aliviar a situación de pacientes en situacións de enfermidade avanzada e/ou rematal	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE4	Utilización dos medicamentos, avaliando os beneficios esperados e os riscos asociados e/ou efectos derivados da súa administración e consumo.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación dos coidados de saúde.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE10	Identificar as respostas psicosociais das persoas ante as diferentes situacións de saúde (en particular, a enfermidade e o sufrimento), seleccionando as accións adecuadas para proporcionar axuda nas mesmas.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE11	Establecer unha relación empática e respectuosa co paciente e familia, acorde coa situación da persoa, problema de saúde e etapa de desenvolvemento.	• saber • Saber estar / ser
CE12	Utilizar estratexias e habilidades que permitan unha comunicación efectiva con pacientes, familias e grupos sociais, así como a expresión das súas preocupacións e intereses.	• saber • Saber estar / ser
CE13	Recoñecer as situacións de risco vital e saber executar manobras de soporte vital básico e avanzado.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE15	Identificar, integrar e relacionar o concepto de saúde e os coidados, desde unha perspectiva histórica, para comprender a evolución do coidado de enfermaría.	• saber

CE17	Aplicar o proceso de enfermaría para proporcionar e garantir o benestar a calidade e seguridade das persoas atendidas.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE18	Coñecer e aplicar os principios que sustentan os coidados integrais de enfermaría.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE19	Dirixir, avaliar e prestar os coidados integrais de enfermaría, ao individuo, a familia e a comunidade.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE22	Promover a participación das persoas, familia e grupos no seu proceso de saúde-enfermidade.	• saber • Saber estar / ser
CE23	Identificar os factores relacionados coa saúde e os problemas do entorno, para atender as persoas en situacións de saúde e enfermidade como integrantes dunha comunidade.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE24	Identificar e analizar a influencia de factores internos e externos no nivel de saúde de individuos e grupos.	
CE25	Aplicar os métodos e procedementos necesarios no seu ámbito para identificar os problemas de saúde máis relevantes nunha comunidade.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE26	Analizar os datos estatísticos referidos a estudos da poboación, identificando as posibles causas de problemas de saúde.	• saber • saber facer
CE29	Identificar as necesidades de coidado derivadas dos problemas de saúde.	• saber
CE31	Realizar as técnicas e procedementos de coidados de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos enfermos e familiares.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE33	Ter unha actitude cooperativa cos diferentes membros do equipo.	• saber facer
CE35	Aplicar coidados xerais durante o proceso de maternidade para facilitar a adaptación das mulleres e os neonatos ás novas demandas e previr complicacións.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE36	Coñecer os aspectos específicos dos coidados do neonato. Identificar as características das diferentes etapas da infancia e adolescencia e os factores que condicionan o patrón normal de crecemento e desenvolvemento.	• saber • saber facer
CE37	Coñecer os problemas de saúde máis frecuentes na infancia e identificar as súas manifestacións. Analizar os datos de valoración do neno, identificando os problemas de enfermaría e as complicacións que poden presentarse.	• saber • saber facer
CE42	Identificar as modificacións estruturais, funcionais, psicolóxicas e de formas de vida asociadas ao proceso de envellecemento.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE44	Seleccionar as intervencións coidadoras dirixidas a tratar ou a previr os problemas de saúde e a súa adaptación á vida diaria mediante recursos de proximidade e apoio á persoa anciá.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE49	Prestar coidados, garantindo o dereito á dignidade, privacidade, intimidade, confidencialidade e capacidade de decisión do paciente e familia.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE50	Individualizar o coidado considerando a idade, o xénero, as diferenzas culturais, o grupo étnico, as crenzas e valores.	• saber • saber facer
CT1	Capacidade de análise e síntese	• saber
CT2	Capacidade de organización y planificación	• saber • saber facer
CT3	Capacidade de xestión da información	• saber • Saber estar / ser
CT4	Resolución de problemas e toma de decisións	• saber • saber facer • Saber estar / ser

CT5	Traballo en equipo, multidisciplinar e multilingüe	• saber • Saber estar / ser
CT6	Habilidades nas relacións interpersoais	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT7	Razoamento crítico	• saber
CT8	Aprendizaxe autónomo	• saber
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.	• saber • saber facer
CT10	Motivación pola calidade	• saber • saber facer
CT11	Sensibilidade cara a temas ambientais	• saber • saber facer • Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias

Ser capaz de participar nos coidados que teñan como finalidade garantir o maior grao de independencia das persoas nas súas necesidades máis básicas, fomentando unha óptima relación interpersoal que garanta a dignidade e confidencialidade. Ser capaz de proporcionar coidados ao paciente aplicando o Proceso de Enfermaría, establecendo unha actitude empática co paciente e familia aos que garantirá o dereito á confidencialidade, dignidade e privacidade.	CB1
	CB2
	CB3
	CB4
	CB5
	CG1
	CG2
	CG3
	CG4
	CG5
	CG6
	CG7
	CG8
	CG9
	CG10
	CG11
	CG12
	CG13
	CG14
	CG15
	CG16
	CG17
	CG18
	CE4
	CE8
	CE10
	CE11
	CE12
	CE13
	CE15
	CE17
	CE18
	CE19
	CE22
	CE23
	CE24
	CE25
	CE26
	CE29
	CE31
	CE33
	CE35
	CE36
	CE37
	CE42
	CE44
	CE49
	CE50
	CT1
	CT2
	CT3
	CT4
	CT5
	CT6
	CT7
	CT8
	CT9
	CT10
	CT11

Contidos

Tema

Rotatorio de prácticas preprofesionais que permitan a aplicación dos coñecementos teóricos e metodolóxicos da Enfermaría á práctica clínica, nos centros de atención primaria, centros asistenciais, sociosanitarios e hospitais.

Prácticas clínicas a realizar en servizos especiais, atención especializada e atención primaria de saúde.

Planificación docente			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Prácticas clínicas	0	425	425
Seminario	12	0	12
Observación sistemática	0	3	3
Simulación ou Role Playing	2	2	4
Cartafol/dossier	0	2	2
Informe de prácticas	0	4	4

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Prácticas clínicas	Formación en centros sanitarios, en forma de rotatorio clínico independente, baixo a tutela do persoal de enfermería da unidade onde o/a alumno/a realice as prácticas clínicas, que permiten incorporar os valores profesionais, competencias de comunicación, razoamento crítico, xestión clínica e xuízo clínico, integrando na práctica profesional os coñecementos, habilidades e actitudes, baseados en principios e valores, asociados ás competencias descritas que conforman o título. As prácticas clínicas son de obrigado cumprimento na súa totalidade. Existe a disposición do estudantado unha guía de prácticas clínicas aprobada pola Xunta de Centro cuxo contido e de obrigada lectura e cumprimento polo estudantado e que pode consultar na plataforma de teledocencia Faitic e na páxina web.
Seminario	Actividade académica dos profesores que ten como finalidade atender as necesidades e consultas do/a alumno/a a través de entrevistas que, de maneira individual ou grupal, mantén co profesorado para asesoramento, apoio e incidencias que poidan producirse das actividades da materia prácticas clínicas IV e do proceso de aprendizaxe. Esta actividade levarase a cabo: 1. Realización de 2 titorías grupais sobre o desenvolvemento adecuado das prácticas clínicas, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe de cara as probas de avaliación. Explicaráselles o funcionamento do cartafol como rexistro da actividade e ferramenta de autoavaliación do alumnado, a súa utilización nas titorías para o seguimento da actividade levada a cabo na institución sanitaria e como base, xa que nel constan os requisitos necesarios, para a elaboración e redacción da memoria que ten presentar o/a estudante. Asemade, se lles comunicará e explicará o sistema que se levará a cabo para a avaliación das probas de simulación enfermeira, baseadas en casos prácticos desenvolvidos baixo as taxonomías NANDA-NOC-NIC. 2.Titoría individual ou en pequenos grupos: de forma presencial no horario establecido ao finalizar as titorías grupais ou a petición expresa do alumno/a, ou non presencial a través dun correo electrónico exclusivo e a disposición permanente do alumnado durante as prácticas clínicas: practicasenfermeria@gmail.com

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Prácticas clínicas	Atención personalizada coa finalidade de atender as necesidades e consultas do/a alumno/a, de forma individual ou en pequeno grupo, relacionadas co desenvolvemento das prácticas clínicas, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe. Pode realizarse de forma presencial, ou non presencial, a través do correo electrónico.
Seminario	Atención personalizada coa finalidade de atender as necesidades e consultas do/a alumno/a, de forma individual ou en pequeno grupo, relacionadas co desenvolvemento das prácticas clínicas, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe. Pode realizarse de forma presencial, ou non presencial, a través do correo electrónico.
Probas	Descrición
Observación sistemática	Atención personalizada coa finalidade de atender as necesidades e consultas do/a alumno/a, de forma individual ou en pequeno grupo, relacionadas co desenvolvemento das prácticas clínicas, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe. Pode realizarse de forma presencial, ou non presencial, a través do correo electrónico.
Cartafol/dossier	Atención personalizada coa finalidade de atender as necesidades e consultas do/a alumno/a, de forma individual ou en pequeno grupo, relacionadas co desenvolvemento das prácticas clínicas, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe. Pode realizarse de forma presencial, ou non presencial, a través do correo electrónico.

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas

Seminario	As tutorías grupales programadas para os días 16 de setembro ás 12 hs e 25 de outubro de 2019 ás 10 h, son obrigatorias xa que, entre outros, nelas préstase o soporte necesario para que o alumnado, a partir do portafolio, poida cumprir adecuadamente cos requisitos da avaliación da memoria que ten que presentar ao finalizar o período de prácticas. Por cada ausencia cóntaselle un día de prácticas a recuperar e descóntaselle 0,3 puntos na avaliación da memoria.	6	CB1 CT2 CT8 CT9

Observación sistemática	Como parte da avaliación da actividade levada a cabo polo alumno/a en a institución sanitaria, a observación sistemática realízase para a avaliación continuada coa observación directa, que se desenvolve mediante un seguimento personalizado do estudante a través do/a supervisor/a, dos/as enfermeiros/as asistenciais colaboradores de prácticas clínicas onde realiza as súas actividades formativas, e dos profesores da materia. Para a emisión do informe, utilízase a ficha para a observación sistemática remitida pola escola, onde se recollen os resultados esperados na avaliación das competencias: coñecementos, habilidades, actitudes e aptitudes a través do grao na consecución dos resultados de aprendizaxe do estudante. Para iso, os/as evaluadores/as, no centro, existe un documento de apoio accesible desde a páxina web, acceso: http://www.enfermeria.depo.es/practicas-clinicas coa información necesaria para dotalos dunha ferramenta idónea que facilite a aplicación dos criterios de avaliación de maneira obxectiva, en función das intervencións NIC e do modelo das 14 necesidades básicas de V. Henderson, de maneira que poidan consultar e aplicar na avaliación uno ou outro modelo indistintamente. Ten que ser superada co 50% do seu valor.	45	CB1
			CB2
			CB3
			CB4
			CB5
			CG1
			CG2
			CG3
			CG4
			CG5
			CG6
			CG7
			CG8
			CG9
			CG10
			CG11
			CG12
			CG13
			CG14
			CG15
			CG16
			CG17
			CG18
			CE4
			CE8
			CE10
			CE11
			CE12
			CE13
			CE15
			CE17
			CE18
			CE19
			CE22
			CE23
			CE24
			CE25
			CE26
			CE29
			CE31
			CE33
			CE35
			CE36
			CE37
			CE42
			CE44
			CE49
			CE50
			CT1
			CT2
			CT3
			CT4
			CT5
			CT6
			CT7
			CT8
			CT9
			CT10
			CT11

Simulación ou Role Playing	Avaliación da actividade levada a cabo polo alumno/a en a institución sanitaria: nas probas de simulación enfermeira baseadas na aplicación de coidados baixo a taxonomía NANDA, NOC, NIC, o estudante nas datas establecidas, 29/11/2019 ás 10 hs. grupo I, II, III e IV, e grupo V, VI, VII e VIII ás 16.30 (1ª oportunidade) e o 25/06/2020 e 03/07/2020 ás 16,30 h. (2ª oportunidade) realizará unha proba práctica obrigatoria como requisito indispensable para a superación da materia. De non aprobar esta proba co 50% do seu valor, non se poderán sumar as outras probas avaliábeis. Proba que se realizará na aula de simulación para avaliar o grao na adquisición das competencias que o estudante necesariamente debe adquirir. Como condición previa necesaria para superar a proba establece que o alumnado presentará no prazo establecido o traballo indicado polo equipo docente relacionado coa taxonomía NANDA, NOC, NIC.	25	CB1
			CB2
			CB3
			CB4
			CB5
			CG1
			CG2
			CG3
			CG4
			CG5
			CG6
			CG7
			CG8
			CG9
			CG10
			CG11
			CG12
			CG13
			CG14
			CG15
			CG16
			CG17
			CG18
			CE4
			CE8
			CE10
			CE11
			CE12
			CE13
			CE15
			CE17
			CE18
			CE19
			CE22
			CE23
			CE24
			CE25
			CE26
			CE29
			CE31
			CE33
			CE35
			CE36
			CE37
			CE42
			CE44
			CE49
			CE50
			CT1
			CT2
			CT3
			CT4
			CT5
			CT6
			CT7
			CT8
			CT9
			CT10
			CT11

Cartafol/dossier	Documento de autoevaluación no que a/o estudante rexistra, seguindo as normas reflectidas no documento, a relación co usuario, a integración no equipo de traballo, anotando as intervencións e procedementos realizados, valora os seus logros e determina os factores que poden influír na súa actuación. Avaliarase a coherencia. A súa elaboración é obrigatoria como parte da avaliación da memoria. Data de entrega: até o día 16 de decembro 2019, as 14 h. Non se recollerá ningún portafolio despois de data de fin de entrega.	4	CT1 CT3 CT4 CT5 CT6 CT7 CT8
Informe de prácticas	Elaboración, obrigatoria, por parte do alumno, dun documento no que se reflicten os resultados obtidos, observacións, análises e reflexións sobre a súa experiencia práctica nos servizos especiais, atención especializada e atención primaria que xunto coa calidade do documento presentado e a cumplimentación das normas de estrutura e estilo recollidas no seu cartafol, constitúen os criterios de avaliación. A data de entrega: até o día 16 de decembro 2019, ás 14 hs. Non se recollerá ningunha memoria superada dita data.	20	CB3 CT1 CT2 CT3 CT7 CT8

Outros comentarios sobre a Avaliación

A guía de prácticas clínicas recolle os procedementos, normas e instrucións que lle afectan directamente a esta materia, polo que é obrigatorio o seu coñecemento. Todo o alumnado, antes do inicio das prácticas clínicas, debe asinar o documento de confidencialidade incluído no protocolo; Pautas básicas para asegurar e protexer o dereito a intimidade do paciente polo alumnado e residentes en Ciencias da Saúde. Si o/a estudante non presenta a memoria e o cartafol nas datas establecidas na primeira oportunidade, suspenderá as prácticas, e deberá esperar até a apertura do período de avaliación da segunda oportunidade para presentalo, para que o/a alumna/o poida ser avaliado/a.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

T. Heather Herdman, PhD, RN, Diagnósticos enfermeros NANDA Internacional. Definiciones y Clasificación 2018-2020, 11 Edición Elsevier, 2019

Moorhead, Sue; Johnson, Marion, L. Mas., Clasificación de Resultados de Enfermería (NOC), 6ª Edición Elsevier, 2018

Gloria M. Bulechek et.al. editores, Clasificación de Intervenciones de Enfermería (NIC), 7ª Edición Elsevier, 2018

Bibliografía Complementaria

Bibiosaude recursos de información, http://www.sergas.es/MostrarContidos_N2_T01.aspx?IdPaxina=66671,

Bibiosaude recursos destacados, http://www.sergas.es/MostrarContidos_N2_T01.aspx?IdPaxina=60667,

Mª Teresa Luis Rodrigo, Los diagnósticos enfermeros. Revisión crítica y guía práctica, 8ª Edición Elsevier, 2008

Johnson, Marion et.al. editores, Vinculos de NOC y NIC a NANDA I y diagnósticos médicos. Interrelaciones NANDA, NOC y NIC, 3ª Edición Elsevier, 2012

Kozier, Barbara et. al. editores, Técnicas de Enfermería I y II, 4ª Edición MC Graw-Hill-Interamericana, 1999

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Prácticas clínicas V/P51G140V01406

Traballo de Fin de Grao/P51G140V01407

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/P51G140V01101

Bioquímica: Bioquímica/P51G140V01103

Enfermaría comunitaria I/P51G140V01104

Estatística: Estadística/P51G140V01106

Fisioloxía: Fisioloxía/P51G140V01105

Fundamentos de enfermaría/P51G140V01107

Idioma moderno: Inglés técnico/P51G140V01108

Psicoloxía: Psicología/P51G140V01102

Enfermaría clínica I/P51G140V01204

Enfermaría clínica II/P51G140V01205

Enfermaría comunitaria II/P51G140V01206

Ética e lexislación/P51G140V01202

Farmacoloxía e dietética/P51G140V01203

Xestión de enfermaría/P51G140V01207

Introducción á enfermaría clínica/P51G140V01201

Prácticas clínicas I/P51G140V01208

Enfermaría clínica III/P51G140V01301
Enfermaría en saúde mental/P51G140V01305
Enfermaría xeriátrica e coidados paliativos/P51G140V01304
Enfermaría materno-infantil/P51G140V01302
Prácticas clínicas II/P51G140V01303
Prácticas clínicas III/P51G140V01306

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Prácticas clínicas V				
Materia	Prácticas clínicas V			
Código	P51G140V01406			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	18	OB	4	2c
Lingua impartición	Galego			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Pontevedra)			
Coordinador/a	Fernández Méndez, Felipe			
Profesorado	Buceta Hazas, José Luís Diéguez Montes, María Paz Fernández Méndez, Felipe Fernández Soengas, Rosa Garay Martínez, Irene Hermo Gonzalo, María Teresa Rodríguez García, María Dolores Santos Folgar, Myriam			
Correo-e	fernandez.mendez.felipe@gmail.com			
Web	http://www.enfermeria.depo.es			
Descrición xeral	Esta materia facilita a integración da metodoloxía enfermera na práctica preprofesional, como método que permita identificar os fenómenos enfermeros, establecer xuicios clínicos, planificar, aplicar e avaliar coidados. A planificación de ditos coidados teñen como base a valoración integral da persoa, os diagnósticos de enfermaría e as intervencións necesarias para tratar ditos diagnósticos ou para abordar procedementos, tratamentos ou técnicas básicas de coidados.			

Competencias		
Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostraren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	• saber
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber • saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber • saber facer
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• saber • Saber estar / ser
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG1	Ser capaz, no ámbito da enfermaría, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional axeitada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e cos niveis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG2	Saber planificar e prestar coidados de enfermaría dirixidos ás persoas, familias ou grupos, orientados, aos resultados en saúde, avaliando o seu impacto, a través de guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cales se diagnostica, trata ou coida un problema de saúde.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermaría	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural	• saber • Saber estar / ser
CG5	Deseñar sistemas de coidados dirixidos ás persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas	• saber • saber facer
CG6	Aplicar as intervencións da enfermaría na evidencia científica e nos medios dispoñibles	• saber • saber facer

CG7	Saber comprender, sen prexuízos, as persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, como individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto ás súas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional	• saber • Saber estar / ser
CG8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma en que viven o seu proceso de saúde-enfermidade	• saber • Saber estar / ser
CG9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, apoiando o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG11	Saber establecer unha comunicación eficaz con pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde	• saber • Saber estar / ser
CG12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermaría española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial en transformación	
CG13	Aplicar os principios de financiamento sanitario e sociosanitario e utilizar axeitadamente os recursos dispoñibles	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade	• saber • saber facer
CG15	Ser capaz de traballar co equipo de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria	• saber • saber facer
CG17	Realizar coidados de enfermaría baseándose na atención integral de saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG18	Aplicar estratexias para adoptar medidas de confortabilidade e atención de síntomas, dirixidas ao paciente e familia, na aplicación de coidados paliativos que contribúan a aliviar a situación de pacientes en situacións de enfermidade avanzada e/ou rematal	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE4	Utilización dos medicamentos, avaliando os beneficios esperados e os riscos asociados e/ou efectos derivados da súa administración e consumo.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación dos coidados de saúde.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE10	Identificar as respostas psicosociais das persoas ante as diferentes situacións de saúde (en particular, a enfermidade e o sufrimento), seleccionando as accións adecuadas para proporcionar axuda nas mesmas.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE11	Establecer unha relación empática e respectuosa co paciente e familia, acorde coa situación da persoa, problema de saúde e etapa de desenvolvemento.	• saber • Saber estar / ser
CE12	Utilizar estratexias e habilidades que permitan unha comunicación efectiva con pacientes, familias e grupos sociais, así como a expresión das súas preocupacións e intereses.	• saber • Saber estar / ser
CE13	Recoñecer as situacións de risco vital e saber executar manobras de soporte vital básico e avanzado.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE15	Identificar, integrar e relacionar o concepto de saúde e os coidados, desde unha perspectiva histórica, para comprender a evolución do coidado de enfermaría.	• saber
CE17	Aplicar o proceso de enfermaría para proporcionar e garantir o benestar a calidade e seguridade das persoas atendidas.	• saber • saber facer • Saber estar / ser

CE18	Coñecer e aplicar os principios que sustentan os coidados integrais de enfermaría.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE19	Dirixir, avaliar e prestar os coidados integrais de enfermaría, ao individuo, a familia e a comunidade.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE22	Promover a participación das persoas, familia e grupos no seu proceso de saúde-enfermidade.	• saber • Saber estar / ser
CE23	Identificar os factores relacionados coa saúde e os problemas do entorno, para atender as persoas en situacións de saúde e enfermidade como integrantes dunha comunidade.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE24	Identificar e analizar a influencia de factores internos e externos no nivel de saúde de individuos e grupos.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE25	Aplicar os métodos e procedementos necesarios no seu ámbito para identificar os problemas de saúde máis relevantes nunha comunidade.	• saber • saber facer
CE26	Analizar os datos estatísticos referidos a estudos da poboación, identificando as posibles causas de problemas de saúde.	• saber • saber facer
CE29	Identificar as necesidades de coidado derivadas dos problemas de saúde.	• saber
CE31	Realizar as técnicas e procedementos de coidados de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos enfermos e familiares.	• saber • saber facer
CE33	Ter unha actitude cooperativa cos diferentes membros do equipo.	• Saber estar / ser
CE35	Aplicar coidados xerais durante o proceso de maternidade para facilitar a adaptación das mulleres e os neonatos ás novas demandas e previr complicacións.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE36	Coñecer os aspectos específicos dos coidados do neonato. Identificar as características das diferentes etapas da infancia e adolescencia e os factores que condicionan o patrón normal de crecemento e desenvolvemento.	• saber • saber facer
CE37	Coñecer os problemas de saúde máis frecuentes na infancia e identificar as súas manifestacións. Analizar os datos de valoración do neno, identificando os problemas de enfermaría e as complicacións que poden presentarse.	• saber • saber facer
CE42	Identificar as modificacións estruturais, funcionais, psicolóxicas e de formas de vida asociadas ao proceso de envellecemento.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE44	Seleccionar as intervencións coidadoras dirixidas a tratar ou a previr os problemas de saúde e a súa adaptación á vida diaria mediante recursos de proximidade e apoio á persoa anciá.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE49	Prestar coidados, garantindo o dereito á dignidade, privacidade, intimidade, confidencialidade e capacidade de decisión do paciente e familia.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE50	Individualizar o coidado considerando a idade, o xénero, as diferenzas culturais, o grupo étnico, as crenzas e valores.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT1	Capacidade de análise e síntese	• saber
CT2	Capacidade de organización y planificación	• saber • saber facer
CT3	Capacidade de xestión da información	• saber • Saber estar / ser
CT4	Resolución de problemas e toma de decisións	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT5	Traballo en equipo, multidisciplinar e multilingüe	• saber • Saber estar / ser

CT6	Habilidades nas relacións interpersoais	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT7	Razoamento crítico	• saber
CT8	Aprendizaxe autónomo	• saber
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.	• saber • saber facer
CT10	Motivación pola calidade	• saber
CT11	Sensibilidade cara a temas ambientais	• saber • saber facer • Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias

Ser capaz de participar nos coidados que teñan como finalidade garantir o maior grao de independencia das persoas nas súas necesidades máis básicas, fomentando unha óptima relación interpersoal que garanta a dignidade e confidencialidade. Ser capaz de proporcionar coidados ao paciente aplicando o Proceso de Enfermaría, establecendo unha actitude empática co paciente e familia aos que garantizará o dereito á confidencialidade, dignidade e privacidade	CB1
	CB2
	CB3
	CB4
	CB5
	CG1
	CG2
	CG3
	CG4
	CG5
	CG6
	CG7
	CG8
	CG9
	CG10
	CG11
	CG12
	CG13
	CG14
	CG15
	CG16
	CG17
	CG18
	CE4
	CE8
	CE10
	CE11
	CE12
	CE13
	CE15
	CE17
	CE18
	CE19
	CE22
	CE23
	CE24
	CE25
	CE26
	CE29
	CE31
	CE33
	CE35
	CE36
	CE37
	CE42
	CE44
	CE49
	CE50
	CT1
	CT2
	CT3
	CT4
	CT5
	CT6
	CT7
	CT8
	CT9
	CT10
	CT11

Contidos

Tema

Rotatorio de prácticas preprofesionais que permitan a aplicación dos coñecementos teóricos especializados: servizos centrais, unidades de hospitalización xeral e as e metodolóxicos da Enfermaría á práctica clínica, relacionadas coas especialidades de materno-infantil e saúde mental. nos centros de atención primaria, centros asistenciais, sociosanitarios e hospitais.

Planificación docente			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Seminario	12	0	12
Prácticas clínicas	0	425	425
Observación sistemática	0	3	3
Simulación ou Role Playing	2	2	4
Cartafol/dossier	0	2	2
Informe de prácticas	0	4	4

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Seminario	Actividade académica dos profesores que ten como finalidade atender as necesidades e consultas do estudiantado a través de entrevistas que o/a alumno/a, de maneira individual ou grupal, mantén co profesorado para asesoramento, apoio e incidencias que poidan producirse das actividades da materia prácticas clínicas V e do proceso de aprendizaxe. Esta actividade levarase a cabo: 1. Realización de 3 titorías grupais sobre o desenvolvemento adecuado das prácticas clínicas, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe de cara as probas de avaliación. Explicaráselles o funcionamento do cartafol como rexistro da actividade e ferramenta de autoavaliación do alumnado, a súa utilización nas titorías para o seguimento da actividade levada a cabo na institución sanitaria e como base, xa que nel constan os requisitos necesarios, para a elaboración e redacción da memoria que ten que presentar o/a estudante. Asemade, se lles comunicará e explicará o sistema que se levará a cabo para a avaliación das probas de simulación enfermeira, baseadas en casos prácticos desenvolvidos baixo as taxonomías NANDA-NOC-NIC. 2. Titoría individual ou en pequenos grupos: de forma presencial no horario establecido ao finalizar as titorías grupais ou a petición expresa do/a alumno/a, ou non presencial a través dun correo electrónico exclusivo e a disposición permanente do alumnado durante as prácticas clínicas: practicasenfermeria@gmail.com
Prácticas clínicas	Formación en centros sanitarios, en forma de rotatorio clínico independente, baixo a tutela do persoal de enfermería da unidade onde o/a alumno/a realice as prácticas clínicas, que lle permiten incorporar os valores profesionais, competencias de comunicación, razoamento crítico, xestión clínica e xuízo clínico, integrando na práctica profesional os coñecementos, habilidades e actitudes, baseados en principios e valores, asociados ás competencias descritas que conforman o título. As prácticas clínicas son de obrigado cumprimento na súa totalidade. Existe a disposición do estudiantado unha guía de prácticas clínicas aprobada pola Xunta de Centro cuxo contido e de obrigada lectura e cumprimento polo estudiantado e que pode consultar na plataforma de teledocencia Faitic e na páxina web.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Prácticas clínicas	Atención personalizada coa finalidade de atender as necesidades e consultas do/a alumno/a, de forma individual ou en pequeno grupo, relacionadas co desenvolvemento das prácticas clínicas, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe. Pode realizarse de forma presencial, ou non presencial, a través do correo electrónico.
Seminario	Atención personalizada coa finalidade de atender as necesidades e consultas do/a alumno/a, de forma individual ou en pequeno grupo, relacionadas co desenvolvemento das prácticas clínicas, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe. Pode realizarse de forma presencial, ou non presencial, a través do correo electrónico.
Probas	Descrición
Observación sistemática	Atención personalizada coa finalidade de atender as necesidades e consultas do/a alumno/a, de forma individual ou en pequeno grupo, relacionadas co desenvolvemento das prácticas clínicas, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe. Pode realizarse de forma presencial, ou non presencial, a través do correo electrónico.
Cartafol/dossier	Atención personalizada coa finalidade de atender as necesidades e consultas do/a alumno/a, de forma individual ou en pequeno grupo, relacionadas co desenvolvemento das prácticas clínicas, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe. Pode realizarse de forma presencial, ou non presencial, a través do correo electrónico.

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas

Seminario	As tutorías grupales programadas para os días 28/01/2020 ás 10 h., 27/02/2020 ás 12 h, e 26/03/2020 ás 16,30 h. son obrigatorias, o 28/02/2020 10.00 (opcional) xa que, entre outros, nelas préstase o soporte necesario para que o alumnado, a partir do cartafol, poida cumprir adecuadamente cos requisitos da avaliación da memoria que ten que presentar ao finalizar o período de prácticas. Por cada ausencia cóntaselle un día de prácticas a recuperar e descóntaselle 0,2 puntos na avaliación da memoria.	6	CB1 CT2 CT8 CT9

Observación sistemática	Como parte da avaliación da actividade levada a cabo polo alumno/a na institución sanitaria, a observación sistemática realízase para a avaliación continuada coa observación directa, que se desenvolve mediante un seguimento personalizado do estudante a través do/a supervisor/a, dos/os enfermeiros/os asistenciais colaboradores de prácticas clínicas onde realiza as súas actividades formativas, e dos profesores da materia. Para a emisión do informe, utilízase a ficha para a observación sistemática remitida pola escola, onde se recollen os resultados esperados na avaliación das competencias: coñecementos, habilidades, actitudes e aptitudes a través do grao na consecución dos resultados de aprendizaxe do estudante. Para iso, os/as evaluadores/as, no centro, existe un documento de apoio accesible desde a páxina web, acceso: http://www.enfermeria.depo.es/practicas-clinicas coa información necesaria para dotalos dunha ferramenta idónea que facilite a aplicación dos criterios de avaliación de maneira obxectiva, en función das intervencións NIC e do modelo das 14 necesidades básicas de V. Henderson, de maneira que poidan consultar e aplicar na avaliación uno ou outro modelo indistintamente. Ten que ser superada co 50% do seu valor.	45	CB1
			CB2
			CB3
			CB4
			CB5
			CG1
			CG2
			CG3
			CG4
			CG5
			CG6
			CG7
			CG8
			CG9
			CG10
			CG11
			CG12
			CG13
			CG14
			CG15
			CG16
			CG17
			CG18
			CE4
			CE8
			CE10
			CE11
			CE12
			CE13
			CE15
			CE17
			CE18
			CE19
			CE22
			CE23
			CE24
			CE25
			CE26
			CE29
			CE31
			CE33
			CE35
			CE36
			CE37
			CE42
			CE44
			CE49
			CE50
			CT1
			CT2
			CT3
			CT4
			CT5
			CT6
			CT7
			CT8
			CT9
			CT10
			CT11

Simulación ou Role Playing	Avaliación da actividade levada a cabo polo alumno/a en a institución sanitaria: nas probas de simulación enfermeira baseadas na aplicación de coidados baixo a taxonomía NANDA, NOC, NIC, o/a estudante nas datas establecidas, 30/04/2020, grupo I, II, III e IV, e 27/04/2020, grupo V, VI, VII e VIII, ás 16,30 h.(1ª oportunidade) e 25/06/2020 e 03/07/2020 ás 10,00 hs. (2ª oportunidade), realizará unha proba práctica obrigatoria como requisito indispensable para a superación da materia. De non aprobar esta proba co 50% do seu valor, non se poderán sumar as outras probas avaliábeis. Proba que se realizará na aula de simulación para avaliar o grao na adquisición das competencias que o estudante necesariamente debe adquirir. Como condición previa necesaria para superar a proba establece que o alumnado presentará no prazo establecido o traballo indicado polo equipo docente relacionado coa taxonomía NANDA, NOC, NIC.	25	CB1
			CB2
			CB3
			CB4
			CB5
			CG1
			CG2
			CG3
			CG4
			CG5
			CG6
			CG7
			CG8
			CG9
			CG10
			CG11
			CG12
			CG13
			CG14
			CG15
			CG16
			CG17
			CG18
			CE4
			CE8
			CE10
			CE11
			CE12
			CE13
			CE15
			CE17
			CE18
			CE19
			CE22
			CE23
			CE24
			CE25
			CE26
			CE29
			CE31
			CE33
			CE35
			CE36
			CE37
			CE42
			CE44
			CE49
			CE50
			CT1
			CT2
			CT3
			CT4
			CT5
			CT6
			CT7
			CT8
			CT9
			CT10
			CT11

Cartafol/dossier	Documento de autoevaluación no que a/o estudante rexistra, seguindo as normas reflectidas no documento, a relación co usuario, a integración no equipo de traballo, anotando as intervencións e procedementos realizados, valora os seus logros e determina os factores que poden influír na súa actuación. Avaliarase a coherencia. A súa elaboración é obrigatoria como parte da avaliación da memoria. Data de entrega: até o día 04 de maio 2020 ás 14 h. Non se recollerá ningún cartafol despois da data de fin de entrega.	4	CT1 CT3 CT4 CT5 CT6 CT7 CT8
Informe de prácticas	Elaboración, obrigatoria, por parte do alumno, dun documento no que se reflecten os resultados obtidos, observacións, análises e reflexións sobre a súa experiencia práctica na unidade asistencia que xunto coa calidade do documento presentado e a cumplimentación das normas de estrutura e estilo recollidas no seu cartafol, constitúen os criterios de avaliación. A data de entrega: até o día 04 de maio 2020 ás 14 h. Non se recollerá ningunha memoria superada dita data.	20	CB3 CT1 CT2 CT3 CT7 CT8

Outros comentarios sobre a Avaliación

A guía de prácticas clínicas recolle os procedementos, normas e instrucións que lle afectan directamente a esta materia, polo que é obrigatorio o seu coñecemento. Todo o alumnado, antes do inicio das prácticas clínicas, debe asinar o documento de confidencialidade incluído no protocolo; Pautas básicas para asegurar e protexer o dereito a intimidade do paciente polo alumnado e residentes en Ciencias da Saúde. Si o/a estudante non presenta a memoria e o cartafol nas datas establecidas na primeira oportunidade, suspenderá as prácticas, e deberá esperar até a apertura do período de avaliación da segunda oportunidade para presentalo, para que o/a alumna/o poida ser avaliado/a.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

T. Heather Herdman, PhD, RN, Diagnósticos enfermeros NANDA Internacional. Definiciones y Clasificación 2018-2020, 11 Edición Elsevier, 2019

Moorhead, Sue; Johnson, Marion, L. Mas., Clasificación de Resultados de Enfermería (NOC), 6ª Edición Elsevier, 2018

Gloria M. Bulechek et.al. editores, Clasificación de Intervenciones de Enfermería (NIC), 7ª Edición Elsevier, 2018

Bibliografía Complementaria

Bibiosau de recursos de informacion, http://www.sergas.es/MostrarContidos_N2_T01.aspx?IdPaxina=66671,

Bibiosau de recursos destacados, http://www.sergas.es/MostrarContidos_N2_T01.aspx?IdPaxina=60667,

Mª Teresa Luis Rodrigo, Los diagnósticos enfermeros. Revisión crítica y guía práctica, 8ª Edición Elsevier, 2008

Johnson, Marion et.al. editores, Vinculos de NOC y NIC a NANDA I y diagnósticos médicos. Interrelaciones NANDA, noc y NIC, 3ª Edición Elsevier, 2012

Kozier, Barbara et. al. editores, Técnicas de Enfermería I y II, 4ª Edición MC Graw-Hill-Interamericana, 1999

Recomendacións

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Traballo de Fin de Grao/P51G140V01407

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/P51G140V01101

Bioquímica: Bioquímica/P51G140V01103

Enfermería comunitaria I/P51G140V01104

Estatística: Estadística/P51G140V01106

Fisioloxía: Fisioloxía/P51G140V01105

Fundamentos de enfermmería/P51G140V01107

Idioma moderno: Inglés técnico/P51G140V01108

Psicoloxía: Psicoloxía/P51G140V01102

Enfermería clínica I/P51G140V01204

Enfermería clínica II/P51G140V01205

Enfermería comunitaria II/P51G140V01206

Ética e lexislación/P51G140V01202

Farmacoloxía e dietética/P51G140V01203

Xestión de enfermmería/P51G140V01207

Introducción á enfermmería clínica/P51G140V01201

Prácticas clínicas I/P51G140V01208

Enfermería clínica III/P51G140V01301

Enfermaría en saúde mental/P51G140V01305
Enfermaría xeriátrica e coidados paliativos/P51G140V01304
Enfermaría materno-infantil/P51G140V01302
Prácticas clínicas II/P51G140V01303
Prácticas clínicas III/P51G140V01306
Prácticas clínicas IV/P51G140V01405

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Traballo de Fin de Grao				
Materia	Traballo de Fin de Grao			
Código	P51G140V01407			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	12	OB	4	2c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Pontevedra)			
Coordinador/a	Diéguez Montes, María Paz Piñón Cimadevila, Miguel Ángel			
Profesorado	Diéguez Montes, María Paz González García, María Piñón Cimadevila, Miguel Ángel			
Correo-e	miguelpinonc@gmail.com pazenfermeria@gmail.com			
Web	http://enfermeria.depo.es			
Descrición xeral	Materia transversal que lle permite ao estudante mostrar de forma integrada a adquisición das competencias asociadas ao título, sen que sexan portagonistas aquelas que van encamiñadas a deseñar e levar a cabo investigacións, mais sen dubida tratase dun traballo con base científica. Cursase no derradeiro semestre do grao. Cada estudante realiza o TFG de forma autónoma baixo tutoría docente.			

Competencias		
Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	• saber
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber • saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber facer
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG1	Ser capaz, no ámbito da enfermaría, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional axeitada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e cos niveis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG2	Saber planificar e prestar coidados de enfermaría dirixidos ás persoas, familias ou grupos, orientados, aos resultados en saúde, avaliando o seu impacto, a través de guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cales se diagnostica, trata ou coida un problema de saúde.	• saber
CG3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermaría	• saber • saber facer
CG4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG5	Deseñar sistemas de coidados dirixidos ás persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas	• saber • saber facer
CG6	Aplicar as intervencións da enfermaría na evidencia científica e nos medios dispoñibles	• saber • saber facer • Saber estar / ser

CG7	Saber comprender, sen prexuízos, as persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, como individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto ás súas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional	
CG8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma en que viven o seu proceso de saúde-enfermidade	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, apoiando o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade	• saber • saber facer
CG11	Saber establecer unha comunicación eficaz con pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde	• saber
CG12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermaría española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial en transformación	• saber
CG13	Aplicar os principios de financiamento sanitario e sociosanitario e utilizar axeitadamente os recursos dispoñibles	• saber • saber facer
CG14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade	• saber • saber facer
CG15	Ser capaz de traballar co equipo de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria	• saber • saber facer
CG17	Realizar coidados de enfermaría baseándose na atención integral de saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG18	Aplicar estratexias para adoptar medidas de confortabilidade e atención de síntomas, dirixidas ao paciente e familia, na aplicación de coidados paliativos que contribúan a aliviar a situación de pacientes en situacións de enfermidade avanzada e/ou rematal	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE1	Coñecer e identificar a estrutura e función do corpo humano. Comprender as bases moleculares e fisiolóxicas das células e os tecidos.	• saber
CE2	Coñecer o uso e a indicación de produtos sanitarios vinculados aos coidados de enfermaría.	• saber
CE3	Coñecer os diferentes grupos de fármacos, os principios da súa autorización, uso e indicación, e os mecanismos de acción dos mesmos.	• saber
CE4	Utilización dos medicamentos, avaliando os beneficios esperados e os riscos asociados e/ou efectos derivados da súa administración e consumo.	• saber • saber facer
CE5	Coñecer e valorar as necesidades nutricionais das persoas sas e con problemas de saúde ao longo do ciclo vital, para promover e reforzar pautas de conduta alimentar saudable.	• saber • saber facer
CE6	Identificar os nutrientes e os alimentos en que se atopan.	• saber
CE7	Identificar os problemas nutricionais máis habituais e seleccionar as recomendacións dietéticas adecuadas.	• saber • saber facer
CE8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación dos coidados de saúde.	• saber • saber facer
CE9	Coñecer os procesos fisiopatolóxicos e as súas manifestacións e os factores de risco que determinan os estados de saúde e enfermidade nas diferentes etapas do ciclo vital.	• saber
CE10	Identificar as respostas psicosociais das persoas ante as diferentes situacións de saúde (en particular, a enfermidade e o sufrimento), seleccionando as accións adecuadas para proporcionar axuda nas mesmas.	• saber • saber facer
CE11	Establecer unha relación empática e respectuosa co paciente e familia, acorde coa situación da persoa, problema de saúde e etapa de desenvolvemento.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE12	Utilizar estratexias e habilidades que permitan unha comunicación efectiva con pacientes, familias e grupos sociais, así como a expresión das súas preocupacións e intereses.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE13	Recoñecer as situacións de risco vital e saber executar manobras de soporte vital básico e avanzado.	• saber • saber facer • Saber estar / ser

CE14	Coñecer e identificar os problemas psicolóxicos e físicos derivados da violencia de xénero para capacitar a/o estudante na prevención, a detección precoz, a asistencia, e a rehabilitación das vítimas desta forma de violencia.	• saber • saber facer
CE15	Identificar, integrar e relacionar o concepto de saúde e os cuidados, desde unha perspectiva histórica, para comprender a evolución do cuidado de enfermaría.	• saber
CE16	Comprender desde unha perspectiva ontolóxica e epistemolóxica, a evolución dos conceptos centrais que configuran a disciplina de enfermaría, así como os modelos teóricos máis relevantes, aplicando a metodoloxía científica no proceso de coidar e desenvolvendo os plans de cuidados correspondentes.	• saber
CE17	Aplicar o proceso de enfermaría para proporcionar e garantir o benestar a calidade e seguridade das persoas atendidas.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE18	Coñecer e aplicar os principios que sustentan os cuidados integrais de enfermaría.	• saber • saber facer
CE19	Dirixir, avaliar e prestar os cuidados integrais de enfermaría, ao individuo, a familia e a comunidade.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE20	Capacidade para describir os fundamentos do nivel primario de saúde e as actividades a desenvolver para proporcionar un cuidado integral de enfermaría ao individuo, a familia e a comunidade.	
CE21	Comprender a función e actividades e actitude cooperativa que o profesional deberá desenvolver nun equipo de Atención Primaria de Saúde.	• saber • saber facer
CE22	Promover a participación das persoas, familia e grupos no seu proceso de saúde-enfermidade.	
CE23	Identificar os factores relacionados coa saúde e os problemas do entorno, para atender as persoas en situacións de saúde e enfermidade como integrantes dunha comunidade.	
CE24	Identificar e analizar a influencia de factores internos e externos no nivel de saúde de individuos e grupos.	• saber • saber facer
CE25	Aplicar os métodos e procedementos necesarios no seu ámbito para identificar os problemas de saúde máis relevantes nunha comunidade.	• saber • saber facer
CE26	Analizar os datos estatísticos referidos a estudos da poboación, identificando as posibles causas de problemas de saúde.	• saber • saber facer
CE27	Educación, facilitar e apoiar a saúde e o benestar dos membros da comunidade, cuxas vidas están afectadas por problemas de saúde, risco, sufrimento, enfermidade, incapacidade ou morte.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE28	Coñecer as alteracións de saúde do adulto, identificando as manifestacións que aparecen nas súas distintas fases.	• saber
CE29	Identificar as necesidades de cuidado derivadas dos problemas de saúde.	• saber • saber facer
CE30	Analizar os datos recollidos na valoración, priorizar os problemas do paciente adulto, establecer e executar o plan de cuidados e realizar a súa avaliación.	• saber • saber facer
CE31	Realizar as técnicas e procedementos de cuidados de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos enfermos e familiares.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE32	Seleccionar as intervencións encamiñadas a tratar ou previr os problemas derivados das desviacións de saúde.	• saber • saber facer
CE33	Ter unha actitude cooperativa cos diferentes membros do equipo.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE34	Identificar as características das mulleres nas diferentes etapas do ciclo reprodutivo e no climaterio e nas alteracións que se poden presentar proporcionando os cuidados necesarios en cada etapa.	• saber • saber facer
CE35	Aplicar cuidados xerais durante o proceso de maternidade para facilitar a adaptación das mulleres e os neonatos ás novas demandas e previr complicacións.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE36	Coñecer os aspectos específicos dos cuidados do neonato. Identificar as características das diferentes etapas da infancia e adolescencia e os factores que condicionan o patrón normal de crecemento e desenvolvemento.	• saber • saber facer
CE37	Coñecer os problemas de saúde máis frecuentes na infancia e identificar as súas manifestacións. Analizar os datos de valoración do neno, identificando os problemas de enfermaría e as complicacións que poden presentarse.	• saber • saber facer • Saber estar / ser

CE38	Aplicar as técnicas que integran o coidado de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos nenos e os seus coidadores.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE39	Seleccionar as intervencións dirixidas ao neno san e ao enfermo, así como as derivadas dos métodos de diagnóstico e tratamento.	• saber
CE40	Ser capaz de proporcionar educación para a saúde aos pais ou coidadores primarios.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE41	Comprender os cambios asociados ao proceso de envellecemento e a súa repercusión na saúde.	• saber
CE42	Identificar as modificacións estruturais, funcionais, psicolóxicas e de formas de vida asociadas ao proceso de envellecemento.	• saber • saber facer
CE43	Coñecer os problemas de saúde máis frecuentes nos anciáns	• saber
CE44	Seleccionar as intervencións coidadoras dirixidas a tratar ou a previr os problemas de saúde e a súa adaptación á vida diaria mediante recursos de proximidade e apoio á persoa anciá.	
CE45	Coñecer o Sistema Sanitario Español.	• saber
CE46	Identificar as características da función directiva dos servizos de enfermaría e a xestión de coidados.	• saber • saber facer
CE47	Coñecer e ser capaz de aplicar as técnicas de dirección de grupos.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE48	Coñecer a lexislación aplicable e o código ético e deontolóxico da enfermaría española, inspirado no código europeo de ética e deontoloxía de enfermaría.	• saber
CE49	Prestar coidados, garantindo o dereito á dignidade, privacidade, intimidade, confidencialidade e capacidade de decisión do paciente e familia.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE50	Individualizar o coidado considerando a idade, o xénero, as diferenzas culturais, o grupo étnico, as crenzas e valores.	
CE51	Coñecer os problemas de saúde mental máis relevantes nas diferentes etapas do ciclo vital, proporcionando coidados integrais e eficaces, no ámbito da enfermaría.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE52	Coñecer os coidados paliativos e control da dor para prestar coidados que alivien a situación dos enfermos avanzados e terminais	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT1	Capacidade de análise e síntese	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT2	Capacidade de organización y planificación	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT3	Capacidade de xestión da información	• saber • saber facer
CT4	Resolución de problemas e toma de decisións	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT5	Traballo en equipo, multidisciplinar e multilingüe	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT6	Habilidades nas relacións interpersoais	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT7	Razoamento crítico	• saber • saber facer
CT8	Aprendizaxe autónomo	• saber • saber facer
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.	• saber • saber facer

CT10	Motivación pola calidade	• saber • saber facer
CT11	Sensibilidade cara a temas ambientais	• saber • saber facer • Saber estar / ser

---

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias

Ser capaz de diseñar y ejecutar un plan de investigación

CB1
CB2
CB3
CB4
CB5
CG1
CG2
CG3
CG4
CG5
CG6
CG7
CG8
CG9
CG10
CG11
CG12
CG13
CG14
CG15
CG16
CG17
CG18
CE1
CE2
CE3
CE4
CE5
CE6
CE7
CE8
CE9
CE10
CE11
CE12
CE13
CE14
CE15
CE16
CE17
CE18
CE19
CE20
CE21
CE22
CE23
CE24
CE25
CE26
CE27
CE28
CE29
CE30
CE31
CE32
CE33
CE34
CE35
CE36
CE37
CE38
CE39
CE40
CE41
CE42
CE43
CE44
CE45
CE46
CE47
CE48
CE49
CE50
CE51
CE52
CT1
CT2
CT3
CT4
CT5
CT6
CT7
CT8
CT9
CT10
CT11

Contidos	
Tema	
1.- Realización de búsquedas bibliográficas. 2.-Lecturas. 3.-Valoración, diseño y ejecución de un plan de investigación:	TFG: traballo de fin de grao Estructura: consideración comúns e específicas establecidas no regulamento interno dos TFG, se o traballo atópase nunha das tipoloxías seguintes: 1.1 Traballo de investigación cuantitativa 1.2 Traballo de investigación cualitativa (en menor medida) 1.3 Traballo de revisión da literatura (ou revisión narrativa ou revisión bibliográfica) 1.4. Caso clínico 1.5. Plan de coidados estandarizado. Noutra tipoloxía de traballo, a estrutura cumprirá coas consideracións común aos TFG, preestablecidas no antedito regulamento. 2. Informe final: organización, estrutura e presentación escrita do TFG. As normas de estilo figuran no regulamento dos TFG. 3. Defensa do TFG segundo o regulamento do TFG e calendarios publicados.

Planificación docente			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Traballo tutelado	0	167	167
Seminario	30	15	45
Traballo	1	87	88

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Traballo tutelado	Refírese á realización titorizada do TFG
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo de fin de grao, para explicar e/ou actualizar as bases para a súa realización

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	O TFG require titorías persoalizadas entre o alumnado e o profesorado titor

Avaliación	
Descrición	CualificaciónCompetencias Avaliadas

Traballo1.- 85%: O tribunal examinador quén aplicará os criterios:

100

- .- Documento escrito do TFG: 70 %. Os aspectos a valorar para a asignación da cualificación serán os seguintes:
Organización e redacción do traballo, a calidade da documentación entregada e o cumprimento das normas de estilo establecidas.
Calidade e extensión da revisión bibliográfica
Calidade científica e técnica do traballo de investigación realizado: dificultade do tema, actualidade, orixinalidade, alternativas presentadas, e a adaptación á estrutura mínima esixida nas diferentes tipoloxías recollidas no regulamento de TFG do centro
  - .-O 15% a presentación e defensa do traballo por parte do alumnado
- 2.-O informe do titor sobre a actitude do estudante e outros aspectos do proceso do traballo: 15%

CB1
CB2
CB3
CB4
CB5
CG1
CG2
CG3
CG4
CG5
CG6
CG7
CG8
CG9
CG10
CG11
CG12
CG13
CG14
CG15
CG16
CG17
CG18
CE1
CE2
CE3
CE4
CE5
CE6
CE7
CE8
CE9
CE10
CE11
CE12
CE13
CE14
CE15
CE16
CE17
CE18
CE19
CE20
CE21
CE22
CE23
CE24
CE25
CE26
CE27
CE28
CE29
CE30
CE31
CE32
CE33
CE34
CE35
CE36
CE37
CE38
CE39
CE40
CE41
CE42
CE43
CE44
CE45
CE46
CE47
CE48
CE49
CE50
CE51
CE52
CT1
CT2
CT3
CT4
CT5
CT6
CT7
CT8
CT9
CT10
CT11

Outros comentarios sobre a Avaliación

A cualificación do Trabajo Fin de Grao: finalizada la defensa e previa deliberación do tribunal, procederase á cualificación do traballo que, dacordo coa regulamentación vixente sobre cualificacións, consistirá nunha nota numérica entre 0 y 10 (con un decimal) sendo necesario polo menos un 5 para aprobar. Para a dirección, organización e xestión dos traballos de fin de grao e para calquera outro aspecto non recollido na guía docente será de aplicación o regulamento interno de TFG. As datas de asignación, solicitude, defensa, reclamación , etc.. publicáanse tanto na web como no campus virtual e se lle da difusión previa ao inicio dos prazos previstos para a defensa.

<http://www.enfermeria.depo.gal/126>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Nancy Burns, Investigación en Enfermería, Elsevier,, Elsevier, 2012

Serrano Gallardo, Pilar, Trabajo de Fin de grado en ciencias de la salud, DAE, 2012

Recomendacións

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Prácticas clínicas IV/P51G140V01405

Prácticas clínicas V/P51G140V01406

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/P51G140V01101

Bioquímica: Bioquímica/P51G140V01103

Enfermería comunitaria I/P51G140V01104

Estatística: Estadística/P51G140V01106

Fisioloxía: Fisioloxía/P51G140V01105

Fundamentos de enfermería/P51G140V01107

Idioma moderno: Inglés técnico/P51G140V01108

Enfermería clínica I/P51G140V01204

Enfermería clínica II/P51G140V01205

Enfermería comunitaria II/P51G140V01206

Ética e lexislación/P51G140V01202

Farmacoloxía e dietética/P51G140V01203

Xestión de enfermería/P51G140V01207

Introdución á enfermería clínica/P51G140V01201

Prácticas clínicas I/P51G140V01208

Enfermería clínica III/P51G140V01301

Enfermería en saúde mental/P51G140V01305

Enfermería xeriátrica e coidados paliativos/P51G140V01304

Enfermería materno-infantil/P51G140V01302

Prácticas clínicas II/P51G140V01303

Prácticas clínicas III/P51G140V01306

Prácticas clínicas IV/P51G140V01405

Prácticas clínicas V/P51G140V01406

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Saúde, dependencia e vulnerabilidade social				
Materia	Saúde, dependencia e vulnerabilidade social			
Código	P51G140V01412			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua impartición	Galego			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Pontevedra)			
Coordinador/a	Romero Insua, María Dora			
Profesorado	Romero Insua, María Dora			
Correo-e	dora_insua@yahoo.es			
Web	http://enfermeria.depo.es			
Descrición xeral	A asignatura Saúde, Dependencia e Vulnerabilidade Social contribuirá o desenvolvemento das funcións profesionais seguintes: axudar as persoas a desenvolver as capacidades que lles permitan resolver prblemas individuais e colectivos. promover a facultade de adaptación. promover e actuar para o establecemento de servizos e de políticas sociais axeitadas.			

Competencias		
Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	• saber • saber facer
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber • saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber • saber facer
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• saber
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG7	Saber comprender, sen prexuízos, as persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, como individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto ás súas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG15	Ser capaz de traballar co equipo de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE12	Utilizar estratexias e habilidades que permitan unha comunicación efectiva con pacientes, familias e grupos sociais, así como a expresión das súas preocupacións e intereses.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE22	Promover a participación das persoas, familia e grupos no seu proceso de saúde-enfermidade.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE43	Coñecer os problemas de saúde máis frecuentes nos anciáns	• saber • saber facer
CT1	Capacidade de análise e síntese	• saber • saber facer
CT2	Capacidade de organización y planificación	• saber • saber facer • Saber estar / ser

CT4	Resolución de problemas e toma de decisions	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT5	Traballo en equipo, multidisciplinar e multilingüe	
CT6	Habilidades nas relacións interpersoais	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT8	Aprendizaxe autónomo	• saber • saber facer
CT9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.	• saber • saber facer
CT10	Motivación pola calidade	• saber • saber facer
CT11	Sensibilidade cara a temas ambientais	• saber • saber facer • Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Saber comprender as relacións entre saúde e a situación social.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG4 CG7 CG15 CE12 CE22 CE43 CT1 CT2 CT4 CT5 CT6 CT8 CT9 CT10 CT11
Saber identificar as distintas necesidades sociais vinculadas a problemas de saúde.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG4 CG7 CG15 CE12 CE22 CE43 CT1 CT2 CT4 CT5 CT6 CT8 CT9 CT10 CT11

Ser capaz de recoñecer as características dos problemas de saúde que dan lugar a necesidades de apoio social, en especial discapacidades, dependencia e situacións de adicións.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG4 CG7 CG15 CE12 CE22 CE43 CT1 CT2 CT4 CT5 CT6 CT8 CT9 CT10 CT11
Ser capaz de aplicar as estratexias de atención e apoio en relación co contexto actual en relación con situacións de vulnerabilidade.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG4 CG7 CG15 CE12 CE22 CE43 CT1 CT2 CT4 CT5 CT6 CT8 CT9 CT10 CT11
Ser capaz de identificar a relación entre a saúde, sistema de xénero, a cultura e o ciclo vital.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG4 CG7 CG15 CE12 CE22 CE43 CT1 CT2 CT4 CT5 CT6 CT8 CT9 CT10 CT11

Contidos

Tema	
1. Concepto e determinantes de saúde	Conceptos de saúde, dependencia e vulnerabilidade social.Medición da Saúde. Indicadores Sanitarios e Socio-sanitarios.Relación entre a saúde e a situación social das persoas. O sistema de xénero, a cultura, estatus social é o ciclo vital.

2. Relación entre saúde e a situación social das persoas.	Ciclo vital e saúde. Sexo, xénero e saúde. Situación socio-económica e saúde. Factores culturais e saúde. Desemprego e saúde. Concepto de Apoio social e saúde. Integración social. Redes sociais. Discriminación social e saúde.
3. Necesidades sociais vinculadas aos problemas de saúde.	Estudo de situación e necesidades. Problemas de saúde . Estilos de vida. Infancia e adolescencia Inmigración, o coidado de persoas dependentes. Necesidades das persoas no proceso de envellecemento.
4. Estratexias de atención e apoio pertinentes a cada situación.	Plans, programas e actuacións en materia de atención ante situacións de dependencia ou exclusión social. Recursos. Poboacións vulnerables e dependentes. Poboación inmigrante. Poboación drogodependente, discapacitada física, psíquica e sensorial. Estratexias de prevención. Intervención e apoio a persoas en situación de vulnerabilidade.
5. Características dos problemas de saúde.	A influencia da familia na saúde. A repercusión da enfermidade crónica na persoa, a familia, a persoa coidadora e a sociedade. Problemas de saúde que dan lugar a necesidades de atención e apoio social.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	34	34	68
Estudo previo	2	10	12
Seminario	4	20	24
Presentación	3	12	15
Actividades introdutorias	1	2	3
Seminario	4	8	12
Exame de preguntas obxectivas	2	6	8
Resolución de problemas e/ou exercicios	2	6	8

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte da profesora dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo alumnado.
Estudo previo	Lectura e traballo de documentación, propostas de resolución de problemas e exercicios que se realizarán na aula de forma autónoma por parte do alumnado.
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia. Serve como complemento de aprendizaxe das clases teóricas.
Presentación	Exposición por parte do alumnado ante a docente dun grupo de estudantes dun tema sobre os contidos da materia en formato power-point.
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentación da materia e formación dos grupos de traballo para a modalidade seminario.
Seminario	Entrevistas que o alumnado mantén coa profesora da materia para asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe que poden ser de xeito individual ou de grupo.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	Nas sesións de seminario se fará atención personalizada dando resposta as diferentes necesidades plantexadas polos grupos do alumnado.
Seminario	Nas titorías de grupo se lle dará atención ao alumnado recollendo as demandas que plantexen tanto de xeito individual ou grupal.

Avaliación

Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas

Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia. Sendo obrigatoria a súa asistencia. Entregarase un documento en soporte dixital da temática abordada nesta metodoloxía.	20	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG4 CG7 CG15 CE12 CE22 CE43 CT1 CT2 CT4 CT5 CT6 CT8 CT9 CT10 CT11
Presentación	O estudiantado presenta o resultado obtido mediante a elaboración dun documento sobre a temática da materia, e presenta o material elaborado en formato power-point da metodoloxía de seminario, facendo a presentación de xeito individual	20	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG4 CG7 CG15 CE12 CE22 CE43 CT1 CT2 CT4 CT5 CT6 CT8 CT9 CT10 CT11

Exame de preguntas obxectivas	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadeiro/falso, elección múltiple, emparellamento de elementos). O alumnado selecciona unha resposta entre un número limitado de posibilidades. Para aprobar ten que acadar o 50% desta proba. Primeira oportunidade: 20/12/2019 ás 16h e a segunda oportunidade: 26/06/2020 ás 10h.	30	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG4 CG7 CG15 CE12 CE22 CE43 CT1 CT2 CT4 CT5 CT6 CT8 CT9 CT10 CT11
Resolución de problemas e/ou exercicios	Proba para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas directas sobre un aspecto concreto. O alumnado deben responder de maneira directa e breve en base aos coñecementos que teñen sobre a materia. Para aprobar debe acadar o 50% nesta proba. Primeira oportunidade: 20/12/2019 ás 16h e a segunda oportunidade: 26/06/2020 ás 10h.	30	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG4 CG7 CG15 CE12 CE22 CE43 CT1 CT2 CT4 CT5 CT6 CT8 CT9 CT10 CT11

Outros comentarios sobre a Avaliación

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Libro Blanco, Atención a las personas en situación de dependencia en España, IMSERSO, 2005

Ley 39/2006, de Promoción de la Autonomía Personal y Atención a las personas en situación de dependencia, Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales, 2011

González, J. J. y Requena., Tres décadas de cambio social en España, Alianza Editorial. Madrid, 2005

Giddens A., Un mundo desbocado. Los efectos de la globalización en nuestras vidas, Taurus. Madrid, 2000

José María Tortosa., Pobreza y perspectiva de Género, Icaria. Barcelona, 2001

Navarro, Vicent, El impacto de la crisis en las familias e infantes, Artigo, 2012

www.dependencia.imserso.es,

benestar.xunta.es/web/portal/dependencia,

www.sobrevulnerables.es,

<http://www.inmujer.es/areasTematicas/salud/home.htm>,

Bautista castaño, I, Salud, dependencia y vulnerabilidad social, Univ de las Palmas, 2013

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS**Atención de enfermería nas emerxencias e catástrofes**

Materia	Atención de enfermería nas emerxencias e catástrofes			
Código	P51G140V01413			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Pontevedra)			
Coordinador/a	Hermo Gonzalo, María Teresa Fernández Méndez, Felipe			
Profesorado	Fernández Méndez, Felipe Hermo Gonzalo, María Teresa			
Correo-e	mhermogonzalo@uvigo.es fernandez.mendez.felipe@gmail.com			
Web	http://enfermeria.depo.es			
Descrición xeral	Materia optativa impartida no 7º semestre, orientada a adquirir coñecementos, habilidades e destrezas en emerxencias e catastrofes			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber • Saber estar / ser
CG1	Ser capaz, no ámbito da enfermería, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional axeitada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e cos niveis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermería	• saber • saber facer
CG5	Deseñar sistemas de coidados dirixidos ás persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas	• saber • saber facer
CG10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade	• saber • saber facer
CG13	Aplicar os principios de financiamento sanitario e sociosanitario e utilizar axeitadamente os recursos dispoñibles	• saber • saber facer
CG15	Ser capaz de traballar co equipo de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG17	Realizar coidados de enfermería baseándose na atención integral de saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE2	Coñecer o uso e a indicación de produtos sanitarios vinculados aos coidados de enfermería.	• saber
CE3	Coñecer os diferentes grupos de fármacos, os principios da súa autorización, uso e indicación, e os mecanismos de acción dos mesmos.	• saber
CE4	Utilización dos medicamentos, avaliando os beneficios esperados e os riscos asociados e/ou efectos derivados da súa administración e consumo.	• saber • saber facer
CE13	Recoñecer as situacións de risco vital e saber executar manobras de soporte vital básico e avanzado.	• saber • saber facer
CE17	Aplicar o proceso de enfermería para proporcionar e garantir o benestar a calidade e seguridade das persoas atendidas.	• saber • saber facer
CE24	Identificar e analizar a influencia de factores internos e externos no nivel de saúde de individuos e grupos.	• saber
CE29	Identificar as necesidades de coidado derivadas dos problemas de saúde.	• saber

CE30	Analizar os datos recollidos na valoración, priorizar os problemas do paciente adulto, establecer e executar o plan de coidados e realizar a súa avaliación.	• saber • saber facer
CE48	Coñecer a lexislación aplicable e o código ético e deontolóxico da enfermaría española, inspirado no código europeo de ética e deontoloxía de enfermaría.	• saber
CT1	Capacidade de análise e síntese	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT2	Capacidade de organización y planificación	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT4	Resolución de problemas e toma de decisions	• saber • Saber estar / ser
CT5	Traballo en equipo, multidisciplinar e multilingüe	• saber • Saber estar / ser
CT7	Razoamento crítico	• saber • Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Ser capaz de emprender valoracións exhaustivas e sistemáticas utilizando as ferramentas e marcos adecuados para o paciente, tendo en conta os factores físicos, sociais, culturais, psicolóxicos, espirituais e ambientais relevantes.	CB3 CG3 CG17 CE13 CE17 CE24 CE29 CE30 CT1 CT2
Ser capaz de facer valer os xuízos clínicos para asegurar que se alcancen os estándares de calidade e que a práctica está baseada na evidencia.	CB2 CG1 CE17 CT7
Ser capaz de pór en práctica principios de saúde e seguridade incluídos a mobilización e o manexo do paciente, control de infeccións, primeiros auxilios básicos e procedementos de emerxencia (utilizando as habilidades)	CB2 CB3 CG1 CG3 CG5 CG10 CG13 CG17 CE2 CE3 CE4 CE13 CE17 CE48 CT4 CT5
Coñecer de forma relevante ser capaz de aplicar resolución de problemas e toma de decisións	CB3 CT1 CT4 CT7
Ser capaz de usar adecuadamente as habilidades de consello (técnicas de comunicación para promover o benestar o paciente).	CG15 CT5

Contidos

Tema

Definición e tipos de catástrofes	Impacto ambiental, social sanitario e económico das catástrofes. Mecanismos da prevención de catástrofes e actuacións das emerxencias no contexto internacional. Organización e planificación sanitaria en relación á atención de enfermaría en emerxencias e catástrofes. Recursos humanos e materiais.
Actuacións dos primeiros auxilios en situacións de emerxencia e catástrofe.	Actuacións básicas dos primeiros auxilios en situacións de emerxencia. Metodoloxía didáctica do ensino dos primeiros auxilios, soporte vital básico (SVB) e desfibrilación externa semiautomática (DEA). Soporte vital básico, desfibrilación externa semiautomática e primeiros auxilios en escenarios exteriores.
Actuación do persoal sanitario nas emerxencias derivadas das catástrofes.	Funcións específicas do profesional de enfermaría. Valoración primaria e secundaria. Triaxe. Exercicio práctico da clasificación de triaxe.
Escenarios de simulación avanzada.	Simulación avanzada en paciente traumático. Simulación avanzada en asistencia e traslado do paciente crítico. Simulacro exterior. Planificación dun simulacro.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	28	42	70
Seminario	8	8	16
Saídas de estudo	4	20	24
Obradoiro	8	16	24
Simulación ou Role Playing	4	12	16

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesorado de contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/as directrices dun traballo, exercicio o proxecto a desenvolver por lo estudante.
Seminario	Actividades de aplicación dos coñecementos e de adquisición de habilidades básicas e procedimentais relacionadas con emerxencias e catástrofes desenvolvidas en distintos espazos exteriores. El simulacro consistirá na simulación dun incidente con múltiples vítimas, que se caracterizará debidamente, mediante el uso de maquillaxes, roupa e prótese, que simulen lesións reais. Exposición opcional por parte del alumnado ante el docente e un grupo doestudantado sobre SVB-DEA e/os primeiros auxilios.
Saídas de estudo	Exposición teórica e práctica impartidas por parte do estudiantado, nel exterior en distintos organismos
Obradoiro	Actividades grupais enfocadas á adquisición de competencias sobre valoración primaria, técnicas básicas, primeiros auxilios, materiais de uso frecuente en emerxencias.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Saídas de estudo	Nesta metodoloxía requírese unha atención persoal e presencial do profesorado nas saídas externas a distintos organismos, onde son os estudantes os que imparten contidos prácticos e teóricos a outros colectivos

Avaliación

Descrición	CualificaciónCompetencias Avaliadas

Seminario	Proba practica grupal dos distintos escenarios de emerxencias realizados nos seminarios a través de observación sistemática de cada un dos alumnos do grupo. 11/11/2019 Debido a que algúns dos seminarios realízanse en escenarios exteriores as datas poderán sufrir modificacións en función da climatoloxía.	40	CB2
			CB3
			CG1
			CG3
			CG5
			CG10
			CG13
			CG15
			CG17
			CE2
			CE3
			CE4
			CE13
			CE17
			CE24
			CE29
			CE30
			CE48
Saídas de estudo	Exposición por parte do alumnado ante o docente e un grupo de alumnos/as sobre RCP e disfibrilacion automatica	10	CT1
			CT2
			CT4
			CT5
			CT7
			CB2
			CB3
Simulación ou Role Playing	Proba practica de resolución de simulacións en distintos escenarios de emerxencias e catástrofes a través de observación sistemática de cada un dos alumnos do grupo Para acceder a esta proba é condición que o estudante realice adecuadamente as probas dos seminarios e talleres. Data de realización: 18/11/19 ou 25/11/19 Debido a que algúns dos seminarios realízanse en escenarios exteriores as datas poderán sufrir modifcaciones en función da climatoloxía. Data de 2º oportunidade 30-06-2020 10 h.	50	CG5
			CE13
			CT2
			CT5
			CB2
			CB3
			CG1
			CG3
			CG5
			CG10
			CG13
			CG15
			CG17
			CE2
			CE3
			CE4
			CE13
			CE24
			CE29
			CE30
			CE48
			CT1
			CT2
			CT4
			CT5
			CT7

Debido a que algúns dos seminarios realízanse en escenarios exteriores as datas poderán sufrir modificacións en función da climatoloxía.

Proba fin de carreira: 4.10.2019 ás 12h.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Consejo Europeo de Resucitación, Guías para la resucitación 2015 del Consejo Europeo de Resucitación (ERC).,

American Heart Association, 2015 AHA Guidelines for CPR & ECC, American Heart Association

PHTLS. Soporte vital básico y avanzado en el trauma prehospitalario, 8ª Edición, El Sevier. Mosby

Guía farmacológica, 1ª Edición, Xunta de Galicia. Fundación Pública Urxencias Sani

Bibliografía Complementaria

Alvarez Rello Antonio, Los servicios de emergencias y urgencias médicas extraospitalarias en España, 1ª Edición,

Manual de primeros auxilios, Edición 2012, Xunta de Galicia. Fundación Pública Urxencias San

Manual de soporte vital avanzado en urgencias prehospitalarias, Edición 2012, Xunta de Galicia. Fundación Pública Urxencias Sani

Manual de soporte vital avanzado en el trauma, 2ª Edición, Masson

Carlos Alvarez Leiva, Múltiples víctimas y catástrofes, 3ª Edición, Aran Ediciones

---

Recomendacións

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Enfermería clínica I/P51G140V01204

Enfermería clínica II/P51G140V01205

Farmacología e dietética/P51G140V01203

Introducción a enfermería clínica/P51G140V01201

Enfermería clínica III/P51G140V01301
